

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΚΡΗΤΗΣ

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ

ΕΜΜΑΝΟΥΕΛΑ ΝΙΚΟΛΟΥΔΗ

ΙΩΑΝΝΑ ΠΑΠΑΔΑΚΗ

ΜΑΡΙΑ ΠΑΠΑΔΑΚΗ

**“Ο ΝΟΜΟΣ 3869/2010 ΓΙΑ ΤΑ ΥΠΕΡΧΡΕΩΜΕΝΑ
ΦΥΣΙΚΑ ΠΡΟΣΩΠΑ”**

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ: ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΙΑΤΡΑΚΗΣ

ΗΡΑΚΛΕΙΟ

ΑΠΡΙΛΙΟΣ, 2015

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Πάνω από όλα θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε τις οικογένειες μας που στάθηκαν όλα αυτά τα χρόνια δίπλα μας και μας στήριξαν σε ότι αποφάσεις και αν πήραμε. Επίσης θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε όλους εκείνους τους καθηγητές του τμήματος μας που μας βοήθησαν ο καθένας με τον δικό του τρόπο να φτάσουμε στο σημείο που βρισκόμαστε τώρα.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα εργασία αφορά τον νόμο 3869/2010 σχετικό με τα υπερχρεωμένα νοικοκυριά. Βασικό θέμα της εργασίας είναι η διερεύνηση του προβλήματος της υπερχρέωσης των νοικοκυριών γενικότερα στην σύγχρονη κοινωνία της χώρας μας, αλλά και το πως φτάσαμε στο σημερινό επίπεδο μέσα από μια ιστορική αναδρομή που πραγματοποιείται. Επιπλέον, γίνεται μια αναφορά σε όλες τις αιτίες που οδήγησαν τα νοικοκυριά στη σημερινή τους κατάσταση υπερχρέωσης, αλλά και στους λόγους της ανάπτυξης του νόμου 3869/2010 που αφορά τα υπερχρεωμένα φυσικά πρόσωπα.

Βασικός σκοπός της μελέτης, είναι να παρουσιασθούν όλες οι πτυχές του παραπάνω νόμου, αλλά και να εξαχθούν χρήσιμα συμπεράσματα για το πώς αυτός επηρεάζει την ελληνική κοινωνία. Επίσης, στόχος είναι να διερευνήσουμε το κατά πόσον κατάφερε ο νόμος να περιορίσει (ή όχι) το φαινόμενο της υπερχρέωσης, το οποίο αποτελεί ένα εξαιρετικό και ιδιαίτερα χρόνιο πρόβλημα.

Τα βασικότερα προβλήματα που αντιμετωπίστηκαν στην εκπόνηση της παρούσας μελέτης εντοπίστηκαν στην εύρεση της ορθής διαδικασίας που περιέχεται στο νόμο για τα υπερχρεωμένα νοικοκυριά αλλά και στα στοιχεία σχετικά με την διερεύνηση της κοινής γνώμης περί αυτού του νόμου.

ABSTRACT

The current thesis concerns the law 3869/2010 about the indebted households. The main topic of this work is to investigate the problem of indebtedness of households, in general, in Modern Greek society and how we arrived at the current level through a throwback performed.

Furthermore, there is a reference to all the causes that led households in their current debt situation, and the reasons for the development of 3869/2010 law on indebted individuals.

The main purpose of the study is to present all aspects of the Law 3869/2010 and to draw useful conclusions about how this affects the Greek society. Also, the aim is to investigate, whether the law did limit (or not) the phenomenon of over-indebtedness, which is a serious and chronic problem.

The main problems that we encountered in the preparation of this study identified the finding of the process contained in the law on indebted households and the data on the investigation of public opinion on this law.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ.....	2
ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	3
ABSTRACT.....	4
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	5
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	7
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ	9
ΤΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ ΤΗΣ ΥΠΕΡΧΡΕΩΣΗΣ ΑΙΤΙΕΣ ΚΑΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ.....	9
1.1 Υπερχρέωση	9
1.2 Ιστορική αναδρομή	15
1.3 Λόγοι που οδήγησαν στην δημιουργία του νόμου για υπερχρεωμένα νοικοκυριά	20
1.4 Νομοθετικά πλαίσια για υπερχρέωση σε άλλες χώρες	28
1.4.1 Υπερχρέωση στην Γερμανία.....	30
1.4.2 Υπερχρέωση στην Γαλλία.....	33
1.4.3 Υπερχρέωση στην Ολλανδία.....	37
1.4.4 Υπερχρέωση στην Ιρλανδία	39
1.4.5 Συγκριτική προσέγγιση της Υπερχρέωσης διαφόρων νομοθεσιών σε Ευρωπαϊκό Επίπεδο.....	41
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ.....	44
ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ.....	44

2.1 Λόγοι που οδήγησαν στο νόμο.....	44
2.2 Σε ποιους αναφέρεται ο Ν. 3869/2010. Υποκειμενικές και Αντικειμενικές προϋποθέσεις	47
2.2.1 Υποκειμενικές προϋποθέσεις.....	48
2.2.2 Αντικειμενικές προϋποθέσεις	555
2.3 Διάσωση της πρώτης κατοικίας.....	58
2.4 Στάδια ρύθμισης οφειλών σύμφωνα με τον 3869/2010	64
2.5 Ο εξωδικαστικός συμβιβασμός στα πλαίσια του Ν. 3869/2010	69
2.6 Διαδικασία προδικαστικού συμβιβασμού.....	70
2.7 Προδικασία	71
2.8 Οι κυριότερες τροποποιήσεις στον Ν. 3869/2010 με τον Ν. 4161/2013 και λοιπών (3996/2011 και 4019/2011)	72
2.9 Συνέπειες μη τήρησης κανόνων	80
2.10 Συνέπειες νόμου στον τραπεζικό τομέα	82
2.11 Σύγκριση με πτωχευτικό κώδικα	86
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ.....	89
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	89
Πηγές και αναφορές	91
Ξενόγλωσσες.....	91
Ελληνόγλωσσες.....	92

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σκοπός της συγκεκριμένης πτυχιακής εργασίας αποτελεί η ανάλυση του χρόνιου προβλήματος της υπερχρέωσης. Το ζήτημα αυτό ταλαιπωρεί εδώ και πολλά χρόνια την χώρα μας αλλά και άλλες χώρες της Ευρώπης και όχι μόνο. Στόχος μας είναι να αναπτύξουμε όλες τις πτυχές που περιέχονται στη νομοθεσία που έχει δημιουργηθεί από το 2010 για την υπερχρέωση των νοικοκυριών και ισχύει μέχρι και σήμερα. Το γεγονός αυτό επιτεύχθηκε με μερικές τροποποιήσεις που πραγματοποιήθηκαν στο εν λόγω νομοθετικό πλαίσιο το 2011 αλλά και το 2013. Τις μεταρρυθμίσεις αυτές θα τις αναλύσουμε διεξοδικά σε επόμενο κεφάλαιο.

Η αφύπνιση όλων των πολιτών, για την ύπαρξη του συγκεκριμένου νόμου αποτελεί ένα σημαντικό γεγονός καθώς πρόκειται για ένα ιδιαίτερα σοβαρό πρόβλημα. Το ζήτημα αυτό δημιουργεί τεράστιες επιπτώσεις στην ζωή των πολιτών της χώρας μας και όχι μόνον. Η κατάσταση αυτή αναπτύχθηκε κυρίως από το 2008 και μετά, όπου η χώρα μας περιήλθε στην δίνη της παγκόσμιας χρηματοοικονομικής ύφεσης. Ο παραπάνω λόγος αποτέλεσε και την βασικότερη αιτία της επιλογής του συγκεκριμένου θέματος καθώς πρόκειται για ένα ιδιαίτερο ζήτημα. Ο νόμος αυτός έπαιξε καθοριστικό ρόλο από το 2010 μέχρι και σήμερα και έτσι αποτελεί μείζον θέμα.

Αναφερόμαστε λοιπόν, στον νόμο 3869/2010 που αφορά τα υπερχρεωμένα νοικοκυριά. Γενικότερα, οι ρυθμίσεις αυτού έχουν σχέση με φυσικά πρόσωπα. Τα πρόσωπα αυτά έχουν περιέλθει δίχως κανένα απολύτως δόλο σε αποδεδειγμένη αδυναμία αποπληρωμής των ληξιπρόθεσμων χρεών τους.

Στόχος μας, λοιπόν, είναι να αναπτύξουμε όλες τις λεπτομέρειες που περιέχονται στον νόμο 3869/2010 που αφορά τα υπερχρεωμένα φυσικά πρόσωπα, ξεκινώντας με κάποιες εισαγωγικές έννοιες όπως αυτές της υπερχρέωσης. Παράλληλα

θα πραγματοποιήσουμε μια εκτενή ιστορική αναδρομή για το πώς περιήλθε η χώρα μας αλλά και άλλες χώρες στην κατάσταση αυτή. Στην εισαγωγική αυτή ενότητα θα μελετηθούν όλοι οι παράγοντες που οδήγησαν στην δημιουργία της νομοθεσίας. Επίσης, θα παρουσιάσουμε μια συγκριτική διαδικασία του θέματος, που ισχύει στην χώρα μας σε σχέση με άλλες, κυρίως Ευρωπαϊκές χώρες.

Τέλος, μέσα από διεξοδική μελέτη την οποία θα πραγματοποιήσουμε θα αναλύσουμε τι περιλαμβάνει ο νόμος αλλά και τροποποιήσεις αυτού έως σήμερα. Ακόμα θα ερευνήσουμε όλο το πρακτικό κομμάτι αλλά και για το πόσο εύκολη ή όχι είναι όλη αυτή η διαδικασία για τους πολίτες. Ενώ θα γίνει ιδιαίτερη αναφορά στα αποτελέσματα της ύπαρξης του όσον αφορά την βοήθεια που έχει προσφέρει στους πολίτες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

ΤΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ ΤΗΣ ΥΠΕΡΧΡΕΩΣΗΣ ΑΙΤΙΕΣ ΚΑΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ

1.1 Υπερχρέωση

Μέχρι και την σημερινή εποχή δεν έχει δοθεί ένας συγκεκριμένος όρος ο οποίος να είναι σε θέση να δώσει την απόλυτη εννοιολογική οριοθέτηση της έννοιας της «υπερχρέωσης». Το γεγονός αυτό εντοπίζεται τόσο σε Ευρωπαϊκό επίπεδο όσο και σε Διεθνές. Αυτό οφείλεται κυρίως, στην αδυναμία που εμφανίζεται για την υιοθέτηση ενός κοινού αλλά και ορθού ορισμού, του εν λόγω όρου. Με τον τρόπο αυτό καταδεικνύεται η δυσκολία που υπάρχει για μια τέτοια προσπάθεια. Η συγκεκριμένη προσπάθεια εντοπίζει και αναδεικνύει τις αντιθέσεις μεταξύ των παραπάνω προσεγγίσεων.¹

Όπως προαναφέραμε και παραπάνω, όλα τα κράτη έχουν προσδώσει έναν διαφορετικό ορισμό. Έχουν δώσει διαφορετικές διαστάσεις με τον τρόπο που προσεγγίζουν το συγκεκριμένο φαινόμενο της υπερχρέωσης. Για παράδειγμα, παρακάτω θα μελετήσουμε τους ορισμούς αυτούς που έχουν δοθεί από έξι διαφορετικές χώρες για τον όρο της υπερχρέωσης. Οι ορισμοί αυτοί είναι οι εξής :

- ❖ **Βέλγιο** : Η υπερχρέωση στην χώρα αυτή περιέρχεται σε άτομα που έχουν ληξιπρόθεσμα χρέη τα οποία έχουν να κάνουν κυρίως με

---

¹ D., Korzcak, (2004) *The Money Advice and Budgeting Service Ireland: a service to help people with financial problems and to tackle overindebtedness- Synthesis Report*, DG Employment, Social Affairs and Equal Opportunities, Βρυξέλες (<http://www.peer-review-social-inclusion.eu/>), pp.2

πιστώσεις καταναλωτών αλλά και διάφορους στεγαστικούς δανεισμούς

- ❖ **Ιρλανδία** : Υπερχρέωση ονομάζεται η ανισορροπία που εντοπίζεται μεταξύ των εισροών και των δαπανών εκ των οποίων όταν οι δαπάνες είναι περισσότερες από τις εισροές τότε το γεγονός αυτό έχει σαν συνέπεια το έλλειμμα που δημιουργείται να μην είναι δυνατόν να καλυφθεί

- ❖ **Μεγάλη Βρετανία** : Η υπερχρέωση αφορά τις περιπτώσεις όπου οι οφειλέτες αντιμετωπίζουν πάρα πολύ μεγάλο χρέος εκ του οποίου δημιουργείται μεγάλο πρόβλημα στην εξόφληση και την απαλλαγή από αυτή, οδηγώντας τους έτσι στην χρεοκοπία

- ❖ **Γερμανία** : Ο όρος αυτός αποτελεί μια μορφή αποτυχημένων εξυπηρετήσεων των αποπληρωμών οι οποίες προκαλούν πάρα πολύ μεγάλα οικονομικά αλλά και ψυχοκοινωνικά προβλήματα για τους οφειλέτες

- ❖ **Γαλλία** : Το συγκεκριμένο φαινόμενο στην χώρα αυτή κυρίως εντοπίζεται βάση αποπληρωμών χρεών ανά μήνα, οι οποίες

επιδιώκουν να αποκτήσουν το 30% των εισοδημάτων του νοικοκυριού²

Παρόλο, όμως, που υπάρχει το πρόβλημα αυτό της διαφορετικότητας των εθνικών ορισμών, για το φαινόμενο της υπερχρέωσης, το σημαντικότερο πρόβλημα εντοπίζεται στην τεράστια σύγχυση που δημιουργείται όλα αυτά τα χρόνια και αφορά το περιεχόμενο της έννοιας αυτής.

Αρκετοί επιστήμονες αλλά και ερευνητές ερμηνεύουν το περιεχόμενο αυτό σαν αδυναμία που υπάρχει για να ανταποκριθεί κάποιος στις δανειακές υποχρεώσεις που έχει αναπτύξει. Αντίθετα, κάποιοι άλλοι θεωρούν πως αφορά το σύνολο των καταστάσεων και των συνθηκών εκ των οποίων τα νοικοκυριά φτάσανε σε σημείο να αδυνατούν να αποπληρώσουν όλα τους τα χρέη. Στο γεγονός αυτό συμπεριλαμβάνονται και οι λογαριασμοί υπηρεσίας κοινής ωφέλειας.³

Παρά την ύπαρξη όλων αυτών των διαφορετικότητων στους ορισμούς αλλά και στο περιεχόμενο που εντοπίζονται σε Ευρωπαϊκό αλλά και σε διεθνές επίπεδο, έχουν παρουσιαστεί και αρκετές ομοιότητες. Τα κοινά αυτά στοιχεία που έχουν εμφανιστεί προσφέρουν την ευχέρεια να χρησιμοποιηθούν σαν μια κοινή διεθνής και Ευρωπαϊκή βάση.

Τα κοινά αυτά στοιχεία, τα οποία εντοπίζονται στην Ευρωπαϊκή αλλά και στην διεθνή βιβλιογραφία σε ότι αφορά τα υπερχρεωμένα νοικοκυριά, είναι τα εξής :

---

² D., Korczak, (2004) *Money advice and budgeting service: A Synthesis Report on the peer review meeting held in Cork*, 18-19 Νοεμβρίου 2004, European Commission DG Employment, Social Affairs and Equal Opportunities, Βρυξέλλες. (<http://www.peer-review-social-inclusion.eu/>) pp.2

³ European Commission (2008), *Towards a common operational European definition of over-indebtedness*, Available on line: <http://www.google.gr/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0CCYQFjAA&url=http%3A%2F%2Fec.europa.eu%2Fsocial%2FblobServlet%3FdocId%3D5093%26langId%3Den&ei=ttV2VPWKPIWBywOt0IGABg&usq=AFQjCNGshMadFhObltUmri11NRvdKkm86Q&sig2=33aQNAw-PaFQsWeRcHZ82Q>. pp. 20

- ❖ **Νοικοκυριά** : Νοικοκυριά ονομάζονται πολύ μικρές ομάδες ανθρώπων (ή ένας άνθρωπος) οι οποίες κατοικούν στο ίδιο σπίτι μιας και το σύνολο ή ένα κομμάτι των εισροών είναι κοινό

- ❖ **Συμβατικές οικονομικές υποχρεώσεις** : Ονομάζεται το σύνολο των συμβατικών χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων (όπως είναι για παράδειγμα δάνεια ή καταναλωτικές πιστώσεις ή ενοίκια κ.α.)

- ❖ **Ικανότητα αποπληρωμής** : Ονομάζεται η δυνατότητα ανταπόκρισης στο σύνολο των συμβατικών οικονομικών υποχρεώσεων

- ❖ **Έλλειψη ρευστότητας** : Καλείται η αδυναμία ενός νοικοκυριού να καταπολεμήσει όλες τις δύσκολες καταστάσεις που αντιμετωπίζει, καταφεύγοντας με τον τρόπο αυτό στην μοναδική λύση που είναι η ρευστότητα όλων των περιουσιακών στοιχείων που έχει στην διάθεση του

- ❖ **Δομική βάση** : Έχει να κάνει κυρίως με την διάσταση του χρόνου και αποτελεί έναν βασικό όρο, ο οποίος θα πρέπει να είναι σε θέση να αναδείξει τις συνολικές ιδιότητες όλων των οικονομικών ζητημάτων και αδυναμιών

- ❖ **Επίπεδο ζωής** : Βάση του ορισμού που υπάρχει, όλα τα νοικοκυριά που αδυνατούν να ανταποκριθούν σε οικονομικές υποχρεώσεις δίχως να ελαττώσουν το επίπεδο ζωής το οποίο έχουν⁴

Ένα άλλο κοινό χαρακτηριστικό το οποίο εντοπίζεται γύρω από το ζήτημα της υπερχρέωσης των Ευρωπαϊκών χωρών αλλά και της χώρας μας, αποτελεί ο πολυδιάστατος χαρακτήρας που υπάρχει στο σύνολο του προβλήματος αυτού. Η υπερχρέωση είναι δυνατόν να παρουσιαστεί βάση του πρίσματος κάποιων διαφορετικών διαστάσεων οι οποίες αναλύονται παρακάτω.

Πρώτη είναι η οικονομική διάσταση. Η διάσταση αυτή, έχει να κάνει κυρίως με την αδυναμία που υπάρχει στον οφειλέτη στο να κατορθώσει να ανταποκριθεί σε όλες αυτές τις οικονομικές δυσκολίες που αντιμετωπίζει. Η συγκεκριμένη κατάσταση οφείλεται στο γεγονός πως οι συνέπειες των δραστηριοτήτων αναγκαστικής είσπραξης, περιλαμβάνουν την οικονομική κατάσταση του.⁵

Η χρονική διάσταση, έχει να κάνει ως επί το πλείστον με την χρονική διάρκεια. Εάν δηλαδή, αφορά βραχυχρόνια ή δομικά ιδιώματα κάποιου νοικοκυριού. Αντίθετα, η κοινωνική διάσταση περιλαμβάνει όλους τους κινδύνους και τις παγίδες που υπάρχουν για τον αποκλεισμό και την αδυναμία στο να συμμετάσχει ο οφειλέτης

---

⁴ C. De la Porte, (2002), *Is the Open Method of Coordination appropriate for organizing activities at European level in sensitive policy areas?*, European Law Journal, Vol. 8 no1, σελ. 38.

⁵ Αλβανός, Α. (2013), *Μελέτη για την υποστήριξη Υπερχρεωμένων Νοικοκυριών. Διαθέσιμο ηλεκτρονικά:* <http://www.newinka.gr/index.php/2013-05-26-14-36-23/2013-01-21-13-00-22/item/160-%CE%BC%CE%B5%CE%BB%CE%AD%CF%84%CE%B7-%CE%B3%CE%B9%CE%B1-%CF%84%CE%B7%CE%BD-%CF%85%CF%80%CE%BF%CF%83%CF%84%CE%AE%CF%81%CE%B9%CE%BE%CE%B7-%CF%85%CF%80%CE%B5%CF%81%CF%87%CF%81%CE%B5%CF%89%CE%BC%CE%AD%CE%BD%CF%89%CE%BD-%CE%BD%CE%BF%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CE%BA%CF%85%CF%81%CE%B9%CF%8E%CE%BD>. Ανακτήθηκε στις 27/10/2014. Σελ. 16

στην ζωή. Αυτό γίνεται, όμως, δίχως να εμφανίζονται όλες οι οικονομικές και κοινωνικές δυσκολίες που αντιμετωπίζει.

Ακόμα, υπάρχει η ψυχολογική διάσταση, η οποία έχει σχέση κυρίως με το σύνολο των ψυχικών και των παθολογικών επιπτώσεων που δημιουργούνται από όλα τα προβλήματα που προαναφέραμε. (τέτοια αισθήματα είναι για παράδειγμα ο φόβος, το άγχος, η έλλειψη αυτοπεποίθησης και το τεράστιο αίσθημα ενοχής που δημιουργείται σιγά-σιγά στην ψυχοσύνθεσή του). Επίσης, έχει σχέση με τις υποχρεώσεις που έχει ο οφειλέτης.⁶

Βάση μελετών που έχουν πραγματοποιηθεί όλα αυτά τα χρόνια, για τα υπερχρεωμένα νοικοκυριά, τα βασικότερα αίτια παρουσιάζονται στον ηλικιακό και στον οικογενειακό παράγοντα. Εκτός, όμως, από αυτές τις αιτίες, υπάρχουν αρκετές ακόμα που μπορούν να οδηγήσουν στην κατάσταση αυτή. Τέτοιες αιτίες παρουσιάζονται παρακάτω και είναι οι εξής :

- Διαθέσιμα έσοδα
- Μακροχρόνια ανεργία
- Ύπαρξη σταθερής κατοικίας
- Ασθένειες ή αναπηρία
- Χρηματοοικονομικοί αποκλεισμοί
- Έθνος καταγωγής
- Απουσία εισοδήματος
- Μόνιμα ελάχιστα έσοδα

---

⁶ Γ. Αμίτσης (2001) *Αρχές οργάνωσης και λειτουργίας του Συστήματος Κοινωνικής Πρόνοιας*, Παπαζήσης, Αθήνα. Σελ. 21-28

- Ελαττωματική χρήση χρημάτων
- Υπερκατανάλωση⁷

1.2 Ιστορική αναδρομή

Η υπερχρέωση των νοικοκυριών αποτελεί ένα ιδιαίτερα συχνό φαινόμενο που βασανίζει την σύγχρονη κοινωνία αλλά και όχι μόνο. Είναι ένα οικονομικό αλλά ως επί το πλείστον κοινωνικό και πολιτικό φαινόμενο το οποίο, όμως, δεν ξεκίνησε τα τελευταία χρόνια, αλλά υπάρχει εδώ και μερικές δεκαετίες.

Ο συνολικός τραπεζικός δανεισμός προς τα νοικοκυριά της χώρας μας ξεκίνησε να εμφανίζει τεράστια άνοδο. Η αύξηση αυτή έγινε αισθητή από την περίοδο του 2000 μέχρι και την αρχή της παγκόσμιας χρηματοοικονομικής ύφεσης που εισήλθε η χώρα μας το 2008 και ισχύει μέχρι και σήμερα.

Όλα αυτά τα χρόνια από το 2000 και μετά παρουσιάστηκε τεράστια άνοδος και σταθερές αυξητικές τάσεις. Οι τάσεις αυτές ξεκίνησαν από την περίοδο που εντάχθηκε η Ελλάδα στην Ευρωπαϊκή Νομισματική Ένωση. Όπως αποδείχθηκε, όμως, ήταν η βασικότερη αιτία όλης αυτής της οικονομικής κατάστασης που επικράτησε τα επόμενα χρόνια.⁸

Ακόμα, ο ανταγωνισμός που υπήρχε εκείνη την περίοδο στα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα της χώρας μας, παρουσίαζε τεράστια αύξηση κυρίως στα πλαίσια των καταναλωτικών αλλά και των στεγαστικών δανεισμών. Με τον τρόπο

---

⁷ D., Korczak, (2004) *Money advice and budgeting service: A Synthesis Report on the peer review meeting held in Cork*, 18-19 Νοεμβρίου 2004, European Commission DG Employment, Social Affairs and Equal Opportunities, Βρυξέλες. (<http://www.peer-review-social-inclusion.eu/>). Pp. 4

⁸ Θ. Σιδέρης, (2012), *Οδηγίες για τα υπερχρεωμένα νοικοκυριά*, Αντικλείδι, 12 Μαρτίου, Θεσσαλονίκη. Ηλεκτρονικά διαθέσιμη δημοσίευση: <http://antikleidi.com/useful/%CF%85%CF%80%CE%B5%CF%81%CF%87%CF%81%CE%B5%CF%89%CE%BC%CE%AD%CE%BD%CE%B1-%CE%BD%CE%BF%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CE%BA%CF%85%CF%81%CE%B9%CE%AC/>. Ανακτήθηκε στις 27/10/2014

αυτό βοηθούσε σε μεγάλο βαθμό στην αύξηση των ιδιωτικών δανεισμών που ακολούθησαν.⁹

Η καλή, για εκείνη την περίοδο, πιστοληπτική ικανότητα του λαού της χώρας μας, αλλά και των τραπεζών της , βοήθησαν άρδην σε όσα ακολούθησαν με την πολύ μεγάλη ευκολία που γινόταν η άντληση των κεφαλαίων. Η άντληση αυτή, μετέπειτα μεταφράστηκε σε μια πιστωτική επέκταση, που δεν είχε προηγούμενο. Είχε την δυνατότητα τροφοδοσίας των καταναλωτών αλλά και των στεγαστικών επενδύσεων.

Σε ότι αφορά τα μικροοικονομικά επίπεδα, εκείνη την εποχή υπήρξε μεγάλη εξέλιξη. Η εξέλιξη αυτή, αφορούσε την μεταβολή των καταναλωτικών και αποταμιευτικών αντιδράσεων, που είχαν σαν βασικότερο στόχο την άνοδο των καταναλωτικών εξόδων. Παράλληλα αφορούσε την ελάττωση του ρυθμού με τον οποίο γινόταν οι αποταμιεύσεις σε Ευρωπαϊκό. Η συγκεκριμένη τάση αποδεικνύεται από τα στοιχεία που ήταν διαθέσιμα εκείνη την περίοδο και αφορούσαν τον ιδιωτικό δανεισμό της χώρας μας.¹⁰

Βάσει των στοιχείων που έδωσε στην επιφάνεια η Τράπεζα της Ελλάδος, παρουσιάζεται ο ιδιωτικός δανεισμός αλλά και οι καταναλωτικές πιστώσεις, οι οποίες παρουσίαζαν τεράστια αύξηση εκείνη την περίοδο (2000-2010). Μια χρονική στιγμή, δηλαδή, που χαρακτηριζόταν από σταθερά ανοδικούς ρυθμούς, βοηθώντας έτσι στην αύξηση της οικονομίας¹¹ (βλέπε εικόνα 2.1).

---

⁹ T., Mitrakos, G., Simigiannis , P. Tzamourani (2005) *Indebtedness of Greek Households: evidence from a survey*, Bank of Greece Economic Bulletin 25, σελ. 13-35

¹⁰ D., Korzcak, (2004) *The Money Advice and Budgeting Service Ireland: a service to help people with financial problems and to tackle overindebtedness- Synthesis Report*, DG Employment, Social Affairs and Equal Opportunities, Βρυξέλες (<http://www.peer-review-social-inclusion.eu/>). Pp. 5

¹¹ NEO I.N.K.A., (2013), *Έρευνα για τα υπερχρεωμένα νοικοκυριά*, 31 Οκτωβρίου, Αθήνα. Ηλεκτρονικά διαθέσιμο: <http://www.newinka.gr/index.php/section-blog/2-uncategorised/106-erevna-gia-ta-ypexreomena-noikokyria>. Ανακτήθηκε στις 02/11/2014

Εικόνα 2.1 : Χρηματοδότηση εγχώριου ιδιωτικού τομέα επί της εκατό

Έτος	Δάνεια προς εγχώριο ιδιωτικό τομέα	Δάνεια προς ιδιώτες και ιδιωτικά μη κερδοσκοπικά ιδρύματα	Στεγαστικά δάνεια	Καταναλωτική Πίστη
Ιαν. 2001	22,8	32,2	28,6	38,7
Ιαν. 2002	23,4	39,3	38,8	38,9
Ιαν. 2003	20,1	33,0	34,9	27,0
Ιαν. 2004	17,7	28,1	25,8	28,4
Ιαν. 2005	16,4	30,1	27,5	36,6
Ιαν. 2006	18,7	31,5	33,7	28,3
Ιαν. 2007	18,9	25,1	25,5	24,1
Ιαν. 2008	21,3	21,7	20,8	22,6
Ιαν. 2009	13,9	11,7	10,5	14,7
Ιαν. 2010	3,2	2,9	3,6	1,6
Ιαν. 2011	-0,2	-1,4	-0,6	-4,1

Η χρηματοοικονομική ύφεση που έπληξε την χώρα μας το 2008, σταμάτησε άμεσα τις πιστωτικές επεκτάσεις, προκαλώντας με τον τρόπο αυτό αρνητικές τάσεις και ρυθμούς. Ταυτόχρονα, η επιδείνωση μεγεθών όπως είναι το ΑΕΠ, η απασχόληση και η ζήτηση, λόγω της κρίσης αυτής, προκάλεσαν τεράστιες καταβολές των προοπτικών για αποπληρωμή όλων εκείνων των υποχρεώσεων που είχαν δημιουργηθεί τα προηγούμενα χρόνια.¹²

Σε έκθεση που αναπτύχθηκε την εποχή εκείνη, για τη νομισματική πολιτική που ακολουθήθηκε την περίοδο 2010-2011, παρουσιάστηκε η τεράστια επιδείνωση που επήλθε με όλα τα παραπάνω γεγονότα, εξαιτίας όλης αυτής της οικονομικής κατάστασης που υπήρξε εκείνη την περίοδο. Η κατάσταση αυτή, επομένως, επηρέασε άρδην τις συνθήκες στα νοικοκυριά. Όλα τα παραπάνω,

¹² Θ. Σιδέρης, (2012), *Οδηγίες για τα υπερχρεωμένα νοικοκυριά*, Αντικλείδι, 12 Μαρτίου, Θεσσαλονίκη. Ηλεκτρονικά διαθέσιμη δημοσίευση:

<http://antikleidi.com/useful/%CF%85%CF%80%CE%B5%CF%81%CF%87%CF%81%CE%B5%CF%89%CE%BC%CE%AD%CE%BD%CE%B1-%CE%BD%CE%BF%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CE%BA%CF%85%CF%81%CE%B9%CE%AC/>.

Ανακτήθηκε στις 27/10/2014

απέδειξαν την σχέση που έχει μια χρηματοοικονομική κρίση με την υπερχρέωση καθώς με αυτόν τον τρόπο αποδεικνύεται η αιτιώδης σχέση τους.¹³

Γενικότερα, όλη αυτή η ανισορροπία, η οποία δημιουργήθηκε στην χώρα μας κυρίως από το 2002 και μετέπειτα, αναπτύχθηκε λόγω της μεγάλης αύξησης που παρουσιάστηκε στους εγχώριους ιδιωτικούς δανεισμούς. Οι δανεισμοί, την περίοδο εκείνη, είχαν αυξηθεί ιδιαίτερα και αυτό οφειλόταν ως επί το πλείστον στην οικονομική ανάπτυξη που υπήρχε. Η κατάσταση αυτή, όμως, άλλαξε ριζικά από την στιγμή που η Ελλάδα εισήλθε στην δίνη της παγκόσμιας χρηματοοικονομικής ύφεσης.

Από το 2005, ακόμα, όπως έχουν παρουσιάσει αρκετές μελέτες και έρευνες που πραγματοποιήθηκαν τα προηγούμενα χρόνια, υπήρξε μεγάλη υπερχρέωση των νοικοκυριών της χώρας μας. Η υπερχρέωση αυτή, καταγράφηκε εξαιτίας της πιστωτικής επέκτασης που αφορούσε τα νοικοκυριά, τα οποία σημείωσαν τεράστια άνοδο της χρηματοπιστωτικής πίεσης που υπήρξε με την είσοδο της ύφεσης.¹⁴

Η άποψη της κοινής γνώμης αλλά και οι ρυθμιστικές προσεγγίσεις από τους υπεύθυνους, πίστευαν πως η μεριά της ελληνικής διοίκησης παρουσίασε πολύ μεγάλη καθυστέρηση σε αντίθεση με άλλες Ευρωπαϊκές χώρες. Η εξέλιξη αυτή είχε σαν επίπτωση, τα μέτρα που θεσπίστηκαν στην συνέχεια να αποτελούν μέτρα παρακολούθησης και όχι επέμβασης, με βασικότερο στόχο να σταματήσουν την εξέλιξη της υπερχρέωσης των ελληνικών νοικοκυριών.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα στο γεγονός αυτό, που προαναφέραμε, αποτελεί η Έκθεση Στρατηγικής της χώρας μας, που αφορούσε την Κοινωνική Προστασία αλλά και την Κοινωνική Ένταξη. Η έκθεση αυτή, αναφερόταν στις

---

¹³ C. De la Porte, (2002), *Is the Open Method of Coordination appropriate for organizing activities at European level in sensitive policy areas?*, European Law Journal, Vol. 8 no1, σελ. 38-66.

¹⁴ T., Mitrakos, G., Simigiannis, P. Tzamourani (2005) *Indebtedness of Greek Households: evidence from a survey*, Bank of Greece Economic Bulletin 25, σελ. 13-35

περιόδους από το 2008 μέχρι και το 2010, όπου δεν πραγματοποιήθηκε καμία απολύτως αναφορά ή επέμβαση που είχε σχέση με τον εν λόγω τομέα.

Το παραπάνω γεγονός, ερχόταν σε πλήρη αντίθεση με ότι γινόταν σε άλλες Ευρωπαϊκές χώρες στις οποίες αναπτύχθηκαν πολύ νωρίτερα στρατηγικές καταπολέμησης του φαινομένου αυτού και γενικότερα του κοινωνικού αποκλεισμού.¹⁵ Αποτέλεσμα της καθυστέρησης, στην ανάπτυξη κατάλληλων στρατηγικών καταπολέμησης, ήταν η αποτυχία της χώρας μας, στο να οργανώσει κατάλληλα μέτρα πρόληψης και αντιμετώπισης του προβλήματος αυτού.

Αργότερα, υπήρξε η Γενική Γραμματεία Καταναλωτή (ΓΓΚ), η οποία πλέον ήταν ο υπεύθυνος για να συντονίζει αλλά και να εποπτεύει σε ότι είχε να κάνει με το υποστηρικτικό δίκτυο. Αφορούσε, δηλαδή, ως επί το πλείστον τα υπερχρεωμένα νοικοκυριά και έτσι αναπτύχθηκε και θεσπίστηκε ο νόμος 3869/2010, εντάσσοντας με τον τρόπο αυτό την δημιουργία ενός κατάλληλου δικτύου το οποίο θα είχε υποστηρικτικό ρόλο.¹⁶

Ταυτόχρονα, υπήρξε νομοθετική πρωτοβουλία, η οποία όριζε τις ρυθμίσεις της δράσης των εταιριών ενημέρωσης οφειλετών, ενεργοποιώντας την πολιτεία για την ανάπτυξη ενός πλέγματος. Το πλέγμα, αφορά την προστασία ανθρώπων αλλά και οικογενειών που είχαν υποπέσει σε υπερδανεισμούς τα προηγούμενα χρόνια.

Παρόλο, λοιπόν, που εμφανίστηκε η συγκεκριμένη ενεργοποίηση που αποτέλεσε σημαντική ενέργεια, μεγάλη εντύπωση προκάλεσε η απουσία των

---

¹⁵ D., Korczak, (2004) *Money advice and budgeting service: A Synthesis Report on the peer review meeting held in Cork*, 18-19 Νοεμβρίου 2004, European Commission DG Employment, Social Affairs and Equal Opportunities, Βρυξέλες. (<http://www.peer-review-social-inclusion.eu/>). Pp.4

¹⁶ T., Mitrakos, G., Simigiannis, P. Tzamourani (2005) *Indebtedness of Greek Households: evidence from a survey*, Bank of Greece Economic Bulletin 25, σελ. 13-35

πολιτικών δράσεων, οι οποίες θα βοηθούσαν στο να αποφευχθούν μελλοντικές παρόμοιες κινήσεις, όπου θα οδηγούσαν σε καταστάσεις υπερχρέωσης.¹⁷

Οι παρεμβάσεις που πραγματοποιήθηκαν από υφισταμένους είχαν ρυθμιστικό περιεχόμενο δίχως να δίνεται η δέουσα εστίαση στις παροχές υπηρετών κοινωνικής φροντίδας. Οι συγκεκριμένες παροχές θα είχαν κυρίως συμβουλευτικό αλλά και υποστηρικτικό χαρακτήρα. Τεράστιο χαρακτήρα αλλά και συνέπειες τότε είχαν οι αλλαγές που προήλθαν από την δημιουργία του Νόμου 3869/2010 ή όπως αλλιώς ονομάστηκε του Νόμου 3869/2010, ο οποίος βοηθούσε τα υπερχρεωμένα νοικοκυριά.¹⁸

1.3 Λόγοι που οδήγησαν στην δημιουργία του νόμου για υπερχρεωμένα νοικοκυριά

Βασικότερες αιτίες της ανάπτυξης του νόμου 3869/2010, που αφορά τα υπερχρεωμένα νοικοκυριά, ήταν η παγκόσμια χρηματοοικονομική κρίση που επηρέασε την Ελλάδα. Επίσης, σημαντικός παράγοντας ήταν οι τραγικές επιπτώσεις των εισοδημάτων αλλά και στον τομέα της απασχόλησης, επιδεινώνοντας με τον τρόπο αυτό την υπερχρέωση στην χώρα μας. Έτσι προκλήθηκε κατακόρυφη άνοδος των αναγκαστικών τακτικών που λήφθηκαν την περίοδο εκείνη και αφορούσαν την είσπραξη των χρεών.¹⁹

---

¹⁷ Σ. Αντωνοπούλου, (2013), *Υπερχρεωμένα νοικοκυριά : Τι ισχύει σήμερα*, Attica Lawyers, 31 Οκτωβρίου, Αθήνα. Ηλεκτρονικά διαθέσιμο: <http://atticalawyers.gr/%CF%85%CF%80%CE%B5%CF%81%CF%87%CF%81%CE%B5%CF%89%CE%BC%CE%AD%CE%BD%CE%B1-%CE%BD%CE%BF%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CE%BA%CF%85%CF%81%CE%AF%CE%B1-%CF%84%CE%B9-%CE%B9%CF%83%CF%87%CF%8D%CE%B5%CE%B9-%CF%83%CE%AE/>. Ανακτήθηκε στις 2/11/2014

¹⁸ NEO I.N.K.A., (2013), Έρευνα για τα υπερχρεωμένα νοικοκυριά, 31 Οκτωβρίου, Αθήνα. Ηλεκτρονικά διαθέσιμο: <http://www.newinka.gr/index.php/section-blog/2-uncategorised/106-erevna-gia-ta-yperxreomena-noikokyria>. Ανακτήθηκε στις 02/11/2014

¹⁹ NEO I.N.K.A., (2013), Έρευνα για τα υπερχρεωμένα νοικοκυριά, 31 Οκτωβρίου, Αθήνα. Ηλεκτρονικά διαθέσιμο: <http://www.newinka.gr/index.php/section-blog/2-uncategorised/106-erevna-gia-ta-yperxreomena-noikokyria>. Ανακτήθηκε στις 02/11/2014

Όλες αυτές οι ενέργειες και οι επιπτώσεις έκαναν πολύ σημαντική την ανάγκη για δημιουργία ενός νόμου. Ο νόμος αυτός, θα είχε σαν σκοπό την κάλυψη των οφειλετών από τις άμεσες επιπτώσεις τις οποίες θα είχε, προσφέροντας έτσι την δυνατότητα μιας νέας οικονομικής αφετηρίας.²⁰

Γενικότερα, στην έννομη τάξη της χώρα μας το φαινόμενο της υπερχρέωσης των ιδιωτών καταπολεμήθηκε με την οριοθέτηση του νόμου 3869/2010 που αφορά τα υπερχρεωμένα φυσικά πρόσωπα. Η εν λόγω εξέλιξη αποτέλεσε μια απέλπιδα προσπάθεια που αποσκοπούσε στην καταπολέμηση της ύφεσης στην οποία είχε επέλθει η χώρα μας. Η κατάσταση αυτή είχε τρομερές συνέπειες, επηρεάζοντας ιδιαίτερα το φαινόμενο των υπερχρεωμένων νοικοκυριών.²¹

Σε όλα αυτά συνέβαλε σε μεγάλο βαθμό, η άνευ προηγουμένου δύσκολη οικονομική κατάσταση στην οποία περιήλθε η Ελλάδα τα τελευταία χρόνια και είχε σαν συνέπεια την υπερχρέωση των φυσικών προσώπων (εκτός των εμπόρων) αλλά και των νοικοκυριών. Η επιρροή αυτή έθεσε σαν στόχο την ανάπτυξη μιας κατάλληλης ρυθμιστικής παρέμβασης.²²

Αυτός αποτέλεσε έναν από τους κυριότερους λόγους της δημιουργίας του εν λόγω νόμου, όπου αφορούσε την ρύθμιση του συνόλου των οφειλών των

---

²⁰ NEO I.N.K.A., (2013), Έρευνα για τα υπερχρεωμένα νοικοκυριά, 31 Οκτωβρίου, Αθήνα. Ηλεκτρονικά διαθέσιμο: <http://www.newinka.gr/index.php/section-blog/2-uncategorised/106-erevna-gia-ta-yperxreomena-noikokyria>. Ανακτήθηκε στις 02/11/2014

²¹ Αιτιολογική έκθεση του Ν.3869/2010 στο σχέδιο νόμου για τη «ρύθμιση των οφειλών των υπερχρεωμένων προσώπων». Ηλεκτρονικά διαθέσιμο: <http://www.taxheaven.gr/laws/circular/view/id/16556>. Ανακτήθηκε στις 02/11/2014

²² Σ. Αντωνοπούλου, (2013), *Υπερχρεωμένα νοικοκυριά* : Τι ισχύει σήμερα, Attica Lawyers, 31 Οκτωβρίου, Αθήνα. Ηλεκτρονικά διαθέσιμο: <http://atticalawyers.gr/%CF%85%CF%80%CE%B5%CF%81%CF%87%CF%81%CE%B5%CF%89%CE%BC%CE%AD%CE%BD%CE%B1-%CE%BD%CE%BF%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CE%BA%CF%85%CF%81%CE%AF%CE%B1-%CF%84%CE%B9-%CE%B9%CF%83%CF%87%CF%8D%CE%B5%CE%B9-%CF%83%CE%AE/>. Ανακτήθηκε στις 02/11/2014

υπερχρεωμένων νοικοκυριών και φυσικών προσώπων που είχαν φτάσει σε μια αρκετά δύσκολη κατάσταση, αδυνατώντας να αποπληρώσουν όλα τους τα χρέη.²³

Με τον τρόπο αυτό από την 1^η Σεπτεμβρίου του 2010, πολλές χιλιάδες δανειολήπτες που αντιμετώπιζαν όλες αυτές τις επιπτώσεις που προαναφέραμε, έχουν καταφύγει στο νόμο αυτό σαν την μοναδική λύση που έψαχναν για τις δυσμενείς καταστάσεις που βίωναν.

Αποτελεί ένα εξαιρετικά χρήσιμο εργαλείο που αφορά την προστασία αλλά και την διευκόλυνση των οφειλετών. Τα τελευταία χρόνια, βάσει του νόμου αυτού έχουν εκδοθεί πολλές δικαστικές αποφάσεις για αρκετά μεγάλη μείωση των οφειλών και για γενικότερη τακτοποίηση τους, σύμφωνα πάντα με τις πραγματικές τους δυνατότητες.

Σίγουρα, όμως, υπάρχουν και αρκετά μειονεκτήματα, τα οποία θα πρέπει να τροποποιηθούν όσο το δυνατόν γρηγορότερα έτσι ώστε να υπάρξουν τα βέλτιστα αποτελέσματα. (μια τέτοια προσπάθεια αποτελούν και οι τροποποιήσεις που πραγματοποιήθηκαν στο νόμο 3869/2010 με την δημιουργία του Νόμου 4161/2013) Ένα τέτοιο παράδειγμα είναι, επίσης, οι τεράστιες χρονικές περίοδοι, οι οποίες απαιτούνται για την έκδοση των αποφάσεων για υπερχρεωμένα νοικοκυριά.²⁴

Το σχετικό σχέδιο νόμου κατατέθηκε στην Βουλή στις 8/12/2009 και πέρασαν 8 μήνες έως ότου συζητηθεί και ψηφιστεί διαδοχικά από την αρμόδια Επιτροπή Παραγωγής και Εμπορίου και από την Ολομέλεια του σώματος. Έτσι με τον

---

²³ Ρούσσος, Κ. (2011). Υπερχρεωμένα φυσικά πρόσωπα-Δομή και λειτουργία Ν. 3869/2010. Νομική Βιβλιοθήκη. Ηλεκτρονικά διαθέσιμο: <http://www.greekjustice.gr/include/print.php?aWQ9MzM2JmxhbmJZD0xJmNhdD0x>. Ανακτήθηκε στις 02/11/2014

²⁴ Πλάκας Β. (2012), *Υπερχρεωμένα νοικοκυριά, : Χάρτης πορείας για δανειολήπτες*, Μακεδονία, 16 Δεκεμβρίου, Θεσσαλονίκη. Ηλεκτρονικά διαθέσιμο: <http://www.makthes.gr/news/economy/97703/>. Ανακτήθηκε στις 03/11/2014

τρόπο αυτό, οι διατάξεις του νόμου τάχθηκαν σε ισχύ από την 1^η Σεπτεμβρίου αν και οι αιτήσεις θα ξεκινούσαν να υπάγονται από τις αρχές του νέου έτους²⁵.

Η δημιουργία του νόμου αυτού ήρθε για να συμπληρώσει όλους τους νέους νόμους που είχαν δημιουργηθεί εκείνη την περίοδο και αφορούσαν την αναστολή των πλειστηριασμών, την ελάττωση και την αναδιάρθρωση του συνόλου των χρεών. Παράλληλα συμπλήρωνε το Πτωχευτικό Δίκαιο διότι με την συγκεκριμένη νομοθεσία παρέχονταν σε όλα τα φυσικά πρόσωπα που δεν έχουν πτωχευτική ικανότητα και έχουν περιέλθει, χωρίς δόλο, σε μόνιμη αδυναμία πληρωμής ληξιπρόθεσμων χρηματικών οφειλών τους η ευχέρεια διευθέτησης όλων των οφειλών που είχαν όλα τα προηγούμενα χρόνια²⁶. Κατά τη διάρκεια των τελευταίων ετών της κρίσης πλήθος από δάνεια έχουν ρυθμισθεί δίνοντας ευκαιρία σε επιχειρήσεις και νοικοκυριά να ανταπεξέλθουν²⁷.

Βασικό θέμα ήταν η ρύθμιση των χρεών των φυσικών προσώπων τα οποία δεν έχουν πτωχευτική ικανότητα αλλά έχουν επέλθει (χωρίς πρόθεση) σε συνεχόμενη αδυναμία εξόφλησης των παραπάνω οφειλών τους. Έτσι οι οφειλέτες επέρχονται σε ένα είδος πτώχευσης. Στόχος της ανάπτυξης του νόμου αυτού αποτελούσε η δημιουργία ενός ειδικού καθεστώτος, το οποίο θα είχε συλλογικό χαρακτήρα εκκαθαρίσεων των χρεών.²⁸

---

²⁵ ΝΕΟ Ι.Ν.Κ.Α., (2013), *Έρευνα για τα υπερχρεωμένα νοικοκυριά*, 31 Οκτωβρίου, Αθήνα. Ηλεκτρονικά διαθέσιμο: <http://www.newinka.gr/index.php/section-blog/2-uncategorised/106-erevna-gia-ta-ypexreomena-noikokyria>. Ανακτήθηκε στις 02/11/2014

²⁶ Κρητικός Α. (2011), ΜΙΑ ΠΡΩΤΗ ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ 3869 /2.9.2010 για τη Ρύθμιση των οφειλών υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων.

²⁷ Λεωτσάκος, Π. (2014). Η αναδιάρθρωση των χρεών επιχειρήσεων και νοικοκυριών κλειδί για την ανάπτυξη της χώρας και την ισορροπία των Τραπεζών.

²⁸ Μάνδρου Χ. (2011), *Απόφαση οδηγός για την ρύθμιση οφειλών*, Καθημερινή, 24 Ιουλίου, Αθήνα. Ηλεκτρονικά διαθέσιμο: <http://www.kathimerini.gr/search?q=&cat=2&cat=4&cat=17&cat=18&type=&edition=ONLINE&author=67&fromDate=&toDate=&t=0&s=p#searchFull>. Ανακτήθηκε στις 02/11/2014

Παρόλα αυτά, όμως, ο νόμος περιείχε διαφορετικές ρυθμίσεις σε σύγκριση με τον Πτωχευτικό κώδικα και αυτό γιατί ένας από τους λόγους δημιουργίας του νόμου αυτού αλλά και πολύ βασικός του σκοπός αποτελεί η ρύθμιση των χρεών. Κι αυτό διότι ενώ μεν στο πτωχευτικό δίκαιο των εμπόρων προτάσσονται οι πιστωτές του οφειλέτη και ειδικότερα η συλλογική τους ικανοποίηση με τη ρευστοποίηση της περιουσίας του εμπόρου, μοναδικό υποκείμενο προστασίας του νόμου είναι ο οφειλέτης-φυσικό πρόσωπο, για τον οποίο ο νόμος αποσκοπεί να επανενταχθεί στη οικονομική και κοινωνική ζωή με την επανάκτηση της οικονομικής του ελευθερίας διά της εξάλειψης των χρεών που δεν μπορεί να αποπληρώσει. Όσον αφορά την Ελληνική νομοθεσία που έχει να κάνει με τις ρυθμιστικές διατάξεις πάνω στην πτώχευση ιδιωτών, επιδιώκεται να δημιουργηθεί ένα ειδικό καθεστώς συλλογικών εκκαθαρίσεων των οφειλών των ιδιωτών και επιπλέον η Νομοθεσία πρωτοπορεί έχοντας ως στόχο την τελική απαλλαγή τους από τις οφειλές τους. Χρησιμοποιώντας την τεχνική του Ν 3869/2010 η νομοθεσία μπορεί να πέτυχε να διαχωρίσει την εμπορική πτώχευση από την πτώχευση του ιδιώτη, δεν έμεινε όμως ανεπηρέαστη από αυτόν. Η απαγκίστρωση αυτή είναι εκ των ων ουκ άνευ και είναι σημαντικό να τίθεται επί τάπητος κατά την εφαρμογή του νόμου και ιδιαίτερα κατά τη διάρκεια της φάσης της δικαστικής ρύθμισης των οφειλών^{29,30}. Ο νόμος, με αυτόν τον τρόπο αντιμετωπίζει γενικά όλους τους οφειλέτες μη λαμβάνοντας υπόψιν το εισοδηματικό τους στάτους με αποτέλεσμα ο στόχος της απαλλαγής από τα χρέη να γίνεται σε βάθος χρόνου χωρίς ταυτόχρονα να τίθεται ζήτημα πρακτικότητας όσον αφορά την υποβολή του οφειλέτη που δεν διαθέτει εισοδήματα³¹. Από τα ανωτέρω γίνεται

---

²⁹ Ρούσσος, Κ. (2011). Υπερχρεωμένα φυσικά πρόσωπα-Δομή και λειτουργία Ν. 3869/2010. Νομική Βιβλιοθήκη. Ηλεκτρονικά διαθέσιμο: <http://www.greekjustice.gr/include/print.php?aWQ9MzM2JmxhbmdJZD0xJmNhhdD0x>. Ανακτήθηκε στις 02/11/2014

³⁰ Κοσσένα, Ε. και Παπαδημητρίου, Α.Σ. (2012), Διαδικασία ρύθμισης οφειλών υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων, Νομική βιβλιοθήκη. Ηλεκτρονικά διαθέσιμο: <http://www.nb.org/blog/?p=3434>. Ανακτήθηκε στις 03/11/2014

³¹ Ρούσσος, Κ. (2011). Υπερχρεωμένα φυσικά πρόσωπα-Δομή και λειτουργία Ν. 3869/2010. Νομική Βιβλιοθήκη. Ηλεκτρονικά διαθέσιμο:

φανερό ότι ο νόμος 3869/2010 δεν αποτελεί νομοθέτημα μεταβατικού χαρακτήρα με σκοπό την αντιμετώπιση των συνεπειών της οικονομικής κρίσεως του παρόντος χρόνου αλλά η λειτουργία του προορίζεται να καταστεί παραπληρωματική προς εκείνη του Πτωχευτικού κώδικα (ν.3588/2007) διαλαμβάνοντας εκείνες τις περιπτώσεις εφαρμογής που δεν υπάγονται στο πεδίο εφαρμογής του τελευταίου³².

Από αυτά που έχουμε παρουσιάσει μέχρι τώρα μπορούμε να συμπεράνουμε πως ο νόμος για τα υπερχρεωμένα νοικοκυριά δεν είχε μεταβατικό χαρακτήρα, με στόχο την καταπολέμηση των επιπτώσεων της χρηματοοικονομικής ύφεσης της περιόδου εκείνης. Αντίθετα, αποτελούσε μια δράση που θα λειτουργούσε συμπληρωματικά με τον Πτωχευτικό Κώδικα (δηλαδή του νόμου 3588/2007) περιέχοντας όλες τις απαραίτητες περιπτώσεις εφαρμογής. Οι περιπτώσεις αυτές, όμως, δεν συμπεριλαμβάνονταν στο πλαίσιο εφαρμογής του συγκεκριμένου κώδικα.

Η ανάπτυξη του εν λόγω νόμου, ήταν βασικό αντικείμενο διαφόρων συζητήσεων, οι οποίες περιείχαν αρκετές παρεμβάσεις αλλά και αντιδράσεις. Οι κυριότερες αντιδράσεις ήταν από τα πιστωτικά ιδρύματα αλλά και από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, η οποία εν τέλει πήρε θετική θέση στο πλαίσιο αυτό στις 23 Απριλίου του 2010.³³

Η δημόσια διαβούλευση που υπήρξε την περίοδο εκείνη, έφερε στην επιφάνεια το σύνολο των θετικών στοιχείων που περιελάμβανε ο νόμος αυτός. Παράλληλα τα πιστωτικά ιδρύματα εστίαζαν στους κινδύνους αλλά και τις παγίδες

<http://www.greekjustice.gr/include/print.php?aWO9MzM2JmxhbmJZD0xJmNhdD0x>. Ανακτήθηκε στις 02/11/2014

³² Κρητικός Α.Γ. (2012). Ρύθμιση των οφειλών υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων με βάση τον Ν. 3869/2010 όπως ισχύει με τις επεληθούσες νομοθετικές μεταβολές, δεύτερη έκδοση, σελ.39

³³ Α. Γ. Κρητικός,(2012), Ρύθμιση των οφειλών υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων με βάση τον Ν. 3869/2010 όπως ισχύει με τις επεληθούσες νομοθετικές μεταβολές, δεύτερη έκδοση. Σελ. 3-9

που θα περιείχε μια μαζική απαλλαγή όλων των οφειλών, σε ότι είχε να κάνει με την σταθεροποίηση των χρηματοπιστωτικών συστημάτων.³⁴

Η επισκόπηση του νόμου θα μπορούσαμε να πούμε πως περιλαμβάνει μια μίξη των εφαρμογών των καλύτερων νομοθετικών πρακτικών, οι οποίες αναπτύχθηκαν σε Ευρωπαϊκό αλλά και σε διεθνές επίπεδο με στόχο να υπάρξουν τα βέλτιστα επιθυμητά αποτελέσματα.³⁵

Κάνοντας μια ανακεφαλαίωση και από ότι μπορούμε να συμπεράνουμε από όλα τα παραπάνω που παρουσιάσαμε στην συγκεκριμένη ενότητα, βασικότερος σκοπός του νομοθέτη αποτελούσε η ρύθμιση και η τακτοποίηση όλων των χρεών. Αυτό ίσχυε ακόμη και στις περιπτώσεις στις οποίες οι εισροές και τα περιουσιακά στοιχεία που είχε στην κατοχή του ο οφειλέτης καθιστούσαν εξωπραγματική οποιαδήποτε δικαστική ρύθμιση των χρεών

Απώτερος σκοπός όλων αυτών ήταν η απαλλαγή του οφειλέτη³⁶, η οποία μπορεί να γίνει μια μόνο φορά για τον κάθε οφειλέτη. Επιδίωξη του Νόμου είναι να προσφέρει μια 2^η ευκαιρία στα υπερχρεωμένα φυσικά πρόσωπα που – βάσει

---

³⁴ Βενιέρης, Ι. και Κατσάς, Θ. (2011), *Εφαρμογή του Ν. 3869/2010 για τα υπερχρεωμένα φυσικά πρόσωπα*. Εκδόσεις Νομικής Βιβλιοθήκης. σελ. 14

³⁵ European Commission (2008), Towards a common operational European definition of over-indebtedness. Ηλεκτρονικά διαθέσιμο: <http://www.google.gr/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0CCYQFjAA&url=http%3A%2F%2Fec.europa.eu%2Fsocial%2FblobServlet%3FdocId%3D5093%26langId%3Den&ei=ttV2VPWKPIWBywOt0IGABg&usq=AFQjCNGshMadFhObltUmri11NRvdKkm86Q&sig2=33aQNAw-PaFQsWeRcHZ82Q> Ανακτήθηκε στις 28/10/2014. pp. 20

³⁶ Απαλλαγή του οφειλέτη από τα χρέη του σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος νόμου μπορεί να γίνει μόνο μία φορά. Ως απαλλαγή νοείται αυτή που έγινε με δικαστική ρύθμιση, σύμφωνα με τις διατάξεις των αρθ. 8 παρ. 2 και 9 παρ. 1, η οποία οδήγησε, με την τήρηση των όρων της ρύθμισης, σε απαλλαγή (ολική ή μερική) του οφειλέτη κατ' αρθ. 11, της οποίας δεν ακολούθησε έκπτωση κατ' αρθ. 10 παρ. 1. Συνεπώς δεν περιλαμβάνει τις περιπτώσεις του εξώδικου και δικαστικού συμβιβασμού (αρθ. 2 παρ. 1 και 2 και 7 παρ. 2 και 3) βλ. Κρητικός Α. (2011), ΜΙΑ ΠΡΩΤΗ ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ 3869 /2.9.2010 για τη Ρύθμιση των οφειλών υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων, σελ 5

στοιχείων – αδυνατούν σε βάθος χρόνου να καλύψουν τα χρέη τους.³⁷ Τα φυσικά πρόσωπα έχουν την δυνατότητα ρύθμισης όσον αφορά την εξόφληση τους καθώς και απαλλαγής από μεγάλο τμήμα των χρεών τους αρκεί να καλύψουν – μέσω μηνιαίων πληρωμών – για 4 ή μέχρι και 20 έτη (αν έχει ζητηθεί η εξασφάλιση της πρώτης κατοικίας) έχοντας ως βάση το εισόδημα τους (ή και του/της συζύγου). Η απαλλαγή των χρεών θα έπρεπε να ζητηθεί προσωπικά από τον ίδιο, ύστερα από πραγματοποίηση όλων των προϋποθέσεων και των όρων εντός προθεσμίας των ρυθμίσεων που ορίζονται για 3 έως 5 χρόνια. (όπως ορίζεται δηλαδή στο άρθρο 11 παράγραφος 1 του συγκεκριμένου νομοθετικού πλαισίου για τα υπερχρεωμένα νοικοκυριά).

Γενικότερα, θα πρέπει να επισημάνουμε ξανά, πως η χώρα μας παρουσίασε πολύ μεγάλη καθυστέρηση στην ανάπτυξη του νομοθετικού της πλαισίου που αφορούσε την υπερχρέωση των νοικοκυριών, συγκριτικά με άλλες χώρες, οι οποίες το χρειάστηκαν και κίνησαν ταχύτερα τις απαιτούμενες διαδικασίες. Αυτό γίνεται αντιληπτό από το γεγονός πως πραγματοποιήθηκε, κυρίως, λόγω της πολύ δύσκολης θέσης στην οποία είχε επέλθει, όπου εμφανιζόταν συνολική αδυναμία χρηματοδότησης των δανειακών υποχρεώσεων.

Με τον τρόπο αυτό καταπολεμήθηκε η απειλή που υπήρξε με την είσοδο της παγκόσμιας χρηματοοικονομικής κρίσης. Η κρίση θα προκαλούσε όπως αποδείχτηκε στην συνέχεια, υποβάθμιση του βιοτικού επιπέδου της χώρας μας σε μεγαλύτερο βαθμό από ότι έχει επιφέρει η οικονομική κρίση μέχρι και σήμερα.³⁸

Η Ελλάδα, όπως προείπαμε, καθυστέρησε ιδιαίτερα στην καταπολέμηση του φαινομένου της υπερχρέωσης με βάση νομοθετικές διατάξεις και αυτό

---

³⁷ Κρητικός Α. (2011), ΜΙΑ ΠΡΩΤΗ ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ 3869 /2.9.2010 για τη Ρύθμιση των οφειλών υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων. Σελ. 55

³⁸ Β. Πλάκας (2012), *Υπερχρεωμένα νοικοκυριά, : Χάρτης πορείας για δανειολήπτες*, Μακεδονία, 16 Δεκεμβρίου, Θεσσαλονίκη. Ηλεκτρονικά διαθέσιμο: <http://www.makthes.gr/news/economy/97703/>. Ανακτήθηκε στις 03/11/2014

αποδεικνύει τους πολύ αργούς ρυθμούς με τους οποίους δρούσε. Η καθυστέρηση αυτή παρουσιάζοταν σε ότι αφορά την αντιμετώπιση του προβλήματος αυτού αλλά και της πρόληψης της υπερχρέωσης.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί το γεγονός πως σχετικά πρόσφατα θεσπίστηκε κάποιο νομοθετικό πλαίσιο αλλά και οι τροποποιήσεις που έγιναν το 2013. Ουσιαστικά ο βασικότερος λόγος της ανάπτυξης του πλαισίου αυτού ήταν η τεράστια επιδείνωση της κατάστασης, η οποία ήταν αποτέλεσμα της παγκόσμιας χρηματοοικονομικής κρίσης. Με τον τρόπο αυτό, η χώρα μας κατάφερε να αποκτήσει ένα θεσμικό πλαίσιο, έχοντας σαν επίκεντρο την τακτοποίηση των χρεών των υπερχρεωμένων νοικοκυριών.³⁹

1.4 Νομοθετικά πλαίσια για υπερχρέωση σε άλλες χώρες

Αρκετές ήταν οι χώρες που κινήθηκαν άμεσα και σαφώς γρηγορότερα από την χώρα μας, για την ολική αντιμετώπιση της υπερχρέωσης των νοικοκυριών. Σε μια ιστορική αναδρομή θα μπορούσαμε να εντοπίσουμε αρκετές καλές πρακτικές οι οποίες πραγματοποιήθηκαν σε Ευρωπαϊκές αλλά και όχι μόνο χώρες (όπως για παράδειγμα η Ιρλανδία, η Γερμανία, η Ολλανδία κ.α.), που θέσπισαν νομικά πλαίσια για την καταπολέμηση του φαινομένου αυτού.⁴⁰

Γενικότερα, όμως, η δημιουργία του Ελληνικού νομοθετικού πλαισίου, που δημιουργήθηκε για τα υπερχρεωμένα νοικοκυριά, έλαβε πολύ σοβαρά υπ' όψιν της, παρόμοια νομοθετικά πλαίσια από τα οποία επηρεάστηκε ιδιαίτερα. Υπήρξε

---

³⁹ NEO I.N.K.A., (2013), *Έρευνα για τα υπερχρεωμένα νοικοκυριά*, 31 Οκτωβρίου, Αθήνα. Ηλεκτρονικά διαθέσιμο: <http://www.newinka.gr/index.php/section-blog/2-uncategorised/106-erevna-gia-ta-ypexxeomena-noikokyria>. Ανακτήθηκε στις 02/11/2014

⁴⁰ European Commission (2008), *Towards a common operational European definition of over-indebtedness*. Ηλεκτρονικά διαθέσιμο: <http://www.google.gr/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0CCYQFjAA&url=http%3A%2F%2Fec.europa.eu%2Fsocial%2FblobServlet%3FdocId%3D5093%26langId%3Den&ei=ttV2VPW-KPIWBywOt0IGABg&usq=AFQjCNGshMadFhObltUmri11NRvdKkm86Q&sig2=33aQNAw-PaFQsWeRcHZ82Q> Ανακτήθηκε στις 28/10/2014. pp. 33-37

μεγάλη επιρροή, επομένως, από διάφορα διεθνή πρότυπα και κυρίως του νομοθετικού πλαισίου που είχαν θεσπίσει για τα υποχρεωμένα νοικοκυριά οι Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής.

Βάσει του συγκεκριμένου νομοθετικού πλαισίου που αφορούσε πτωχεύσεις, προβλέπονταν ως επί το πλείστον 2 λειτουργίες που επικεντρωνόταν στην απαλλαγή των οφειλετών από τις οφειλές τους.⁴¹ Η πρώτη αυτή λειτουργία προκαλεί εκκαθάριση των ρευστοποιήσεων περιουσιακών στοιχείων, που διατίθενται πλέον στην κατοχή των πιστωτών με στόχο να διαγραφούν όλες οι οφειλές τους.

Η δεύτερη λειτουργία που προαναφέραμε καλείται λειτουργία εξυγίανσης. Πραγματοποιείται σαν μια λειτουργία τακτοποίησης των οφειλών που ο οφειλέτης έχει οριοθετήσει στο σύνολο των υποκειμένων, τα οποία θα πρέπει να κατασχεθούν και να διατεθούν με την σειρά τους στην κατοχή των πιστωτών για 3-5 χρόνια. (σύμφωνα με το επικυρωμένο σχέδιο που ισχύει από το Δικαστήριο).⁴²

Η εν λόγω λειτουργία ήταν ένα ιδιαίτερο πρότυπο για την ρύθμιση του γερμανικού νομικού πλαισίου το οποίο καλείται *Insolvenzordnung*. Με την λειτουργία αυτή προσφέρεται η ευχέρεια νέας αρχής στους δανειολήπτες διαμέσου όλης αυτής της διαδικασίας που περιέχει την απαλοιφή των χρεών μόνο, όμως, σε ανθρώπους που είναι οικονομικά άτυχοι.⁴³

---

⁴¹ Β. Ρούσσο,(2011) *Υπερχρεωμένα φυσικά πρόσωπα-Δομή και λειτουργία Ν. 3869/2010*, Νομική Βιβλιοθήκη. Ηλεκτρονικά Διαθέσιμο: <http://www.greekjustice.gr/include/print.php?aWQ9MzM2JmxbmdJZD0xJmNhD0x>. Ανακτήθηκε στις 02/11/2014

⁴² Αθανάσιος Γ.Κρητικός, *Ρύθμιση των οφειλών υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων με βάση τον Ν. 3869/2010 όπως ισχύει με τις επελθούσες νομοθετικές μεταβολές*, δεύτερη έκδοση, σελ.40.

⁴³ Α. Γ. Κρητικός,(2012), *Ρύθμιση των οφειλών υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων με βάση τον Ν. 3869/2010 όπως ισχύει με τις επελθούσες νομοθετικές μεταβολές*, δεύτερη έκδοση, σελ.40

1.4.1 Υπερχρέωση στην Γερμανία

Το φαινόμενο αυτό της υπερχρέωσης στην χώρα της Γερμανίας, αποτελεί εδώ και αρκετά χρόνια ένα από τα πιο μεγάλα κοινωνικά προβλήματα και κυρίως σε μερικά από τα κρατίδια της όπως αυτά που είναι προς την Ανατολή.⁴⁴ Η χώρα της Γερμανίας έχει αναπτύξει ένα νομοθετικό πλαίσιο, το οποίο ορίζεται από την ομοσπονδιακή διοικητική δομή. Έχει την ευθύνη σχεδίασης, οργάνωσης και καταχώρησης του συνταγματικού γερμανικού προσανατολισμού, διασφαλίζοντας με τον τρόπο αυτό, τον ρόλο του κάθε κρατιδίου σε όλα τα θέματα που αφορούν την κοινωνική πρόνοια.

Η κεντρική αυτή διοίκηση περιλαμβάνει διάφορα ξεχωριστά υπεύθυνα υπουργεία, τα οποία έχουν την ευθύνη του ελέγχου για αρκετά προβλήματα υπερχρέωσης νοικοκυριών και έχουν άμεση επαφή με την Τοπική Αυτοδιοίκηση για να υπάρξουν τα βέλτιστα επιθυμητά αποτελέσματα.

Σε περίπτωση που βρεθεί μια κατάσταση υπερχρεωμένου νοικοκυριού τότε ενεργοποιείται το σύνολο των προνοιακών φορέων της Γερμανίας καθώς επίσης και αρκετές οργανώσεις. Στόχος τους είναι να παρέχουν όσο το δυνατόν γρηγορότερα τις απαραίτητες υπηρεσίες, οι οποίες έχουν συμβουλευτική και υποστηρικτική ιδιότητα, σε ανθρώπους που έχουν υποπέσει στο φαινόμενο της υπερχρέωσης.

Πολύ σημαντικό, όμως, ρόλο σε όλη αυτή την διαδικασία έχει η βοήθεια η οποία παρέχεται στην δραστηριότητα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Η Τοπική Αυτοδιοίκηση συμμετέχει άμεσα προσφέροντας πληροφορίες αλλά και τις υπηρεσίες της με στόχο την εξαφάνιση του φαινομένου αυτού.

---

⁴⁴ O. Haas, (2006) *Overindebtedness in Germany*, Working Paper 44, International Labour Organisation (ILO). Available on line: http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_emp/documents/publication/wcms_117963.pdf. [Accessed: 04th November, 2014]. Pp 7-10

Το γεγονός αυτό αποτελεί μια σοβαρή διαφορά της χώρας μας σε σύγκριση με την περίπτωση της Γερμανίας για τα υπερχρεωμένα νοικοκυριά καθώς επίσης και το γεγονός πως στην Γερμανία τα τελευταία χρόνια αναπτύσσονται προγράμματα χρηματοοικονομικής κατάρτισης. Τα προγράμματα αυτά βοηθούν στην καλύτερη κατανόηση και αντιμετώπιση του προβλήματος αυτού που ταλαιπωρεί μεγάλο αριθμό των νοικοκυριών.⁴⁵

Παρόλο που εδώ και χρόνια η χώρα της Γερμανίας έχει μεγάλη οικονομική ισχύ και έχει επιτύχει σε τεράστιο βαθμό πολύ καλή κατανομή του πλούτου, ο οποίος παράγεται από μια εξαιρετικά πλεονασματική οικονομία, η χώρα αυτή είναι αντιμέτωπη με πολύ μεγάλα ποσοστά υπερχρέωσης. Αυτό συμβαίνει, καθώς όπως παρουσιάζουν διάφορες μελέτες και έρευνες που έχουν υπάρξει κατά καιρούς, ένα στα δέκα νοικοκυριά της Γερμανίας είναι σε κατάσταση υπερχρέωσης με το πρόβλημα αυτό να έχει τεράστια ποσοστά κυρίως την περίοδο 1994-2002.⁴⁶ Ενώ σήμερα, εν έτη 2014, το 80% των οφειλετών της Γερμανίας δεν είναι σε θέση να ξεχρεώσουν τους πιστωτές τους.

Από το γεγονός αυτό μπορούμε εύκολα να συμπεράνουμε πως η ανάγκη για ρύθμιση των οφειλών αλλά και της προστασίας των νοικοκυριών στην σημερινή εποχή είναι πανευρωπαϊκό φαινόμενο και όχι μόνο ένα ζήτημα που ταλαιπωρεί μόνο την χώρα μας. Αυτό αποδεικνύεται με βάση τα ποσοστά που κυριαρχούν στην Ευρώπη για το 2014, για αδυναμία αποπληρωμής των χρεών καθώς το 30-40% εμφανίζεται σαν ποσοστό στην Δανία και στην Ολλανδία.

---

⁴⁵ NEO I.N.K.A., (2013), *Έρευνα για τα υπερχρεωμένα νοικοκυριά*, 31 Οκτωβρίου, Αθήνα. Ηλεκτρονικά διαθέσιμο: <http://www.newinka.gr/index.php/section-blog/2-uncategorised/106-erevna-gia-ta-yperxreomena-noikokyria>. Ανακτήθηκε στις 02/11/2014

⁴⁶ O. Haas, (2006) *Overindebtedness in Germany*, Working Paper 44, International Labour Organisation (ILO). Available on line: http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_emp/documents/publication/wcms_117963.pdf. [Accessed: 04th November, 2014]. Pp 1-2

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να επισημάνουμε πως ως πρώτος νόμος που υπήρξε ποτέ και αφορούσε την υπερχρέωση των νοικοκυριών ήταν στην Δανία το 1971. Ο νόμος αυτός, άρχισε από την ιδέα ενός γιατρού που έβλεπε πως δεν μπορούσε να συνεχιστεί η κατάσταση αυτή, εξαιτίας των πολυάριθμων αρρώστων οι οποίοι υπέφεραν σωματικά αλλά και ψυχικά από τις τεράστιες οφειλές που τους ταλαιπωρούσαν.⁴⁷

Όσον αφορά και πάλι την χώρα της Γερμανίας το φαινόμενο της υπερχρέωσης των νοικοκυριών καταπολεμάται από κοινού από τα συναρμόδια Ομοσπονδιακά Υπουργεία τα οποία δρουν συλλογικά. Στόχος της συλλογικής αυτής δράσης είναι να υπάρξουν τα καλύτερα αποτελέσματα στην αντιμετώπιση του. Η Γερμανία, γενικότερα, περιλαμβάνει πάρα πολλά προγράμματα εκπαίδευσης και κατάρτισης του φαινομένου αυτού αλλά και ένα σύνολο εκπαιδευτικών και συμβουλευτικών ομάδων. Οι ομάδες αυτές προσφέρουν τις υπηρεσίες τους σε όλους τους δήμους της χώρας.

Ο νόμος που ισχύει στην Γερμανία για τα υπερχρεωμένα νοικοκυριά ονομάζεται νόμος Αφερεγγυότητας όπως προείπαμε και παραπάνω και είναι σε ισχύ από το 1999. Αυτό που κάνει ο νόμος αυτός είναι να βοηθάει τους οφειλέτες διαγράφοντας ένα μέρος των χρεών τους προς τους πιστωτές τους.

Η βασικότερη προϋπόθεση για να γίνει , όμως, αυτό είναι ο οφειλέτης να προσκομίσει ένα απαραίτητο πιστοποιητικό που θα επιβεβαιώνει την οικονομική του κατάσταση και έτσι θα μπορεί να πάρει την απαραίτητη δικαστική απόφαση για να απαλειφτεί μέρος των χρεών του.⁴⁸

---

⁴⁷ Α. Γ. Κρητικός,(2012), *Ρύθμιση των οφειλών υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων με βάση τον Ν. 3869/2010 όπως ισχύει με τις επελθούσες νομοθετικές μεταβολές*, δεύτερη έκδοση, σελ.40

⁴⁸ D., Korczak, (2004) *Money advice and budgeting service: A Synthesis Report on the peer review meeting held in Cork*,18-19 Νοεμβρίου 2004, European Commission DG Employment, Social Affairs and Equal Opportunities, Βρυξέλες. (<http://www.peer-review-social-inclusion.eu/>)

1.4.2 Υπερχρέωση στην Γαλλία

Στην Γαλλία το νομοθετικό πλαίσιο που έχει αναπτυχθεί για τα υπερχρεωμένα νοικοκυριά επικεντρώνεται στον μηχανισμό των συμβάσεων. Η πρόνοια της Γαλλίας έχει την ευχέρεια να διασφαλίζει το μικρότερο επίπεδο διαβίωσης αλλά και του συνόλου των κοινωνικών παροχών που έχουν σχέση με το φαινόμενο που μελετάμε. Ταυτόχρονα περιλαμβάνεται η κατάλληλη διευθέτηση του συνόλου των συνεπειών που περιέχουν την αφερεγγυότητα του δανειολήπτη, σε ότι αφορά τους δανεισμούς, έχοντας σαν βασικό κριτήριο τις έννοιες και τους κανόνες που περιλαμβάνονται στο Δίκαιο των συμβάσεων αυτών.

Βάσει του συγκεκριμένου Δικαίου που έχει αναπτυχθεί στην Γαλλία, η πτωχευτική λειτουργία υπάγεται σε έμπορους. Αντίθετα, για όλους τους υπόλοιπους ισχύει από το 1989, μια λειτουργία εξυγίανσης (όπως και στην Αμερική) που είναι σε θέση να διευθετήσει το ζήτημα αυτό μέσω μιας ορισμένης Επιτροπής Φιλικής Διευθέτησης.

Το νομοθετικό αυτό πλαίσιο που περιλαμβάνει τους πολίτες, θεσπίστηκε το 1989. Ήταν ο πρώτος νόμος που αναπτύχθηκε στην χώρα αυτή και αφορούσε την άμεση καταπολέμηση του προβλήματος της υπερχρέωσης των νοικοκυριών.⁴⁹

Ο βασικότερος σκοπός του νόμου αυτού, αποτελούσε τις εγγυήσεις που θα λαμβάνονταν με στόχο να υπάρξει μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα στο θέμα της υπερχρέωσης, λαμβάνοντας όλα τα απαραίτητα μέτρα αντιμετώπισης αλλά και πρόληψης. Ο νόμος αυτός περιελάμβανε ιδιώτες αλλά και υπερχρεωμένα νοικοκυριά. Παράλληλα αφορούσε την σταθερή και συνεχόμενη αδυναμία που παρουσιαζόταν

---

⁴⁹ Χ. Μάνδρου(2011), *Απόφαση οδηγός για την ρύθμιση οφειλών*, Καθημερινή, 24 Ιουλίου, Αθήνα. ηλεκτρονικά διαθέσιμο: <http://www.newinka.gr/index.php/component/content/article/2-uncategorised/106-erevna-gia-ta-yperxreomena-noikokyria>, τελευταία επίσκεψη 2/11/2014

από οφειλέτες για την αποπληρωμή ληξιπρόθεσμων καθώς επίσης και μη επαγγελματικών χρεών.⁵⁰

Βασικότερος σκοπός, εκτός από αυτόν που μόλις προαναφέραμε, αποτελούσε η εύρεση των κατάλληλων μέτρων και λύσεων που θα αφορούσαν την καταπολέμηση των οφειλών. Αυτό θα επιτυγχάνονταν, όμως, μέσω φιλικών διευθετήσεων ανάμεσα στους οφειλέτες και τους πιστωτές. Ο συγκεκριμένος νόμος περιελάμβανε 3 πτυχές που ήταν οι εξής :

- Την ανάπτυξη πρόληψης στο φαινόμενο της υπερχρέωσης των νοικοκυριών.
- Την ορθή ενημέρωση και πληροφόρηση που αφορά το σύνολο των οφειλετών.
- Την σχεδίαση και την πραγματοποίηση της λειτουργίας αυτής, που αφορούσε την επίλυση των ζητημάτων που αναπτύχθηκαν την περίοδο εκείνη εξαιτίας των υπερχρεωμένων νοικοκυριών διαμέσου, όμως, όπως προαναφέραμε φιλικών διευθετήσεων και διαπραγματεύσεων ανάμεσα στο σύνολο των οφειλετών αλλά και των πιστωτών.⁵¹

Για την συγκεκριμένη διευθέτηση, υπεύθυνοι θεωρούνταν οι Επιτροπές Υπερχρέωσης που υπήρχαν, (Commissions de surendettement) οι οποίες ορίζονταν και

---

⁵⁰ Β. Πλάκας (2012), *Υπερχρεωμένα νοικοκυριά, : Χάρτης πορείας για δανειολήπτες*, Μακεδονία, 16 Δεκεμβρίου, Θεσσαλονίκη. Ηλεκτρονικά διαθέσιμο: <http://www.makthes.gr/news/economy/97703/>. Ανακτήθηκε στις 03/11/2014

⁵¹ Ρούσσο,(2011) *Υπερχρεωμένα φυσικά πρόσωπα-Δομή και λειτουργία Ν. 3869/2010*, Νομική Βιβλιοθήκη. Ηλεκτρονικά διαθέσιμο: <http://www.greekjustice.gr/include/print.php?aWQ9MzM2JmxbmdJZD0xJmNhdD0x>. Ανακτήθηκε στις 02/11/2014

κατευθύνονταν από την Γαλλική τράπεζα. Βασικότερος στόχος ήταν η εύρεση των απαραίτητων λύσεων που αφορούσαν τα υπερχρεωμένα νοικοκυριά και τους πιστωτές, έτσι ώστε με τον τρόπο αυτό να υπάρξουν τα βέλτιστα επιθυμητά αποτελέσματα που στην εν λόγω διαδικασία θα ήταν η τακτοποίηση των οφειλών.

Ο συγκεκριμένος νόμος, που ονομάζεται “Neiertz” χωρίζεται σε δυο ξεχωριστά κομμάτια εκ των οποίων το αρχικό έχει να κάνει κυρίως με την καταπολέμηση του φαινομένου αυτού. Υπεύθυνη ήταν η Αρμόδια Επιτροπή, η οποία είχε οριστεί ενώ το δεύτερο μέρος του νόμου αυτού περιελάμβανε την δικαστική λειτουργία.⁵²

Με τον νόμο αυτό, η Γαλλική Κυβέρνηση έκανε μια αρκετά καλή προσπάθεια προσφέροντας μια λύση στην άνοδο που είχε παρουσιάσει εκείνη την περίοδο το φαινόμενο των υπερχρεωμένων νοικοκυριών. Παρά το γεγονός, όμως, πως ο συγκεκριμένος νόμος κατάφερε να περιορίσει αρκετά το ζήτημα της υποχρέωσης των ιδιωτών δεν κατάφερε να σταματήσει είτε να περιορίσει το συνολικό φαινόμενο της υπερχρέωσης.

Η συνέχεια της διαδικασίας αυτής, ήταν μετά από μερικά χρόνια να παρουσιαστεί μεγάλη άνοδος ξανά στο πρόβλημα αυτό και για τον λόγο αυτόν επήλθαν αλλαγές στον εν λόγω νόμο. Οι αλλαγές αυτές επήλθαν το 1995, διαχωρίζοντας στις μεταρρυθμίσεις τον ρόλο της Επιτροπής Φιλικής Διευθέτησης με τον ρόλο του Δικαστή.

Ο ρόλος του τελευταίου από την περίοδο εκείνη και μετέπειτα θα ήταν να περιορίζει τις εκτελέσεις των συμβάσεων. Αντίθετα, πλέον, η Επιτροπή Φιλικής Διευθέτησης θα είχε μεγαλύτερη ευθύνη σε ότι έχει να κάνει με το οικονομικό μέρος της σύμβασης που θα υπογραφόταν.

---

⁵² D., Korzcak, (2004) *The Money Advice and Budgeting Service Ireland: a service to help people with financial problems and to tackle overindebtedness*- Synthesis Report, DG Employment, Social Affairs and Equal Opportunities, Βρυξέλες (<http://www.peer-review-social-inclusion.eu/>)

Αργότερα, κατά την περίοδο του 1998, υπήρξαν και άλλες μεταρρυθμίσεις και τροποποιήσεις του συγκεκριμένου νόμου που αφορούσαν κυρίως τους ιδιώτες που δεν μπορούσαν να διασωθούν. Η κατάσταση αυτή οφείλονταν στο γεγονός πως οι οφειλές τους ήταν πολλές, ξεπερνώντας το όριο που υπήρχε , κάνοντας την κατάσταση στην οποία είχαν επέλθει μη αναστρέψιμη.

Για τον λόγο αυτό οι τροποποιήσεις που πραγματοποιήθηκαν αφορούσαν το φαινόμενο αυτό. Έτσι προστέθηκαν καινούργιες διατάξεις, δίνοντας παράλληλα την δυνατότητα στην Επιτροπή Φιλικής Διευθέτησης να διαγράψει ολόκληρο το χρέος των υπερχρεωμένων νοικοκυριών.

Όλα αυτά συνεχίστηκαν μέχρι το 2004 όπου αναπτύχθηκε καινούργιος νόμος. Ο νόμος αυτός κατήργησε ολοκληρωτικά τον προηγούμενο, θέλοντας να λάβει τα βέλτιστα επιθυμητά αποτελέσματα. Αυτό έγινε καθώς το φαινόμενο της υπερχρέωσης των νοικοκυριών συνέχιζε να παρουσιάζει τεράστια άνοδο με ραγδαίους ρυθμούς ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια. Ο νόμος αυτός αναπτύχθηκε το 2004 και καλείται νόμος «Μπουρλό» ή όπως είναι η δεύτερη του ονομασία «νόμος της δεύτερης ευκαιρίας».⁵³

Ο σκοπός του εν λόγω νομοθετικού πλαισίου, ήταν η λήψη μέτρων σε ότι αφορούσε τις λειτουργίες και τις δράσεις που είχε η Επιτροπή Φιλικής Διευθέτησης. Η μεγαλύτερη καινοτομία που προσέφερε ο συγκεκριμένος νόμος ήταν η ανάπτυξη για πρώτη φορά της συνολικής απαλοιφής των οφειλών. Η καινοτομία αυτή πραγματοποιήθηκε διαμέσου της εκποίησης των περιουσιακών στοιχείων των υπερχρεωμένων νοικοκυριών που δεν ήταν σε θέση να ξεπεράσουν την δύσκολη κατάσταση στην οποία είχαν επέλθει.

---

⁵³ D., Korczak, (2004) *Money advice and budgeting service: A Synthesis Report on the peer review meeting held in Cork*, 18-19 Νοεμβρίου 2004, European Commission DG Employment, Social Affairs and Equal Opportunities, Βρυξέλες. (<http://www.peer-review-social-inclusion.eu/>)

Με λίγα λόγια, θα μπορούσαμε να πούμε πως το νομοθετικό αυτό πλαίσιο προσέφερε στα υπερχρεωμένα νοικοκυριά μια δεύτερη ευκαιρία (εξ ου και η ονομασία που του δόθηκε). Ο νόμος αυτός κυρίως αφορά την λειτουργία, η οποία ως επί το πλείστον καλούνταν αστική χρεοκοπία. Δηλαδή με άλλα λόγια, η μεγάλη καινοτομία του νόμου «Μπορλό» ήταν η δημιουργία του θεσμού της «προσωπικής αποκατάστασης» με την καθιέρωση για πρώτη φορά της συνολικής διαγραφής των χρεών μέσω της εκποίησης των περιουσιακών στοιχείων του υπερχρεωμένου οφειλέτη ο οποίος αδυνατεί να βγει από τον φαύλο κύκλο της υπερχρέωσης. Ουσιαστικά ο νόμος αυτός του προσφέρει μια «δεύτερη ευκαιρία». Πρόκειται για μία διαδικασία καλούμενη συνήθως αστική πτώχευση, η οποία στοχεύει να δώσει λύση στις μονόδρομες καταστάσεις προβαίνοντας στην εκποίηση των αγαθών του οφειλέτη. Μια δεύτερη καινοτομία του νόμου αυτού είναι ότι πλέον περιλαμβάνονται στη ρύθμιση και τα φορολογικά χρέη⁵⁴. Βασικός της σκοπός ήταν να επιλύσει το σύνολο των μονόδρομων καταστάσεων που είχαν δημιουργηθεί, πραγματοποιώντας τις κατάλληλες ενέργειες όπως ήταν για παράδειγμα, η εκποίηση προϊόντων του οφειλέτη. Μια δεύτερη καινοτομία την οποία παρείχε ο εν λόγω νόμος ήταν πως περιείχε διάφορες ρυθμίσεις που αφορούσαν ακόμα και τις φορολογικές οφειλές. Ο νόμος αυτός με όλες τις τροποποιήσεις του είχε σαν κυριότερο και απώτερο στόχο την ελάττωση του φαινομένου των υπερχρεωμένων νοικοκυριών.⁵⁵

1.4.3 Υπερχρέωση στην Ολλανδία

Στην περίπτωση της Ολλανδίας, έχουμε μια διαφορετική διοίκηση σε αντίθεση με τις 2 Ευρωπαϊκές χώρες που προαναφέρθηκαν. Αυτό συμβαίνει καθώς η χώρα αυτή έχει καταφέρει να ορίσει την Τοπική αλλά και την Περιφερειακή

---

⁵⁴ Οι πληροφορίες αντλήθηκαν από τους ιστότοπους: <http://www.loi-surendettement.fr/>, <http://www.empruntis.com>, <http://www.stop-surendettement.com>, <http://www.financeimmo.com> στις 03/11/2014

⁵⁵ T., Mitrakos, G., Simigiannis, P. Tzamourani (2005) *Indebtedness of Greek Households: evidence from a survey*, Bank of Greece Economic Bulletin 25, σελ. 13-35

Αυτοδιοίκηση να διευθετούν τα σοβαρά θέματα που αφορούν ζητήματα της κοινωνικής πρόνοιας και ως κατ' επέκταση και του φαινομένου της υπερχρέωσης των νοικοκυριών στην Ολλανδία.

Η ενεργοποίηση των παραπάνω θεσμικών οργάνων, με σκοπό την καταπολέμηση διαφόρων κοινωνικών προβλημάτων αποτελούν εξαιρετικά σημαντικά και ιδιαίτερα επιτυχημένα προγράμματα. Τα προγράμματα αυτά έχουν σαν χαρακτηριστικό τους την συνολική προσέγγιση που υπάρχει αλλά και τις ποιοτικές και αποτελεσματικές υπηρεσίες που παρέχουν.⁵⁶

Στην χώρα της Ολλανδίας το ζήτημα των υπερχρεωμένων νοικοκυριών εμφανίστηκε από τις αρχές του 1990. Αυτό είχε σαν συνέπεια να αναπτυχθούν τα καταλληλότερα μέτρα που προαναφέραμε, τα οποία προήλθαν από αρκετές νομοθετικές αλλά και θεσμικές παρεμβάσεις που υπήρξαν όλα αυτά τα χρόνια. Το γεγονός αυτό είχε σαν αποτέλεσμα να αποτελεί μια από τις πρώτες χώρες που ανέπτυξαν παρόμοια νομοθετικά πλαίσια για την καταπολέμηση των υπερχρεωμένων νοικοκυριών. Η συγκεκριμένη κατάσταση, όμως, έρχεται σε πλήρη αντίθεση με το νομοθετικό πλαίσιο που αναπτύχθηκε με τεράστια καθυστέρηση στην χώρα μας.⁵⁷

Η εν λόγω χώρα περιέχει από το 2000 ακόμα ένα πρότυπο που αφορά ως επί το πλείστον την πραγματοποίηση χρεών και έχει να κάνει με ένα ιδιαίτερα αναλυτικό πλαίσιο που εμπεριέχει διάφορες προδιαγραφές τις οποίες θα πρέπει να τηρούν οι στρατηγικές καταπολέμησης του προβλήματος αυτού.

Το παραπάνω πλαίσιο, αναπτύχθηκε από την Εθνική Πλατφόρμα της Ολλανδίας και αφορούσε την πραγματοποίηση της συμβουλευτικής των οφειλών,

---

⁵⁶ Γ. Αμίτσης (2001) *Αρχές οργάνωσης και λειτουργίας του Συστήματος Κοινωνικής Πρόνοιας*, Αθήνα, Παπαζήσης.

⁵⁷ Μάνδρου, Χ. (2011). Απόφαση οδηγός για την ρύθμιση οφειλών, Καθημερινή, 24 Ιουλίου 2011 στο ΝΕΟ INKA, Έρευνα για τα Υπερχρεωμένα Νοικοκυριά, ηλεκτρονικά διαθέσιμο: <http://www.newinka.gr/index.php/component/content/article/2-uncategorised/106-erevna-gia-ta-yperxreomena-noikokyria>, τελευταία επίσκεψη 2/11/2014

αναπτύσσοντας έτσι έναν οργανισμό ο οποίος δημιουργήθηκε το 1994. Αναπτύχθηκε από την Ολλανδική Ένωση Δημοτικών Τραπεζών με βασικότερο και απώτερο στόχο τον πιο αποτελεσματικό συντονισμό των λειτουργιών αυτών.⁵⁸

Η συγκεκριμένη διαδικασία είναι ένα ξεχωριστό κομμάτι πολιτικής καταπολέμησης του προβλήματος της υπερχρέωσης των νοικοκυριών και διαφέρει άρδην από την διαδικασία που ορίζεται σε άλλες χώρες και αφορά την δικαστική προστασία των οφειλετών.⁵⁹

Αντίθετα, με αυτή την διαδικασία, όμως, υπάρχει και ο νόμος για αναδιάρθρωση οφειλών φυσικών προσώπων. Ο νόμος αυτός ισχύει από το 1998 στην χώρα αυτή και οι διατάξεις του αφορούν την αδυναμία της τήρησης της συμφωνίας ανάμεσα σε οφειλέτες και πιστωτές.

Όπως μπορούμε εύκολα να κατανοήσουμε, επομένως, στην Ολλανδία υπάρχουν δυο τρόποι αντιμετώπισης του φαινομένου της υπερχρέωσης έχοντας σαν επιλογές ανάλογα με τις προτιμήσεις και τις προϋποθέσεις που τηρεί ο κάθε ένας και πρόκειται για τον εξωδικαστικό και τον δικαστικό τρόπο.⁶⁰

1.4.4 Υπερχρέωση στην Ιρλανδία

Εκτός από το γεγονός πως η Ιρλανδία έχει καταφέρει να επιδείξει μια από τις καλύτερες πρακτικές αντιμετώπισης του φαινομένου της υπερχρέωσης των νοικοκυριών και του πολύ καλού συμβουλευτικού προγράμματος που περιέχει, η χώρα της Ιρλανδίας έχει εμφανίσει πολύ έντονο ερευνητικό ενδιαφέρον. Αντίθετα με

---

⁵⁸ C. De la Porte, (2002), *Is the Open Method of Coordination appropriate for organizing activities at European level in sensitive policy areas?*, European Law Journal, Vol. 8 no1, σελ. 38-66.

⁵⁹ ΝΕΟ Ι.Ν.Κ.Α., (2013), *Έρευνα για τα υπερχρεωμένα νοικοκυριά*, 31 Οκτωβρίου, Αθήνα. Ηλεκτρονικά διαθέσιμο: <http://www.newinka.gr/index.php/section-blog/2-uncategorised/106-erevna-gia-ta-ypexreomena-noikokyria>. Ανακτήθηκε στις 02/11/2014

⁶⁰ D., Korzcak, (2004) *The Money Advice and Budgeting Service Ireland: a service to help people with financial problems and to tackle overindebtedness*- Synthesis Report, DG Employment, Social Affairs and Equal Opportunities, Βρυξέλες (<http://www.peer-review-social-inclusion.eu/>)

τις προηγούμενες χώρες που προαναφέραμε οι διοικητικές αρμόδιες αρχές που έχει η Ιρλανδία, έχουν παρουσιάσει τεράστια συγκέντρωση με αποτέλεσμα να χαρακτηρίζεται από λίγα περιθώρια τοπικής αυτονομίας.

Οι αρχές αυτές αλλά και οι δομές που υπάρχουν στην χώρα της Ιρλανδίας καθώς επίσης και οι παροχές υπηρεσιών συμβουλευτικών οφειλών, προγραμματίζονται αλλά και χρηματοδοτούνται από την Κεντρική Κυβέρνηση. Με την συγκεκριμένη διαδικασία επιτυγχάνεται ο περιορισμός του ρόλου της Τοπικής Αυτοδιοίκησης σε τοπικό συνδυασμό των πρωτοβουλιών που υπάρχουν και τίθενται σε ισχύ στην εν λόγω χώρα.⁶¹

Θα πρέπει να τονίσουμε, όμως, στο σημείο αυτό πως η Ιρλανδία έχει ένα συγκεκριμένο πλαίσιο καταπολέμησης του προβλήματος της υπερχρέωσης των νοικοκυριών έχοντας μόνο εξωδικαστική πρακτική. Αυτό οφείλεται στο γεγονός πως η Ιρλανδία δεν έχει ορίσει ακόμα κανένα νομοθετικό πλαίσιο που να αφορά την τακτοποίηση των χρεών των οφειλετών σε αντίθεση με όλες τις παραπάνω χώρες αλλά και της Ελλάδος.⁶²

Για τον λόγο αυτό η Ιρλανδία έχει αναπτύξει μια ειδικευμένη και αποκεντρωμένη δομή. Η δομή αυτή καλείται Υπηρεσία Συμβουλευτικής και αφορά χρηματοοικονομικά ζητήματα προϋπολογισμού και έχει αναδειχθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση σαν μια ιδιαίτερα καλή και αποτελεσματική πρακτική.⁶³

---

⁶¹ European Commission (2008), *Towards a common operational European definition of over-indebtedness*. Available on line: <http://www.google.gr/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0CCYQFjAA&url=http%3A%2F%2Fec.europa.eu%2Fsocial%2FblobServlet%3FdocId%3D5093%26langId%3Den&ei=ttV2VPWKPIWBywOt0IGABg&usq=AFQjCNGshMadFhObltUmri11NRvdKkm86Q&sig2=33aQNAw-PaFQsWeRcHZ82Q> Ανακτήθηκε στις 20/11/2014

⁶² Α. Γ. Κρητικός,(2012), *Ρύθμιση των οφειλών υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων με βάση τον Ν. 3869/2010 όπως ισχύει με τις επελθούσες νομοθετικές μεταβολές*, δεύτερη έκδοση, σελ.40

⁶³ D., Korczak, (2004) *Money advice and budgeting service: A Synthesis Report on the peer review meeting held in Cork*,18-19 Νοεμβρίου 2004, European Commission DG Employment, Social Affairs and Equal Opportunities, Βρυξέλες. (<http://www.peer-review-social-inclusion.eu/>)

Την πρώτη φορά που υπήρξε η μέθοδος αυτή στην Ιρλανδία, ήταν το 1992 ενώ το 2004 δημιουργήθηκε η Εταιρεία Ανάπτυξης της χώρας αυτής. Βασικότερος στόχος ήταν να υποστηρίξει με κάθε τρόπο αλλά και να εξελίξει το έργο της πρακτικής αυτής που προαναφέραμε. Η μέθοδος αυτή έχει σαν βάση την προσφορά διαφόρων προγραμμάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης σε αρκετά ζητήματα διαχείρισης χρημάτων σε κοινοτικό κυρίως επίπεδο.⁶⁴

1.4.5 Συγκριτική προσέγγιση της Υπερχρέωσης διαφόρων νομοθεσιών σε Ευρωπαϊκό Επίπεδο

Η Γενική Διεύθυνση Υγείας και Καταναλωτών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής εκπόνησε έρευνα και με βάση τα συμπεράσματα της διαπιστώθηκε ότι η Ελλάδα βρίσκεται στην τελευταία κλίμακα ανάμεσα στις χώρες με το μεγαλύτερο πρόβλημα όσον αφορά τα υπερχρεωμένα νοικοκυριά και την σημαντική αδυναμία κάλυψης υποχρεώσεων. Φυσικά, καθυστέρηση στην κάλυψη υποχρεώσεων εμφανίζεται στην πλειοψηφία των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης ενώ μεγάλη είναι η επιδείνωση του προβλήματος κατά τη διάρκεια των πιο πρόσφατων ετών. Το ύψος δε των ληξιπρόθεσμων οφειλών σχετίζεται δυναμικά με την αδυναμία αποπληρωμή τους⁶⁵.

Σχετικά με τα επίπεδα του προβλήματος, κατά μέσο όρο στην Ευρωπαϊκή Ένωση 1 στα 9 νοικοκυριά αντιμετωπίζει δυσκολίες οικονομικής φύσης, αναλογία που διαφοροποιείται στην Ελλάδα αφού εντός της ελληνικής επικράτειας, η υπερχρέωση μαστίζει 1 στα 3 νοικοκυριά (όπως και η Ρουμανία). Επιπλέον, σημειώνουμε τα εξής⁶⁶:

---

⁶⁴ NEO I.N.K.A., (2013), *Έρευνα για τα υπερχρεωμένα νοικοκυριά*, 31 Οκτωβρίου, Αθήνα. Ηλεκτρονικά διαθέσιμο: <http://www.newinka.gr/index.php/section-blog/2-uncategorised/106-erevna-gia-ta-yperxreomena-noikokyria>. Ανακτήθηκε στις 02/11/2014

⁶⁵ Φραγκάκη, Μ. (2013). Η υπερχρέωση των νοικοκυριών - Κοινωνική διάσταση και πολιτικές προεκτάσεις. Ηλεκτρονικά διαθέσιμο: <http://www.avgi.gr/article/1417443/i-uperxreosi-ton-noikokurion-koinoniki-diastasi-kai-politikes-proektaseis>. Ανακτήθηκε στις 25/11/2014

⁶⁶ Φραγκάκη, Μ. (2013). Η υπερχρέωση των νοικοκυριών - Κοινωνική διάσταση και πολιτικές προεκτάσεις. Ηλεκτρονικά διαθέσιμο: <http://www.avgi.gr/article/1417443/i-uperxreosi-ton-noikokurion-koinoniki-diastasi-kai-politikes-proektaseis>. Ανακτήθηκε στις 25/11/2014

Όσο χαμηλότερο είναι το εισόδημα ενός νοικοκυριού τόσο μεγαλύτερος ο κίνδυνος να περιπέσει σε κατάσταση υπερχρέωσης. Από την άλλη πλευρά, όλο και περισσότερα νοικοκυριά μεσαίου εισοδήματος συναντούν οικονομικές δυσκολίες. Το τμήμα εκείνο του νεανικού πληθυσμού αντιμετωπίζουν μεγάλο κίνδυνο μολονότι η υπερχρέωση σε μεγαλύτερα ηλικιακά στρώματα έχει τάσεις ανόδου. Τα αίτια της υπερχρέωσης συνδέονται σύμφωνα με την έρευνα σε όλη την Ευρώπη με (α) την κατάσταση της οικονομίας, (β) την ανεργία, (γ) το κόστος διαβίωσης, (δ) τον δανεισμό, (ε) τη συσσώρευση οφειλών και (στ) τη διαχείριση των οφειλών και των υποχρεώσεων.

Μόνο σε τέσσερις χώρες τα νοικοκυριά δεν είναι υπερχρεωμένα. Η υπερχρέωση νοικοκυριών στις άλλες χώρες αν και με διαβαθμίσεις αποτελεί μια πραγματικότητα. Αυτό πιθανόν να προκαλέσει μια τάση για κοινή αντιμετώπιση του ζητήματος, ιδιαίτερα από την Αριστερά στο εγγύς μέλλον καθώς η ύφεση εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης δείχνει ότι καλά κρατεί.⁶⁷

Ανταποκρινόμενα στην αναγκαιότητα πρόληψης και καταπολέμησης του φαινομένου, αρκετά κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης προχώρησαν στην εφαρμογή ολοκληρωμένων πολιτικών στήριξης των νοικοκυριών που βρίσκονται σε κατάσταση υπερχρέωσης ή διατρέχουν τον κίνδυνο υπερχρέωσης. Ο βαθμός εμπλοκής των φορέων της τοπικής αυτοδιοίκησης στον σχεδιασμό και την υλοποίηση των συγκεκριμένων μέτρων ποικίλλει, ανάλογα με το μοντέλο διοικητικής διάρθρωσης της κάθε χώρας και τον συσχετισμό πολιτικό-διοικητικής ισχύος μεταξύ κεντρικής διοίκησης και τοπικής αυτοδιοίκησης.

Στοιχεία τα οποία συνδέουν μεταξύ τους το Νόμο 3869/2010 με τους νόμους των ευρωπαϊκών χωρών είναι το γεγονός ότι θα πρέπει η αδυναμία πληρωμής των

---

⁶⁷ Φραγκάκη, Μ. (2013). Η υπερχρέωση των νοικοκυριών - Κοινωνική διάσταση και πολιτικές προεκτάσεις. Ηλεκτρονικά διαθέσιμο: <http://www.avgi.gr/article/1417443/i-uperxreosi-ton-noikokurion-koinoniki-diastrasi-kai-politikes-proektaseis>. Ανακτήθηκε στις 25/11/2014

οφειλών να επιβεβαιώνεται με επίσημα έγγραφα. Η κάθε χώρα βέβαια θέτει διαφορετικά μέτρα και καινοτομίες ως προς το νομοθετικό της πλαίσιο. Για παράδειγμα, στην Γαλλία υπεύθυνη για τη διευθέτηση των οφειλών θεωρούνται οι Επιτροπές Υπερχρέωσης, οι οποίες στηρίζονται και κατευθύνονται από τη Γαλλική τράπεζα, ενώ με το νόμο Μπουρλό υπάρχει η δυνατότητα πλήρους εξάλειψης του χρέους των οφειλετών. Από την άλλη πλευρά υπάρχει διαφορετική προσέγγιση, καθώς το φαινόμενο της υπερχρέωσης των νοικοκυριών στην Ολλανδία το διαχειρίζεται η τοπική και περιφερειακή αυτοδιοίκηση, ενώ στην εν λόγω χώρα τίθενται δυο επιλογές ρύθμισης των χρεών σύμφωνα με το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο, εξωδικαστικά ή με δικαστικό τρόπο.

Σε κάθε περίπτωση, ο εντοπισμός και η ανάλυση μέτρων που εφαρμόζονται σε άλλα κράτη της Ευρωπαϊκής περιφέρειας και παρουσιάζουν χαρακτηριστικά βέλτιστης πρακτικής αποτελεί πολύτιμη πηγή γνώσης, εμπειρίας και έμπνευσης.⁶⁸ Ενδεικτικά αναφέρεται ότι τα Κέντρα Συμβουλευτικής Οφειλετών στην Γερμανία και οι Δημοτικές Τράπεζες στην Ολλανδία αποτελούν επιτυχημένους θεσμούς παροχής υπηρεσιών συμβουλευτικής χρέους και υποδείγματα ορθολογικής τοπικής δικτύωσης. Νέες, ευέλικτες και στοχευμένες μορφές συνεργασίας των τοπικών αρχών με τον ιδιωτικό και τον εθελοντικό τομέα κερδίζουν διαρκώς έδαφος στον τομέα της κοινωνικής πρόνοιας στην Ευρώπη, αποτελώντας την απάντηση σε έναν απειλητικό συνδυασμό πολυδιάστατων νέων κινδύνων και αρνητικών δημοσιονομικών συγκυριών, που δεν επιτρέπουν επεκτατικές προνοιακές πολιτικές παλαιού τύπου.⁶⁹

---

⁶⁸ NEO INKA (2011), *Έρευνα για τα Υπερχρεωμένα Νοικοκυριά*. Ηλεκτρονικά διαθέσιμο: <http://www.newinka.gr/index.php/section-blog/2-uncategorised/106-erevna-gia-ta-yperxreomena-noikokyria>. Ανακτήθηκε στις 02/11/2014

⁶⁹ NEO INKA (2011), *Έρευνα για τα Υπερχρεωμένα Νοικοκυριά*. Ηλεκτρονικά διαθέσιμο: <http://www.newinka.gr/index.php/section-blog/2-uncategorised/106-erevna-gia-ta-yperxreomena-noikokyria>. Ανακτήθηκε στις 02/11/2014

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ

2.1 Λόγοι που οδήγησαν στο νόμο

Η αφερεγγυότητα που παρουσιάζουν τα φυσικά πρόσωπα τα οποία δεν έχουν εμπορική ιδιότητα και πτωχευτική ικανότητα είναι ένα κοινωνικό πρόβλημα το οποίο πλέον έχει θεσπιστεί νομικά καθώς εδώ και μερικά χρόνια έχει ρυθμιστεί το πρόβλημα της υπερχρέωσης των νοικοκυριών στην χώρα μας.

Αυτό αρχικά επιτεύχθηκε με την ρύθμιση που έγινε με το νόμο για τα υπερχρεωμένα νοικοκυριά, δηλαδή με το νόμο 3869/2010. (ή όπως ονομάζεται διαφορετικά νόμος δεύτερης ευκαιρίας, όπως είναι και η ονομασία παρόμοιων νόμων σε άλλες Ευρωπαϊκές χώρες). Συνεχίστηκε με την δημιουργία μερικών ακόμα τροποποιήσεων του συγκεκριμένου νόμου όπως ήταν δυο (2) νόμοι που αναπτύχθηκαν την περίοδο του 2011 αλλά και με τις τελευταίες αυτές τροποποιήσεις που επέφερε ο νόμος 4161/2013⁷⁰.

Ο νόμος αυτός, 3869/2010 περιέχει πολύ σημαντικές διατάξεις οι οποίες έχουν βοηθήσει σε μεγάλο βαθμό, μέχρι σήμερα, τους οφειλέτες προσφέροντας τους

---

⁷⁰ Σ. Αντωνοπούλου, (2013), *Υπερχρεωμένα νοικοκυριά : Τι ισχύει σήμερα*, Attica Lawyers, 31 Οκτωβρίου, Αθήνα. Ηλεκτρονικά διαθέσιμο: <http://atticalawyers.gr/%CF%85%CF%80%CE%B5%CF%81%CF%87%CF%81%CE%B5%CF%89%CE%BC%CE%AD%CE%BD%CE%B1-%CE%BD%CE%BF%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CE%BA%CF%85%CF%81%CE%AF%CE%B1-%CF%84%CE%B9-%CE%B9%CF%83%CF%87%CF%8D%CE%B5%CE%B9-%CF%83%CE%AE/>.

Ανακτήθηκε στις 2/11/2014

την ευχέρεια να ρυθμίσουν τα χρέη τους μέχρι και να απαλλαγούν από αυτά, σε συγκεκριμένες περιπτώσεις (όπως είναι για παράδειγμα οι μακροχρόνια άνεργοι).

Παράλληλα, κάτω από συγκεκριμένα κριτήρια οι οφειλέτες έχουν την δυνατότητα να κρατήσουν την πρώτη τους κατοικία.⁷¹ Οι ασυλλόγιστοι δανεισμοί που έλαβαν χώρα στην Ελλάδα για μια δεκαετία περίπου (2000 έως 2009) όπως έχουμε αναφέρει σε προηγούμενη ενότητα, έπαιξαν τεράστιο ρόλο στην ανάπτυξη του φαινομένου της υπερχρέωσης των νοικοκυριών στην χώρα μας. Αυτό είχε σαν αποτέλεσμα να εμφανίζεται άνοδος του προβλήματος αυτού τα τελευταία χρόνια με αποκορύφωμα το 2013. Την χρονιά αυτή υπήρξε ρεκόρ αιτήσεων για ένταξη φυσικών προσώπων στο νόμο 3869/2010 και τις τροποποιήσεις που ακολούθησαν από το 2010.

Ταυτόχρονα, το γεγονός πως η χώρα μας εισήλθε στην παγκόσμια χρηματοοικονομική ύφεση και όλες οι επιπτώσεις που προκλήθηκαν από αυτή, όπως οι τεράστιες επιβαρύνσεις που υπήρξαν στον φορολογικό τομέα, η μεγάλη άνοδος του κόστους διαβίωσης των πολιτών, η άνοδος που παρουσιάστηκε στα ποσοστά ανεργίας τα τελευταία χρόνια (με αποκορύφωμα τα περσινά ποσοστά που έφτασαν μέχρι το 28%) αλλά και άλλες διάφορες οικονομικές συνέπειες που υπήρξαν, επιβάρυναν σε πολύ μεγάλο βαθμό τους Έλληνες πολίτες.⁷²

---

⁷¹ Β. Πλάκας (2012), *Υπερχρεωμένα νοικοκυριά, : Χάρτης πορείας για δανειολήπτες*, Μακεδονία, 16 Δεκεμβρίου, Θεσσαλονίκη. Ηλεκτρονικά διαθέσιμο: <http://www.makthes.gr/news/economy/97703/> . Ανακτήθηκε στις 03/11/2014

⁷² Σ. Αντωνοπούλου, (2013), *Υπερχρεωμένα νοικοκυριά : Τι ισχύει σήμερα*, Attica Lawyers, 31 Οκτωβρίου, Αθήνα. Ηλεκτρονικά διαθέσιμο: <http://atticalawyers.gr/%CF%85%CF%80%CE%B5%CF%81%CF%87%CF%81%CE%B5%CF%89%CE%BC%CE%AD%CE%BD%CE%B1-%CE%BD%CE%BF%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CE%BA%CF%85%CF%81%CE%AF%CE%B1-%CF%84%CE%B9-%CE%B9%CF%83%CF%87%CF%8D%CE%B5%CE%B9-%CF%83%CE%AE/>. Ανακτήθηκε στις 2/11/2014

Γενικότερα, ο νόμος 3869/2010, που αφορά την ρύθμιση χρεών υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων, έχει ως κυριότερο στόχο να προσφέρει μια ακόμα καινούρια ευκαιρία στους υπερχρεωμένους έτσι ώστε να κάνουν ένα νέο ξεκίνημα στην ζωή τους. Οι πολίτες αυτοί έχουν επέλθει στην συγκεκριμένη κατάσταση και έχουν αποδείξει πως βρίσκονται σε μόνιμη αδυναμία για να αποπληρώσουν το σύνολο των χρεών τους. Έτσι τους δίνεται η ευκαιρία να ρυθμίσουν τις εξοφλήσεις αυτές αλλά ακόμα και να απαλλαγούν από πολύ μεγάλο κομμάτι των συγκεκριμένων οφειλών.⁷³

Ο υπερχρεωμένος καταναλωτής, είτε επαγγελματίας⁷⁴, σε περίπτωση που θελήσει την συγκεκριμένη ρύθμιση την οποία θα ορίσει το Δικαστήριο ή σε περίπτωση εξωδικαστικού συμβιβασμού θα έχει επέλθει σε διευθέτηση με τους πιστωτές του. Με τον τρόπο αυτό, θα αποκτήσει το δικαίωμα για μια νέα αφετηρία στην ζωή του καθώς θα έχει απαλλαγή από το υπόλοιπο των οφειλών του.⁷⁵

---

⁷³ Γιαλλουρίδης, Κ. (2010). Ρύθμιση Οφειλών Υπερχρεωμένων Φυσικών Προσώπων – ν. 3869/2010. Ηλεκτρονικά διαθέσιμο: <http://curia.gr/rithmisi-ofeilon-iperxreomenon-fisikon-prosopon-n-38692010/>. Ανακτήθηκε στις 18/11/2014

⁷⁴ Οι επαγγελματίες που ασκούν ελεύθερο επάγγελμα, όπως π.χ. γιατροί, μηχανικοί, δικηγόροι, συμβολαιογράφοι κλπ, ομοίως, οδηγοί αυτοκινήτων, ηλεκτρολόγοι, μηχανικοί, υδραυλικοί, ηλεκτρονικοί, προγραμματιστές, που αποκλειστικώς ή κατά κύριο λόγο προσφέρουν την προσωπική τους εργασία και δεν χαρακτηρίζονται έμποροι. Προσθέτως υπάρχουν και όσοι ήταν έμποροι έπαψαν όμως την εμπορία ή την οικονομική τους δραστηριότητα χωρίς κατά την παύση αυτή να έχουν παύσει τις πληρωμές τους. (άρθρο 2 παρ. 3 πτωχευτικού κώδικα). Οι έμποροι έχουν τη δυνατότητα να προσφύγουν στη διαδικασία του πτωχευτικού κώδικα. Σημειώνεται περαιτέρω, ότι νομολογιακά και ερμηνευτικά στο πεδίο εφαρμογής του νόμου ήδη υπάρχουν και οι «μικροέμποροι» δηλαδή φυσικά πρόσωπα που ασκούν την εμπορική τους δραστηριότητα κατά βάση μέσα από την προσωπική τους εργασία, αποβλέποντας στον βιοπορισμό τους, και έχουν περιορισμένες οφειλές από εμπορικές πράξεις. Τα πρόσωπα αυτά δεν έχουν πτωχευτική ικανότητα και ως εκ τούτου δικαιούνται να υποβάλουν αίτηση για δικαστική ρύθμιση των χρεών, <http://www.dsb.gr/news.asp?id=221>, Ανακτήθηκε στις 01/02/2013, σχετική ερώτηση 5685/10-01-2013, αρθ. 2. παρ. 1 Πτωχ. Κωδ.

⁷⁵ Κρητικός Α. (2011), ΜΙΑ ΠΡΩΤΗ ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ 3869 /2.9.2010 για τη Ρύθμιση των οφειλών υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων.

2.2 Σε ποιους αναφέρεται ο Ν. 3869/2010. Υποκειμενικές και Αντικειμενικές προϋποθέσεις

Ο νόμος για τα υπερχρεωμένα νοικοκυριά 3869/2010 (ΦΕΚ Α' 130) που δημιουργήθηκε μετά από πολλές διαδικασίες και διαβουλεύσεις, προσφέρει στα υπερχρεωμένα φυσικά πρόσωπα, που δεν έχουν εμπορική ιδιότητα την δυνατότητα να αποφύγουν το φαινόμενο αυτό. Παράλληλα τους παρέχει την ευχέρεια να κάνουν μια νέα οικονομική αρχή, αφού θα έχουν πλέον απαλλαγεί από μέρος των οφειλών τους ή ακόμα και από όλο το χρέος, ανάλογα με τις προϋποθέσεις που τηρούν και θα αναλύσουμε στην συνέχεια.⁷⁶

Από την 1^η Σεπτεμβρίου του 2010, ισχύει ο συγκεκριμένος νόμος για τα υπερχρεωμένα νοικοκυριά, 3869/2010 (ΦΕΚ Α' 130/3-8-2010), που αφορά την ρύθμιση των χρεών υπερχρέωσης των φυσικών και μόνο προσώπων. Από την στιγμή εκείνη, λοιπόν, οι δανειολήπτες, οι οποίοι δεν ήταν σε θέση να αποπληρώσουν τις οφειλές τους, είχαν την δυνατότητα να υποβάλουν την αίτηση. Απώτερος σκοπός της κίνησης αυτής είναι να πραγματοποιηθεί ο εξωδικαστικός συμβιβασμός που οριζόταν με το νόμο αυτό και αφορούσε τα πιστωτικά ιδρύματα.

Για να υπαχθεί κάποιος στις διατάξεις του Ν3869/2010 πρέπει να αποδεικνύει αδυναμία δική του για την εξόφληση των χρεών του που έχουν λήξει και να μην υφίσταται ο οποιοσδήποτε δόλος σχετικός με αυτήν την αδυναμία. Ο πιστωτής οφείλει να αποδείξει το στοιχείο του δόλου αν αυτό υπάρχει. Ο δόλος του οφειλέτη πρέπει να αναφέρεται στην πρόκληση μόνιμης αδυναμίας εξόφλησης των χρεών και να αφορά στο μετά την ανάληψη του χρέους χρονικό διάστημα. Ανυπαρξία ακινήτων του αιτούντος προς εκποίηση και ικανοποίηση των πιστωτών του λόγω μεταβίβασής τους κατά το κρίσιμο χρονικό διάστημα πριν από την υποβολή της αίτησης.

---

⁷⁶ Γενική Γραμματεία Καταναλωτή, Ρύθμιση των οφειλών υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων, ηλεκτρονικά διαθέσιμο: <http://www.efpolis.gr/el/diasfalisi-oikonomikon-symefronton-katanaloton/xrimatopistotikes-ypireseies/1455-rithmisiofeilonyperxreomenonfinal.html>. Ανακτήθηκε στις 15/11/2014

Ο συγκεκριμένος νόμος, όμως, δεν αφορά όλους αλλά μόνο τα φυσικά πρόσωπα, τα οποία έχουν οφειλές με αποδεδειγμένη αδυναμία πληρωμών. Έχει στόχο με τον τρόπο αυτό να τους προστατέψει. Για τον λόγο αυτό, το Υπουργείο προχώρησε στην δημιουργία Πανελλαδικών Δικτύων πρόληψης και καταπολέμησης του φαινομένου της υπερχρέωσης συμμετέχοντας πολλές καταναλωτικές οργανώσεις αλλά και μερικοί Δικηγορικοί Σύλλογοι. Αυτοί θα παρέχουν συμβουλές και θα υποστηρίζουν με κάθε τρόπο τους οφειλέτες είτε αυτή η βοήθεια αφορά έναν φιλικό διακανονισμό είτε την απόφαση του Ειρηνοδικείου.

Ο νόμος 3869/2010, προσφέρει τα εργαλεία, έτσι ώστε να ρυθμιστούν οι οφειλές των φυσικών προσώπων με μόνιμη αδυναμία πληρωμών των χρεών τους προς τους πιστωτές τους και όχι μόνο, με ευνοϊκούς όρους για τους οφειλέτες.

2.2.1 Υποκειμενικές προϋποθέσεις

Βάσει της διάταξης που περιλαμβάνει το πρώτο άρθρο στην παράγραφο 1 του Νόμου 3869/2010, στο νόμο αυτόν περιλαμβάνονται τα φυσικά πρόσωπα τα οποία δεν έχουν την δυνατότητα πτώχευσης. Σύμφωνα, λοιπόν, με την εν λόγω διάταξη η απουσία πτωχευτικής ικανότητας στους οφειλέτες, είναι μια ιδιαίτερη προϋπόθεση για την ευχέρεια υπαγωγής τους στο σύνολο των διατάξεων του συγκεκριμένου νόμου.⁷⁷

Τα πρόσωπα αυτά τα οποία έχουν την δυνατότητα αυτή, ορίζονται στο δεύτερο άρθρο του νόμου για τα υπερχρεωμένα νοικοκυριά στην παράγραφο 1, σύμφωνα με οποία, πτωχευτική ικανότητα έχουν οι έμποροι. Τα φυσικά πρόσωπα που δεν είναι έμποροι απέκτησαν μέσω του Ν. 3869/2010 για πρώτη φορά τη δυνατότητα να ρυθμίσουν τα χρέη τους και να επιτύχουν την πλήρη απαλλαγή τους. Έχουμε να κάνουμε με έναν καινοφανή νόμο που αναφέρεται στη «σεισάχθεια» ως

---

⁷⁷ Ι. Βαονάκης, (2012), *Υπερχρεωμένα Νοικοκυριά – Νόμος 3869/2010*, Αθήνα, τελευταία επίσκεψη στις 10/08/2014

ρυθμιστικό εργαλείο του υπάρχοντος δικαίου. Εκτός της προφανούς κοινωνικής του χρησιμότητας. ο νόμος έχει σίγουρα και οικονομικά χαρακτηριστικά, αφ' ης στιγμής παίζει ρόλο στην επανείσοδο στο οικονομικό γίνεσθαι ανθρώπων που είχαν παραγκωνιστεί λόγω του δυσανάλογου των χρεών τους⁷⁸.

Αυτό σημαίνει πως εδώ υπάγονται όλοι οι καταναλωτές που είναι, δηλαδή, φυσικά (όπως αναφέρει ο νόμος) πρόσωπα και όχι νομικά. Γενικότερα, φυσικά πρόσωπα ορίζονται οι καταναλωτές οι οποίοι δεν ασκούν αυτοτελή λειτουργία και που στο παρελθόν έχουν αναπτύξει χρέος από διάφορες συναλλαγές που πραγματοποίησαν. Στόχος τους ήταν να εξυπηρετήσουν τις προσωπικές τους ανάγκες αλλά και τις υποχρεώσεις τους.

Για παράδειγμα στο νόμο 3869/2010, συγκαταλέγονται όλοι οι απασχολούμενοι που έχουν εξαρτημένη σχέση εργασίας (όπως είναι δηλαδή οι ιδιωτικοί αλλά και οι δημόσιοι υπάλληλοι), οι νοικοκυρές, οι εισοδηματίες, οι άνεργοι αλλά και όσοι είχαν το δικαίωμα κάθε είδους βοήθεια.⁷⁹

Ακόμα, συμπεριλαμβάνονται όλοι οι επαγγελματίες που δεν έχουν εμπορική ιδιότητα και έτσι δεν περιέχονται στον τομέα του εμπόρου. Παρόμοιου τύπου επαγγελματίες είναι αυτοί οι οποίοι είναι ελεύθεροι επαγγελματίες και έτσι δεν περιέχονται στον τομέα του εμπορίου, αλλά και όλα τα ελεύθερα επιστημονικά επαγγέλματα.⁸⁰

---

⁷⁸ Ρούσσο, Υπερχρεωμένα φυσικά πρόσωπα-Δομή και λειτουργία Ν. 3869/2010. Ηλεκτρονικά διαθέσιμο: <http://www.greekjustice.gr/include/print.php?aWQ9MzM2JmXhbmDJZD0xJmNhdD0x>. Ανακτήθηκε στις 02/11/2014

⁷⁹ Χ. Μάνδρου(2011), *Απόφαση οδηγός για την ρύθμιση οφειλών*, Καθημερινή, 24 Ιουλίου, Αθήνα. στο ΝΕΟ ΙΝΚΑ, Έρευνα για τα Υπερχρεωμένα Νοικοκυριά, ηλεκτρονικά διαθέσιμο: <http://www.newinka.gr/index.php/component/content/article/2-uncategorised/106-erevna-gia-ta-yperxreomena-noikokyria>, τελευταία επίσκεψη 2/11/2014

⁸⁰ Β. Ρούσσο,(2011) *Υπερχρεωμένα φυσικά πρόσωπα-Δομή και λειτουργία Ν. 3869/2010*, Νομική Βιβλιοθήκη. Ηλεκτρονικά διαθέσιμο: <http://www.greekjustice.gr/include/print.php?aWQ9MzM2JmXhbmDJZD0xJmNhdD0x>. Ανακτήθηκε στις 02/11/2014

Στις ρυθμίσεις του ρόλου αυτού εμπεριέχονται και πρόσωπα που ήταν παλαιότερα έμποροι και πλέον δεν ασκούν το συγκεκριμένο επάγγελμα είτε την εν λόγω οικονομική λειτουργία, δίχως κατά την διάρκεια που διακόψουν την εργασία αυτήν, να σταματήσουν παράλληλα να εξοφλούν το χρέος τους. Αντίθετα, δεν συμβαίνει το ίδιο για πρόσωπα που κατά την διακοπή της ενασχόλησης τους, σταμάτησαν ταυτόχρονα να αποπληρώνουν το χρέος τους ή είχαν ακόμα την εμπορική τους ιδιότητα.⁸¹

Ο διαχωρισμός αυτός, επιβαλλόταν να πραγματοποιηθεί ανάμεσα στην εμπορική ιδιότητα της πρακτικής άσκησης αλλά και της κτήσης της ιδιότητας αυτής. Αυτό σημαίνει πως στις ρυθμίσεις και τις διατάξεις του νόμου περί υπερχρεωμένων νοικοκυριών συμπεριλαμβάνονταν και το σύνολο των οφειλετών. Οι δανειολήπτες αυτοί, παρόλο που έχουν δράσει με εμπορική πρακτική, δεν έχουν αποκτήσει ποτέ την εμπορική ιδιότητα.

Επομένως, αναφορικά με τους εγγυητές και την ευχέρεια τους για υπαγωγή σε όλες τις διατάξεις του νόμου διακρίνεται ότι η σύμβαση εγγυήσεως αποτελεί μια σύμβαση αστικού δικαίου. Αυτό συμβαίνει καθώς προσφέρεται δωρεάν με στόχο να εξυπηρετήσει διάφορα συμφέροντα. Η προσφορά παρόμοιων εγγυήσεων προσφέρει στον οφειλέτη την ιδιότητα του εμπόρου με αποτέλεσμα ο ίδιος να μην είναι σε θέση να συμπεριληφθεί στις ρυθμίσεις που ορίζει η συγκεκριμένη νομοθεσία για τα υπερχρεωμένα νοικοκυριά.

Το παραπάνω γεγονός, έρχεται σε πλήρη αντίθεση με το γεγονός της μεμονωμένης προσφοράς εγγύησης, η οποία, όμως, δεν φτάνει για να παρέχει στον εγγυητή την εμπορική ιδιότητα που απαιτείται για την υπαγωγή στο παραπάνω νομοθετικό πλαίσιο. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα, η προϋπόθεση υπαγωγής του

---

⁸¹ Βενέρης-Κατσάς,(2012) *Εφαρμογή του ν. 3869/2010 για τα υπερχρεωμένα φυσικά πρόσωπα*, Νομική Βιβλιοθήκη, σελ. 89.

εγγυητή να αφορά κυρίως την εγγύηση και το κατά πόσον αυτή πραγματοποιείται βάσει συνήθειας και με απώτερο στόχο το κέρδος.

Ένα άλλο εξίσου βασικό κριτήριο για την υπαγωγή του φυσικού προσώπου στις ρυθμίσεις που ορίζει ο νόμος, είναι η πτωχευτική ικανότητα. Την ικανότητα αυτή έχει το φυσικό πρόσωπο κατά την διάρκεια κατάθεσης της αίτησης που ορίζεται στον εν λόγω νόμο, όπου οι οφειλές αυτές του έχουν άμεση σχέση με την περιορισμένη σε έκταση επαγγελματική δραστηριότητα του, η οποία, όμως, δεν προσφέρει στον οφειλέτη την εμπορική ιδιότητα.⁸² Έτσι, στα παραπάνω εμπεριέχονται όλοι οι πρώην έμποροι, οι οποίοι είχαν χρέη μέσω της εμπορικής τους δραστηριότητας, τα οποία συνεχίζουν να οφείλουν. Αυτό σημαίνει ότι μέχρι την έλλειψη της εμπορικής τους ιδιότητας δεν είχαν σταματήσει να πληρώνουν τα χρέη τους, ενώ αντιθέτως έως τότε εξυπηρετούσαν τις οφειλές τους χωρίς καμία διακοπή.

Στο νομοθετικό πλαίσιο αυτό, δεν παραλείπονται οι μικροέμποροι, καθώς δεν θεωρούνται σαν έμποροι αφού όσα φυσικά πρόσωπα ασχολούνταν με μικρεμπόριο δεν λογίζονταν σαν κανονικοί έμποροι. Αυτή τη μορφή εμπορίου την ασκούν φυσικά πρόσωπα, τα οποία δραστηριοποιούνταν με εμπορικές πρακτικές. Ταυτόχρονα, όμως, θα πρέπει να μην εμπεριέχονταν σε ιδιαίτερα κερδοσκοπικές διαμεσολαβήσεις οι οποίες περιείχαν υψηλούς κινδύνους και μεγάλα ρίσκα, προσφέροντας δηλαδή, μόνο την ατομική τους υπηρεσία έχοντας μια συγκεκριμένη αμοιβή.⁸³

Με λίγα λόγια με την συγκεκριμένη ονομασία καλούνται τα φυσικά πρόσωπα τα οποία ασκούν εμπορικές πρακτικές και ανταμείβονται με κάποιον μισθό

---

⁸² Βενέρης-Κατσάς,(2012) Εφαρμογή του ν. 3869/2010 για τα υπερχρεωμένα φυσικά πρόσωπα, Νομική Βιβλιοθήκη, σελ 89; Μακρή, κατ'άρθρο ερμηνεία του Ν. 3869/2010 για τη ρύθμιση των οφειλών υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων, 2010, σελ. 18

⁸³ Βενέρης-Κατσάς, Εφαρμογή του Ν.3869/2010 για τα υπερχρεωμένα φυσικά πρόσωπα. Εκδόσεις Νομικής Βιβλιοθήκης, σελ. 35

σαν κέρδος για την εργασία την οποία παρέχουν. Το κέρδος αυτό το λαμβάνουν από τις εν λόγω πρακτικές και έτσι λογίζεται σαν την ατομική τους αμοιβή από την εργασία τους και των υπηρεσιών που παρείχαν. Με τον τρόπο αυτό δεν λογίζονται σαν έμποροι και έτσι έχουν την δυνατότητα να υπαχθούν στις ρυθμίσεις του νόμου των υπερχρεωμένων νοικοκυριών.

Τέλος, θα πρέπει να διευκρινίσουμε πως την εμπορική ιδιότητα δεν την αποκτούν μόνο οι μικροέμποροι αλλά και άλλα φυσικά πρόσωπα. Τέτοια πρόσωπα είναι ο μέτοχος Α.Ε., ο μη εμφανής εταίρος, ο ετερόρρυθμος εταίρος αλλά και ο εταίρος ο οποίος αποτελεί τον διαχειριστή αλλά και τον διοικητή της Ε.Π.Ε. Αντίθετα, ο ομόρρυθμος εταίρος Ο.Ε., ο οποίος λειτουργεί με την εμπορική του ιδιότητα λογίζεται σαν έμπορος και έτσι δεν υπάγεται στο νόμο 3869/2010.

Γενικότερα, πρέπει ανακεφαλαιώνοντας να τονίσουμε πως στο πλαίσιο για τα υπερχρεωμένα νοικοκυριά υπάγονται όλα τα φυσικά πρόσωπα που υποβάλουν αίτηση για διευθέτηση των χρεών τους, αλλά όχι τα νομικά πρόσωπα και όσοι έχουν εμπορική ιδιότητα (όσοι δηλαδή έχουν πτωχευτική ικανότητα). Η συγκεκριμένη αίτηση η οποία θα καταβληθεί από το φυσικό πρόσωπο θεωρείται νόμιμη μόνο όταν υποβάλλεται από φυσικό πρόσωπο το οποίο δηλώνει μόνιμη αδυναμία εξόφλησης των ληξιπρόθεσμων χρεών του.

Επίσης, ληξιπρόθεσμο χρέος προς τα πιστωτικά ιδρύματα καλείται η οφειλή της οποίας έχει περάσει το χρονικό περιθώριο εξόφλησης. Το Δικαστήριο σε παρόμοιες περιπτώσεις έχει το δικαίωμα να συνεχίσει την διαδικασία (αφού τηρούνται οι προϋποθέσεις) η οποία αφορά τις οφειλές του φυσικού αυτού προσώπου, περιλαμβάνοντας στην διαδικασία και τις ληξιπρόθεσμες οφειλές. Θα πρέπει να επισημάνουμε, επίσης, πως δικαίωμα υποβολής αίτησης έχει μονάχα ο

οφειλέτης και όχι ο δανειστής του υπερχρεωμένου οφειλέτη καθώς αυτός δεν έχει κανένα απολύτως δικαίωμα μιας τέτοιας αίτησης.⁸⁴

Τέλος, μη νόμιμο αποτελεί το αίτημα ρύθμισης χρεών προς τα πιστωτικά ιδρύματα μη χρηματικής αξίας καθώς η συγκεκριμένη περίπτωση δεν υπάγεται στο νόμο για τα υπερχρεωμένα νοικοκυριά. Ακόμα, στο νόμο αυτό αποτελούν εξαιρέσεις τα εξής :

- Τα χρέη τα οποία έχουν αναληφθεί τον τελευταίο χρόνο πριν την κατάθεση της αίτησης για το ξεκίνημα της λειτουργίας ρύθμισης⁸⁵
- Τα χρέη τα οποία έχουν δημιουργηθεί από αδικοπραξία, τα οποία δημιουργήθηκαν εν γνώσει τους, μέσω διοικητικών προστίμων, χρηματικών ποινών, φόρων, τα τέλη προς το Δημόσιο αλλά και διάφορους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης, τέλη προς Νομικά πρόσωπα Δημόσιου Δικαίου και εισροές προς διάφορους οργανισμούς κοινωνικής ασφάλισης⁸⁶.

Με το πέρασμα του χρόνου, ένας αξιοσημείωτος αριθμός δανειοληπτών, (φυσικά πρόσωπα που δυσκολεύονται να ανταπεξέλθουν στα δανειακά τους βάρη απέναντι στις τράπεζες), δείχνει έτοιμος να ανάψει το πράσινο φως στον νόμο 3869/2010.

---

⁸⁴ Κ. Δουρούκας, (2010), *Υπερχρεωμένα νοικοκυριά : Τι προβλέπεται από το νόμο, πως θα ενταχθείτε*, 7 Σεπτεμβρίου, Αθήνα. Ηλεκτρονικά διαθέσιμο: http://www.aegeanews.gr/default.asp?id=27&lg_id=1&Records=Details&_id=380143. Ανακτήθηκε στις 20/11/2014

⁸⁵ Σ. Αντωνοπούλου, (2013), *Υπερχρεωμένα νοικοκυριά : Τι ισχύει σήμερα*, Attica Lawyers, 31 Οκτωβρίου, Αθήνα. Ηλεκτρονικά διαθέσιμο: <http://atticalawyers.gr/%CF%85%CF%80%CE%B5%CF%81%CF%87%CF%81%CE%B5%CF%89%CE%BC%CE%AD%CE%BD%CE%B1-%CE%BD%CE%BF%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CE%BA%CF%85%CF%81%CE%AF%CE%B1-%CF%84%CE%B9-%CE%B9%CF%83%CF%87%CF%8D%CE%B5%CE%B9-%CF%83%CE%AE/>. Ανακτήθηκε στις 2/11/2014

⁸⁶ Οδηγίες για την υποβολή αίτησης ρύθμισης των οφειλών υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων στο Ειρηνοδικείο. Ηλεκτρονικά διαθέσιμο: http://www.efpolis.gr/filesbase/1231_sitefile-10397.pdf. Ανακτήθηκε στις 20/10/2014. σελ 1-6

Μεγάλη σημασία διαδραματίζει, βέβαια, η παρουσία και η δράση καταναλωτικών οργανώσεων οι οποίες ασκούν πιέσεις στο τραπεζικό σύστημα ώστε να γίνουν δεκτές οι αιτήσεις οι αναφορικές σε εξωδικαστικούς συμβιβασμούς και να πάψει η αθρόα προσέλευση στα διάφορα ειρηνοδικεία. Αξίζει να σημειωθεί ότι αυτό το τελευταίο φαινόμενο εντάθηκε μετά από έναν αριθμό θετικών αποφάσεων υπέρ υπερχρεωμένων δανειοληπτών. Περιληπτικά αναφέρουμε να εξής:

- Προκειμένου ένα φυσικό πρόσωπο (επαγγελματίες, καταναλωτές – εξαιρούνται οι έμποροι) να υπαχθεί για μια φορά στη διάρκεια του βίου του στον Ν. 3869/10 οφείλει να προσκομίσει δικαιολογητικά μόνιμης αδυναμίας αποπληρωμής οφειλών που έχουν λήξει.

Από την πλευρά του λήπτη του δανείου πρέπει να επιχειρηθεί μέσω φορέων (δικηγόρων) προσπάθεια λύσης του προβλήματος, ο δανειολήπτης πρέπει δηλαδή να επιχειρήσει εξωδικαστικό συμβιβασμό. Επιπλέον, σε περίπτωση αποτυχίας εξεύρεσης αποδεκτής λύσης, ο δανειολήπτης προσφεύγει σε Ειρηνοδικείο με κατάσταση περιουσιακών στοιχείων του ιδίου και της συζύγου αλλά και κατάλογο πιστωτών.

- Ο συμβιβασμός επιχειρείται σε συμφωνία με το 51% των πιστωτών. Αν η λύση δεν εξευρεθεί ξανά, το Ειρηνοδικείο κάνει έλεγχο των περιουσιακών στοιχείων και επιχειρεί ρύθμιση χρεών.

- Εκ μέρους του Ειρηνοδικείου μπορεί να εκδοθεί διαταγή προσωρινής φύσης ή η λήψη προληπτικών μέτρων για εκείνο το χρονικό διάστημα μέχρι την απόφαση. Η ρύθμιση αυτή αφορά τόσο τις υποχρεώσεις που έχουν λήξει, όσο και τις τρέχουσες ενεργές.

- Η προστασία για την κύρια κατοικία καθορίζεται με ρύθμιση που μπορεί να εμπεριέχει τη χρήση και σταθερού επιτοκίου, κι αυτό για να μην υπάρχουν προβλήματα με το υπολογισμό των ποσών των οφειλετών. Ας αναφερθεί πως η εν

λόγω προστασία παρέχεται και στις περιπτώσεις επικαρπίας αλλά και ψιλής κυριότητας του ακινήτου.

- Απαιτήσεις που δεν αναφέρονται στην αίτηση για την ρύθμιση δεν θίγονται.

2.2.2 Αντικειμενικές προϋποθέσεις

Με τον όρο αδυναμία πληρωμής καλείται η έλλειψη ρευστότητας που υπάρχει, η κατάσταση δηλαδή στην οποία έχει επέλθει ένα φυσικό πρόσωπο του οποίου τα έσοδα δεν τον αφήνουν να ανταποκριθεί στην αποπληρωμή των ληξιπρόθεσμων οφειλών του. Η συγκεκριμένη ρευστότητα του οφειλέτη οριοθετείται σύμφωνα με τα διαθέσιμα χρήματα του, τα οποία περιέχονται μέσω τραπεζικών καταθέσεων είτε μέσω διάφορων τακτικών εισροών.

Με λίγα λόγια, η ρευστότητα είναι σε θέση να επηρεαστεί σε αρκετά μεγάλο βαθμό ακόμα και από την τωρινή περιουσία του φυσικού προσώπου. Στην περίπτωση, όμως, που είναι εφικτή η άμεση ρευστότητα της περιουσίας, καθώς υπό άλλες συνθήκες η ρευστότητα δεν δέχεται κανέναν επηρεασμό από την περιουσία αυτήν, τότε έχει την ευχέρεια να βοηθήσει την τωρινή κατάσταση του δανειολήπτη.⁸⁷

Η έλλειψη ρευστότητας έχει την δυνατότητα να σταθεροποιήσει την αδυναμία πληρωμών. Αυτό μπορεί να γίνει ακόμα και στην περίπτωση όπου ο δανειολήπτης έχει στην κατοχή του ακίνητα ή άλλα περιουσιακά στοιχεία τα οποία, όμως, δεν έχει την ευχέρεια να τα ρευστοποιήσει σύντομα, έτσι ώστε να καταφέρει να ξεχρεώσει τα χρέη του. Δεν αποτελεί κρίσιμο γεγονός η περίπτωση που η ρευστότητα

---

⁸⁷ Β. Ρούσσο,(2011) *Υπερχρεωμένα φυσικά πρόσωπα-Δομή και λειτουργία Ν. 3869/2010*, Νομική Βιβλιοθήκη. Ηλεκτρονικά διαθέσιμο: <http://www.greekjustice.gr/include/print.php?aWQ9MzM2JmXhbmJZD0xJmNhdD0x>. Ανακτήθηκε στις 02/11/2014

του οφειλέτη του δίνει την ευχέρεια της ανταπόκρισης εξυπηρέτησης μερικών από τις οφειλές του αλλά δεν φτάνει μόνο αυτό, για να καλύψει το σύνολο των χρεών του.⁸⁸

Για τον λόγο αυτό, η δήλωση αδυναμίας του οφειλέτη κρίνεται σε τελικό επίπεδο και ανάλογα με την ρευστότητα που εμφανίζεται, σύμφωνα με τα ληξιπρόθεσμα χρέη του. Έτσι, στην αξιολόγηση που πραγματοποιείται λαμβάνεται πολύ σοβαρά υπόψη η συγκεκριμένη κατάσταση ρευστότητας του οφειλέτη αλλά ταυτόχρονα, μεγάλη σημασία δίνεται και στην διαμόρφωση της πιθανολογούμενης βεβαιότητας που υπάρχει. Έτσι σε περίπτωση που η βεβαιότητα αυτή ισχύει τότε το επόμενο χρονικό διάστημα αποκαθίσταται με αποτέλεσμα να θεωρείται πρόσκαιρη η αδυναμία εξόφλησης των οφειλών αυτών.⁸⁹

Μια άλλη περίπτωση όπου η αδυναμία αυτή δεν θεωρείται μόνιμη αλλά πρόσκαιρη, είναι όταν ο δανειολήπτης καθυστερεί να λάβει μερικές από τις απαιτήσεις του που δεν έχουν, όμως, τις ιδιότητες της επισφάλειας. Ακόμα, παρόμοιας μορφής αδυναμίας θεωρείται η περίπτωση έκτακτης ή απρόβλεπτης δαπάνης που αναπτύσσει σύντομα ζητήματα ρευστότητας που θα αποκατασταθεί μέσα σε μικρό χρονικό διάστημα.

Με λίγα λόγια, μπορούμε εύκολα να συμπεράνουμε πως η αδυναμία πληρωμών προσδιορίζεται σύμφωνα με την σχέση που έχουν οι οφειλές. Το ίδιο συμβαίνει και στην ρευστότητα εκείνη την συγκεκριμένη χρονική περίοδο μιας και λαμβάνεται πολύ σοβαρά υπόψη η πιθανή εξέλιξη της ρευστότητας του φυσικού αυτού προσώπου που έχει τα χρέη. Στην περίπτωση στην οποία η σχέση αυτή έχει

---

⁸⁸ Χ. Μάνδρου(2011), *Απόφαση οδηγός για την ρύθμιση οφειλών*, Καθημερινή, 24 Ιουλίου, Αθήνα. στο ΝΕΟ ΙΝΚΑ, Έρευνα για τα Υπερχρεωμένα Νοικοκυριά, ηλεκτρονικά διαθέσιμο: <http://www.newinka.gr/index.php/component/content/article/2-uncategorised/106-erevna-gia-ta-yperxreomena-noikokyria>, τελευταία επίσκεψη 2/11/2014

⁸⁹ Β. Ρούσσο, *Υπερχρεωμένα φυσικά πρόσωπα-Δομή και λειτουργία Ν.3869/2010*. Νομική Βιβλιοθήκη. Ηλεκτρονικά διαθέσιμο: <http://www.greekjustice.gr/include/print.php?aWQ9MzM2JmxhbmJZD0xJmNhdD0x>. Ανακτήθηκε στις 02/11/2014

αρνητική μορφή, εξαιτίας της μη επιτρεπτής ρευστότητας, έτσι ώστε να μην μπορεί να εξυπηρετήσει το σύνολο των οφειλών, τότε υπάρχει μόνιμη αδυναμία εξόφλησης των χρεών του οφειλέτη.

Μερικές ακόμα ενέργειες και πρακτικές, οι οποίες σημαίνουν μόνιμη αδυναμία πληρωμής των χρεών του οφειλέτη που αφορούν την εξόφληση των ληξιπρόθεσμων χρεών του, αποτελούν τις περισσότερες φορές οι επόμενες ενδεικτικές αναφορές που είναι οι εξής :

- Επιταγές οι οποίες δεν θα πληρωθούν κατά την εμπρόθεσμη ύπαρξη προς εξόφληση
- Διαταγές πληρωμής
- Τελεσίδικες αποφάσεις οφειλών
- Συμφωνίες που αφορούν συμβιβασμούς οι οποίες δεν πραγματοποιήθηκαν⁹⁰

Τέλος, θα πρέπει να επισημάνουμε πως στην ρύθμιση αυτή του νόμου για τα υπερχρεωμένα νοικοκυριά υπάγονται και οι οφειλές, οι οποίες είναι από την αρχή ληξιπρόθεσμες. Επίσης, υπάρχει και η υπαγωγή, όχι μόνο ληξιπρόθεσμων απαιτήσεων, που δεν αποπληρώνονται αλλά και άλλες οι οποίες πραγματοποιούνται κανονικά από τον οφειλέτη.⁹¹

Βάσει της συγκεκριμένης θέσης, το ληξιπρόθεσμο των χρεών, θα πρέπει βάσει νόμου να αποτελέσει χρήσιμο στοιχείο. Αυτό θα πρέπει να γίνει μόνο στην περίπτωση μόνιμης αδυναμίας πληρωμών και η υπαγωγή στο νόμο μη

---

⁹⁰Κρητικός, Α.Γ. Ρύθμιση των οφειλών υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων με βάση τον Ν. 3869/2010 όπως ισχύει με τις επελεθούσες νομοθετικές μεταβολές, δεύτερη έκδοση. Σελ. 40

⁹¹ Β. Πλάκας (2012), *Υπερχρεωμένα νοικοκυριά, : Χάρτης πορείας για δανειολήπτες*, Μακεδονία, 16 Δεκεμβρίου, Θεσσαλονίκη. Ηλεκτρονικά διαθέσιμο: <http://www.makthes.gr/news/economy/97703/>. Ανακτήθηκε στις 03/11/2014

ληξιπρόθεσμων χρεών τα οποία ικανοποιούν την ανάγκη των ρυθμίσεων που αφορούν τον τελικό όγκο των χρεών.⁹²

2.3 Διάσωση της πρώτης κατοικίας

Ο νόμος αυτός αρχικά όριζε πως για διάστημα περίπου έξι μηνών από τότε που θα δημοσιευόταν ο εν λόγω νόμος, θα απαγορεύονταν όλοι οι πλειστηριασμοί βασικής κατοικίας για οφειλές προς Τράπεζες. Με το άρθρο 2 του 4224/2013 (ΦΕΚ Α' 288) επικυρώνεται η αναστολή των πλειστηριασμών ως την τελευταία μέρα του έτους 2014 (αφορά τις κύριες κατοικίες). Φυσικά οι δανειολήπτες πρέπει να τηρούν κάποια χαρακτηριστικά συγκεκριμένα⁹³:

:

1) η αντικειμενική αξία της κύριας κατοικίας να κυμαίνεται μέχρι 200.000 ευρώ.

2) Άνευ κρατήσεων (προς όφελος ασφαλιστικών οργανισμών, εισοδηματικών φόρων και διαφόρων εισφορών), το καθαρό οικογενειακό εισόδημα, να κυμαίνεται μέχρι τις 35.000 ευρώ

3) Η αξία των περιουσιακών στοιχείων (κινητών και ακίνητων) να είναι μικρότερη ή ίση με 270.000 ευρώ εκ των οποίων οι καταθέσεις και οι κινητές αξίες να μην είναι μεγαλύτερες των 15.000 ευρώ.

---

⁹² Ρούσσο, Υπερχρεωμένα φυσικά πρόσωπα-Δομή και λειτουργία Ν. 3869/2010. Νομική Βιβλιοθήκη. Ηλεκτρονικά διαθέσιμο: <http://www.greekjustice.gr/include/print.php?aWQ9MzM2JmXhbmdJZD0xJmNhD0x>. Ανακτήθηκε στις 02/11/2014

⁹³ Γενική Γραμματεία Καταναλωτή, Ρύθμιση των οφειλών υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων, ηλεκτρονικά διαθέσιμο: <http://www.efpolis.gr/el/diasfalisi-oikonomikon-symefronton-katanaloton/xrimatopistotikes-ypireseies/1455-rithmisiiofeilonyperxreomenonfinal.html>. Ανακτήθηκε στις 15/11/2014

Η κύρια κατοικία του οφειλέτη, που βρίσκεται σε μόνιμη αδυναμία πληρωμών έναντι όλων των δανειστών, προστατεύεται απόλυτα μέσω του Ν.3869/2010 ο οποίος, πρόσφατα τροποποιημένος με το Ν4161/2013 προσφέρει πλήρη κάλυψη έναντι των δανειστών (τράπεζες, εταιρίες) από τη στιγμή που έχει γίνει αίτηση για υπαγωγή στο νόμο και μέχρι την έκδοση της τελεσίδικης απόφασης.^{94,95}

Σε ότι αφορά την πρώτη κατοικία, ο νόμος για τα υπερχρεωμένα νοικοκυριά ορίζει την εξαίρεση της κύριας αυτής κατοικίας του οφειλέτη από την υπό ρευστοποίηση περιουσία του. Ενώ για να υπάρξει πλήρης διαγραφή οφειλών θα πρέπει το φυσικό πρόσωπο που θα καταθέσει την αίτηση να είναι μακροχρόνια άνεργος ή να πάσχει από μακροχρόνια ασθένεια. (άρθρο 8 παρ. 5). Επίσης, στη ρύθμιση του άρθρου 9 παρ. 2 Ν.3869/2010 για την εξαίρεσης της πρώτης κατοικίας από τη ρευστοποίηση, ο νόμος προστατεύει μεν την πρώτη κατοικία, έναντι όμως «ανταλλάγματος» που είναι δυνατό να ανέλθει έως και το 80 % της αντικειμενικής αξίας του ακινήτου με την καταβολή μηνιαίων δόσεων σε χρονικό εύρος από 20 έως 35 έτη κατά περίπτωση. Η ρύθμιση μπορεί να προβλέπει και περίοδο χάριτος. Η οφειλή καλύπτεται με επιτόκιο που δεν ξεπερνά το επιτόκιο της ενήμερης οφειλής ή το μέσο επιτόκιο στεγαστικού δανείου με κυμαινόμενο επιτόκιο που ήταν εν ισχύ σε συμφωνία με το στατιστικό δελτίο της Τράπεζας της Ελλάδος για τη διάρκεια του μήνα για τον οποίο λαμβάνει χώρα η μέτρηση, αναπροσαρμοζόμενο με επιτόκιο αναφοράς αυτό των Πράξεων Κύριας Αναχρηματοδότησης της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας «ή, σε περίπτωση καθορισμού σταθερού επιτοκίου, το μέσο επιτόκιο

---

⁹⁴ Ι. Βαονάκης, (2012), *Υπερχρεωμένα Νοικοκυριά – Νόμος Κατσέλη (ν. 3869/2010)*, Αθήνα. ηλεκτρονικά διαθέσιμο: <http://www.vaonakis.gr/%CF%84%CE%BF%CE%BC%CE%B5%CE%AF%CF%82-%CE%B4%CF%81%CE%B1%CF%83%CF%84%CE%B7%CF%81%CE%B9%CF%8C%CF%84%CE%B7%CF%84%CE%B1%CF%82/%CF%85%CF%80%CE%B5%CF%81%CF%87%CF%81%CE%B5%CF%89%CE%BC%CE%AD%CE%BD%CE%B1-%CE%BD%CE%BF%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CE%BA%CF%85%CF%81%CE%B9%CE%AC-%CE%BD-38692010/>, τελευταία επίσκεψη στις 10/08/2014

⁹⁵ Γενική Γραμματεία Καταναλωτή, Ρύθμιση των οφειλών υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων, ηλεκτρονικά διαθέσιμο: <http://www.efpolis.gr/el/diasfalisi-oikonomikon-symefronton-katanaloton/xrimatopistotikes-ypireseies/1455-rithmisiiofeilonyperxreomenonfinal.html>. Ανακτήθηκε στις 15/11/2014

στεγαστικού δανείου για ανάλογη της ρύθμισης περίοδο⁹⁶, όπως ομοίως προκύπτει από το στατιστικό δελτίο της Τράπεζας της Ελλάδος,»⁹⁷ και χωρίς ανατοκισμό⁹⁸.

Η αίτηση η οποία κατατίθεται στο Ειρηνοδικείο θα πρέπει να περιλαμβάνει τα εξής :

- ❖ Έκθεση της επανειλημμένης αδυναμίας του οφειλέτη στο να αποπληρώσει τις ληξιπρόθεσμες οφειλές του
- ❖ Κατάσταση της περιουσίας του και των εισροών του ίδιου του οφειλέτη αλλά και της συζύγου του⁹⁹
- ❖ Κατάσταση των πιστωτών αλλά και των προϋποθέσεων που έχουν συμφωνηθεί κατά κεφάλαιο, τόκους αλλά και δαπάνες
- ❖ Σχέδιο διευθέτησης χρεών το οποίο να δέχεται με εύλογη μέθοδο και να συσχετίζεται με τις ανάγκες των πιστωτών και της περιουσίας που έχει ο οφειλέτης στην κατοχή του όπως και τα έσοδα του και τις οικογενείας του¹⁰⁰

Θα πρέπει να επισημάνουμε πως μετά από την κατάθεση της αίτησης υπάρχει περιθώριο ενός μηνός, στο οποίο ο οφειλέτης θα πρέπει να πάει στο

---

⁹⁶ Η περίοδος πάντως αυτή δεν μπορεί να υπερβαίνει τα είκοσι έτη, εκτός αν η διάρκεια των συμβάσεων δυνάμει των οποίων χορηγήθηκαν πιστώσεις στον οφειλέτη ήταν μεγαλύτερη των είκοσι ετών, οπότε ο Ειρηνοδίκης δύναται να προσδιορίσει μεγαλύτερη διάρκεια, η οποία πάντως δεν υπερβαίνει τα τριάντα πέντε έτη.

⁹⁷ Η εντός " " πιο πάνω φράση προστέθηκε με την παράγραφο 8 άρθρου 85 Ν.3996/2011,ΦΕΚ Α 170/5.8.2011

⁹⁸ Ν. 3869. Ηλεκτρονικά διαθέσιμο: <http://www.nomikosodigos.info/el/guide/legislation/486-n-3869-2010-rythmisi-ton-ofeilon-yperhremenon-fysikon-prosopon-kai-alles-diataxeis.html>. Ανακτήθηκε στις 18/04/2015

⁹⁹ Α. Γ. Κρητικός,(2012), Ρύθμιση των οφειλών υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων με βάση τον Ν. 3869/2010 όπως ισχύει με τις επελθούσες νομοθετικές μεταβολές, δεύτερη έκδοση.

¹⁰⁰ [http://amea-blog.blogspot.gr/2011/08/blog-post_6100.html]

δικαστήριο την απαιτούμενη βεβαίωση που αφορά την αποτυχία του εξωδικαστικού συμβιβασμού. Ακόμα θα πρέπει να προσκομίσει την υπεύθυνη δήλωση για το γεγονός πως τα παραπάνω στοιχεία που καταθέτει είναι αληθή αλλά και όλα τα άλλα απαραίτητα έγγραφα με τα οποία πιστοποιεί το σύνολο των χρεών του και την αδυναμία πληρωμής του.

Η προστασία του ακινήτου, σύμφωνα με τα προηγούμενα, ισχύει και εφόσον ο οφειλέτης έχει την επικαρπία ή ψιλή κυριότητα ή ιδανικό μερίδιο επί αυτών

Κλασικό δείγμα απόφασης δικαστηρίου που αναφέρεται στον Ν. 3869/2010 είναι το είδος εκείνο που έχει να κάνει με την την προστασία της πρώτης κατοικίας. Συγκεκριμένα, ο οφειλέτης προσκομίζει αίτηση ότι έχει υποπέσει σε χρόνια και διαρκή – μόνιμη αδυναμία κάλυψης χρηματικών οφειλών του που έχουν λήξει και απευθύνεται για τη διευθέτηση τους στις δικαστικές αρχές. Με αυτό το περιεχόμενο και αίτημα η κρινόμενη αίτηση εισάγεται αρμόδια ενώπιον αυτού του Δικαστηρίου κατά τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας (άρθρο 3 Ν.3869/2010). Για την ορθότητα της αίτησης αποστέλλονται οι προβλεπόμενες από την παρ.2 του άρθρου 4 του Ν.3869/2010

1) βεβαίωση αποτυχίας εξεύρεσης λύσης στα πλαίσια του εξωδικαστικού συμβιβασμού.

2) Δήλωση του αιτούντος (με ημερομηνία) όπου θα αναγράφεται πως η κατάσταση περιουσίας και εισοδημάτων του αιτούντος καθώς και των απαιτήσεων των πιστωτών κατά το κεφάλαιο (κεφάλαιο, τόκοι και έξοδα, καθώς και για τις μεταβιβάσεις εμπραγμάτων δικαιωμάτων επί ακινήτων της κατά την τελευταία τριετία) είναι πλήρης και ορθή.

Απ' την στιγμή που δεν θα επιτευχθεί δικαστικός συμβιβασμός μεταξύ της αιτούσας και των πιστωτών της, η αίτηση πρέπει να διερευνηθεί περισσότερο για το κατά πόσο είναι βάσιμη ή μη. Γενικά, η δικαστική Αρχή οφείλει να εξασφαλίζει την

βασική κατοικία του αιτούντος οφειλέτη , αρκεί να υπάρχουν οι αναγκαίοι λόγοι και αιτίες γι' αυτό και να προβαίνει σε διευθέτηση των υποχρεώσεων του αιτούντος με διαφορετικό τρόπο.

Η πρώτη απόφαση εκδόθηκε από το ειρηνοδικείο Αθηνών, που μείωσε το χρέος ηλικιωμένου σε εννέα τράπεζες από 222.000 ευρώ σε 52.000, ποσό που καλείται να εξοφλήσει σε 14 χρόνια, καταβάλλοντας μηνιαίως το ποσό των 310 ευρώ, από 2.200 που έδινε πριν από την αίτηση για την υπαγωγή στον νόμο. Άλλες περιπτώσεις που έχουν υπαχθεί στο Ν. 3869/2010 κι έχουν εκδικαστεί αναφέρονται συνοπτικά παρακάτω:

- Επικύρωση από το Δικαστήριο δικαστικού συμβιβασμού με μηδενικές καταβολές και πλήρη άφεση χρέους
- Προσωρινή ρύθμιση οφειλών δανειολήπτη με μηδενικές καταβολές και ορισμός νέας δικασίμου για επαναπροσδιορισμό των καταβολών του δανειολήπτη
- Δεκτή η αίτηση Ν. 3869/2010 με εξαίρεση πρώτης κατοικίας από τη ρευστοποίηση. Ασύμφορη η εκποίηση του δεύτερου ακινήτου.
- Ρύθμιση χρεών για μία τετραετία με δικαστική απόφαση στα πλαίσια του ν. 3869/2010 και απαλλαγή από το υπόλοιπο της οφειλής.
- Απόρριψη αίτησης Ν. 3869/2010, λόγω χαρακτηρισμού των υπό ρύθμιση οφειλών ως εμπορικών.
- Απόρριψη αίτησης υπαγωγής στο Ν. 3869/2010 λόγω μη ύπαρξης ληξιπρόθεσμων οφειλών.

- Απόρριψη του αιτήματος αναστολής πλειστηριασμού της κύριας κατοικίας του οφειλέτη, επειδή η σύζυγός του διαθέτει κατοικία στην οποία μπορούν να διαμείνουν.
- Καταχρηστική είναι η επίσπευση πλειστηριασμού όταν ο οφειλέτης έχει υποβάλλει αίτηση για εξωδικαστικό συμβιβασμό στα πλαίσια του Ν. 3869/2010.
- Απόρριψη αιτήσεως πρώην εμπόρου για υπαγωγή στο Ν. 3869/2010, λόγω χαρακτηρισμού των οφειλών του ως εμπορικών.
- Απόρριψη αίτησης Ν.3869/2010 επειδή δεν κατατέθηκε εντός μηνός από την κατάθεσή της η υπεύθυνη δήλωση του άρθρου 4 παρ. 26 για την ορθότητα και πληρότητα της περιουσιακής κατάστασης και των εισοδημάτων του οφειλέτη.
- Δεκτή αίτηση για υπαγωγή στο Ν. 3869/2010. Διάσωση μοναδικής κατοικίας. Απόρριψη σωρείας ενστάσεων τραπεζών.
- Απόρριψη αίτησης για ρύθμιση και απαλλαγή οφειλών (υπερχρεωμένα νοικοκυριά) λόγω αοριστίας.
- Ρύθμιση και απαλλαγή οφειλών στα πλαίσια του νόμου για τα υπερχρεωμένα νοικοκυριά με διάσωση της κύριας κατοικίας του οφειλέτη και εκποίηση ακίνητης περιουσίας πλέον της κύριας κατοικίας του οφειλέτη. Εξαίρεση ΤΠΔ από τη ρύθμιση.
- Διαγραφή Χρέους 236.000€ (ποσοστό 87% επί του συνολικού) (αποφ. 98/2014 Ειρ. Νεμέας)
- Διαγραφή Χρέους 350.000 € (ποσοστό 86% επί του συνολικού) (αποφ. 1057/2014 Ειρ. Κορίνθου)

- Προσωρινή διαταγή Ειρ.Κορίνθου 22-10-2014 με καταβολή δόσεων 250€ για δάνεια ύψους 900.000€

2.4 Στάδια ρύθμισης οφειλών σύμφωνα με τον Ν. 3869/2010

Γενικότερα, ο νόμος 3869/2010 των υπερχρεωμένων νοικοκυριών προβλέπει τέσσερα στάδια ρύθμισης των οφειλών που είναι τα εξής :

- ❖ **Εξωδικαστικός συμβιβασμός** : Η απόφαση του Εξωδικαστικού συμβιβασμού λαμβάνεται από τον αρμόδιο που έχει αναλάβει την εν λόγω υπόθεση και παρέχει την απαιτούμενη βεβαίωση. Τον συγκεκριμένο συμβιβασμό έχουν την δυνατότητα χρήσης του, οι δικηγόροι, ο Συνήγορος του Καταναλωτή, το σύνολο των καταναλωτικών οργανισμών κλπ.
- ❖ **Αίτηση στο Ειρηνοδικείο** : Η συγκεκριμένη αίτηση που θα πρέπει να υποβληθεί στο Ειρηνοδικείο όπως έχουμε ξανά αναφέρει θα πρέπει να περιέχει την περιουσιακή κατάσταση και τα έσοδα του οφειλέτη και της συζύγου του , την κατάσταση που περιλαμβάνει το σύνολο των απαιτήσεων που έχουν θέσει οι πιστωτές του αλλά και ένα σχέδιο διευθέτησης των χρεών¹⁰¹
- ❖ **Συμβιβασμός ενώπιον Ειρηνοδικείου** : Ο εν λόγω συμβιβασμός θεωρείται επιτυχής μέσω μιας συμφωνίας ανάμεσα στους

---

¹⁰¹ Ι. Βαονάκης, (2012), Υπερχρεωμένα Νοικοκυριά – Νόμος Κατσέλη (ν. 3869/2010), Αθήνα. ηλεκτρονικά διαθέσιμο:

<http://www.vaonakis.gr/%CF%84%CE%BF%CE%BC%CE%B5%CE%AF%CF%82-%CE%B4%CF%81%CE%B1%CF%83%CF%84%CE%B7%CF%81%CE%B9%CF%8C%CF%84%CE%B7%CF%84%CE%B1%CF%82/%CF%85%CF%80%CE%B5%CF%81%CF%87%CF%81%CE%B5%CF%89%CE%BC%CE%AD%CE%BD%CE%B1-%CE%BD%CE%BF%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CE%BA%CF%85%CF%81%CE%B9%CE%AC-%CE%BD-38692010/> τελευταία επίσκεψη στις 10/08/2014

πιστωτές καλύπτοντας περισσότερο από το 51% των χρεών από τις απαιτήσεις των πιστωτών προς τον οφειλέτη

- ❖ **Δικαστική ρύθμιση χρεών** : Το Δικαστήριο μετά από τον έλεγχο που θα πραγματοποιηθεί, σε περίπτωση που θεωρήσει πως δεν φτάνουν τα περιουσιακά στοιχεία και τα έσοδα του οφειλέτη για να κατορθώσει να αποπληρώσει τις οφειλές του τότε ξεκινάει τις διαδικασίες για την ρύθμιση των χρεών¹⁰²

Θα πρέπει να υπάρξει μεγάλη προσοχή, όμως, σε ό,τι αφορά το νόμο αυτό καθώς δεν προκαλεί γενική αναστολή των μέτρων αναγκαστικής εκτέλεσης (όπως είναι για παράδειγμα κατασχέσεις, πλειστηριασμούς κλπ) κατά τον οφειλέτη.

Η διαδικασία αυτή επιτυγχάνεται μόνο σε περίπτωση που υπάρξει μια έκδοση δικαστικής απόφασης, η οποία θα πραγματοποιηθεί μετά την υποβολή των απαιτούμενων εγγράφων που θα προσκομίσει ο οφειλέτης. Το Ειρηνοδικείο θα πρέπει να θεωρήσει εάν με την πράξη αυτή, θα δημιουργηθεί μεγάλο πρόβλημα στα συμφέροντα του ή εάν θα γίνει αποδεκτή η αίτηση υπαγωγής που θα υποβληθεί με στόχο την ρύθμιση του νομοθετικού αυτού πλαισίου.

Έτσι, με την υπόθεση αυτή, το Δικαστήριο, το οποίο δικάζει με την λειτουργία των ασφαλιστικών μέτρων προσφέρει χορηγία αναστολής εκτέλεσης μέχρι να βγει η έκδοση που θα περιλαμβάνει την οριστική απόφαση. Η απόφαση αυτή θα αφορά το σχέδιο διευθέτησης των χρεών που κατατέθηκε από τον οφειλέτη.

---

¹⁰² Σ. Αντωνοπούλου, (2013), Υπερχρεωμένα νοικοκυριά : Τι ισχύει σήμερα, Attica Lawyers, 31 Οκτωβρίου, Αθήνα. Ηλεκτρονικά διαθέσιμο: <http://atticalawyers.gr/%CF%85%CF%80%CE%B5%CF%81%CF%87%CF%81%CE%B5%CF%89%CE%BC%CE%AD%CE%BD%CE%B1-%CE%BD%CE%BF%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CE%BA%CF%85%CF%81%CE%AF%CE%B1-%CF%84%CE%B9-%CE%B9%CF%83%CF%87%CF%8D%CE%B5%CE%B9-%CF%83%CE%AE/>. Ανακτήθηκε στις 2/11/2014

Παρόλα αυτά, η κανονική εκτέλεση την οποία θα πρέπει να διαπράξει ο οφειλέτης για την ρύθμιση των οφειλών, είναι να καταβάλει κάθε μήνα και για 4 χρόνια ένα συγκεκριμένο ποσό. Η πράξη αυτή θα έχει σαν αποτέλεσμα να ικανοποιούνται οι απαιτήσεις των πιστωτών, επιφέροντας με αυτόν τον τρόπο την απαλλαγή του οφειλομένου από κάθε είδους υπόλοιπο.

Θα πρέπει να επισημάνουμε, επίσης, πως σε όλη αυτή την διαδικασία που προαναφέρθηκε, ο οφειλέτης θα πρέπει να κάνει ειλικρινή δήλωση όλων των περιουσιακών του στοιχείων αλλά και των εισοδημάτων του καθώς αν δεν συμβεί αυτό τότε η αίτηση του απορρίπτεται.¹⁰³

Βάσει του συγκεκριμένου νόμου για τα υπερχρεωμένα νοικοκυριά η διαδικασία του δικαστικού συμβιβασμού ξεκινάει τον πρώτο κιάλας μήνα από την ώρα που θα υποβληθεί από τον δανειολήπτη η απαραίτητη αίτηση. Αυτή στην συνέχεια δίνεται στους πιστωτές. Κατά την διάρκεια του δεύτερου μήνα, οι Τράπεζες θα πρέπει να δώσουν μια απάντηση στην αίτηση αυτή εάν δηλαδή κάνουν δεκτό το σχέδιο διευθέτησης που περιέχεται στα χαρτιά της αίτησης που έκανε ο οφειλέτης.

Στην απάντηση αυτή που θα δώσουν οι πιστωτές έχουν την δυνατότητα να αντιπροτείνουν κάποιες άλλες τροποποιήσεις του συγκεκριμένου σχεδίου, τις οποίες θα ήταν διατεθειμένοι να αποδεχτούν. Έτσι, στο πρώτο ήμισυ του τρίτου μήνα, ο οφειλέτης θα πρέπει να ξανά υποβάλει το τροποποιημένο αυτό σχέδιο. Στις 20 επόμενες ημέρες που θα ακολουθήσουν, οι πιστωτές θα πρέπει να δώσουν την τελική τους απάντηση για το τροποποιημένο σχέδιο και εάν είναι θετική τότε πραγματοποιείται ο προδικαστικός συμβιβασμός.¹⁰⁴

---

¹⁰³ Α. Γ. Κρητικός,(2012), Ρύθμιση των οφειλών υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων με βάση τον Ν. 3869/2010 όπως ισχύει με τις επελθούσες νομοθετικές μεταβολές, δεύτερη έκδοση, σελ. 151

¹⁰⁴ ΝΕΟ Ι.Ν.Κ.Α., (2013), *Έρευνα για τα υπερχρεωμένα νοικοκυριά*, 31 Οκτωβρίου, Αθήνα. Ηλεκτρονικά διαθέσιμο: <http://www.newinka.gr/index.php/section-blog/2-uncategorised/106-erevna-gia-ta-ypexreomena-noikokyria>. Ανακτήθηκε στις 02/11/2014

Σε περίπτωση, όμως, που δεν είναι εφικτό να υπάρξει αυτός ο συμβιβασμός μεταξύ του οφειλέτη και των πιστωτών του, τότε το Δικαστήριο καλείται να κάνει τους απαραίτητους ελέγχους κατά την διάρκεια της δικάσιμης ημερομηνίας. Στην συγκεκριμένη ημερομηνία θα οριστεί η συνδρομή των προϋποθέσεων που θα αφορούν την ρύθμιση των οφειλών κυρίως σε περίπτωση των ληξιπρόθεσμων αυτών χρεών.

Σε περίπτωση που υπάρξουν οι κατάλληλες προϋποθέσεις για την πραγματοποίηση ρύθμισης, ο οφειλέτης καλείται να αναλάβει την υποχρέωση της καταβολής μιας μηνιαίας δόσης. Η δόση αυτή θα καταβάλλεται για 4 χρόνια σύμφωνα με το ποσό των δόσεων που ορίζονται βάσει του εισοδήματος και των βιοτικών αναγκών που έχει ο οφειλέτης.¹⁰⁵

Τα βασικότερα βήματα της διαδικασίας αυτής, τα οποία ορίζονται από τον εν λόγω νόμο, είναι τα εξής :

1. Υποβολή αίτησης προς το υπεύθυνο Ειρηνοδικείο
2. Μέσα σε 2 μήνες από την υποβολή της αίτησης και των απαραίτητων εγγράφων ορίζεται η ημέρα επικύρωσης από τον αρμόδιο Ειρηνοδίκη
3. Κατά το ενδιάμεσο διάστημα που μεσολαβεί ο αιτών θα πρέπει να κάνει μια προσπάθεια συμβιβασμού με τους πιστωτές, ο οποίος βάσει των τροποποιήσεων που έχουν γίνει καλείται προδικαστικός συμβιβασμός

---

¹⁰⁵ Γενική Γραμματεία Καταναλωτή (2012). *Εφαρμογή του Νόμου 3869/2010 για τη ρύθμιση των οφειλών των υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων*. Ηλεκτρονικά διαθέσιμο: http://www.efpolis.gr/filesbase/1167_sitefile-10329.pdf. Ανακτήθηκε στις 15/11/2014. σελ. 1-8

4. Ο αιτών μέσα σε 15 ημέρες από την υποβολή της αίτησης θα πρέπει να καταθέσει την αίτηση αυτή και στους πιστωτές αλλά και στους εγγυητές
5. Μέσα σε διάστημα ενός μηνός, οι πιστωτές υποχρεούνται να υποβάλουν σε ένα φάκελο τις αποφάσεις τους για την διευθέτηση των χρεών του οφειλέτη
6. Την ημέρα της επικύρωσης, ο αρμόδιος Ειρηνοδίκης θα επικυρώσει τον συμβιβασμό ή θα πάρει την απόφαση μετά από αίτημα ενός εκ των 2 μερών. Έτσι, θα παρθεί αυτεπαγγέλτως αναστολή των καταδικωκτικών μέτρων κατά του οφειλέτη, την συντήρηση της περιουσίας του αλλά και την σωστή καταβολή των δόσεων που απαιτούνται να καταβάλλονται κάθε μήνα
7. Όλα τα παραπάνω θα πρέπει να γίνουν έως και την έκδοση της οριστικής απόφασης η οποία συνήθως χρειάζεται αρκετό χρονικό διάστημα¹⁰⁶

Γενικότερα, ο νόμος αυτός ο οποίος ισχύει μέχρι και σήμερα, μαζί με τις τροποποιήσεις που έχουν πραγματοποιηθεί τα τελευταία χρόνια, είναι ένας ιδιαίτερα ευνοϊκός νόμος. Ο νόμος αυτός καταπολεμά σε ικανοποιητικό βαθμό το τεράστιο και χρόνιο ζήτημα της υπερχρέωσης των νοικοκυριών. Σίγουρα, όμως, υπάρχουν και κάποιες παγίδες και αρνητικά στοιχεία στα οποία θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή από όλους και κυρίως απ' τους δανειολήπτες έτσι ώστε να καταφέρουν να έχουν την βέλτιστη ρύθμιση των χρεών τους. Οι παγίδες αυτές θα μελετηθούν αναλυτικότερα σε επόμενο κεφάλαιο.

---

¹⁰⁶ Ηλεκτρονικό άρθρο στην σελίδα της εφημερίδας Capital.gr (2013). Ποιους καλύπτει ο νόμος για τα υπερχρεωμένα νοικοκυριά. Διαθέσιμο: <http://www.capital.gr/news.asp?id=1916928>. Ανακτήθηκε στις 20/11/2014

2.5 Ο εξώδικαστικός συμβιβασμός στα πλαίσια του Ν. 3869/2010

Ο νόμος 3869/2010 (ΦΕΚ 130/Α/3.8.2010) για τη ρύθμιση των οφειλών των υπερχρεωμένων καταναλωτών προβλέπει ως υποχρεωτική για τη δικαστική ρύθμιση των χρεών, ληξιπρόθεσμων και μη, την προηγούμενη προσπάθεια του οφειλέτη για την επίτευξη εξώδικου συμβιβασμού με τους πιστωτές του. Λόγω του επιπλέον κόστους με το οποίο πιθανόν θα επιβαρύνονταν οι οφειλέτες, ο νόμος δεν κάνει λόγο για σοβαρά τυποποιημένη διαδικασία όσον αφορά τα του εξώδικου συμβιβασμού. Αυτό όμως δεν αποτελεί τροχοπέδη για τα κίνητρα που ο συμβιβασμός μπορεί να προσφέρει και στα δυο αντισυμβαλλόμενα μέρη. Για την επιτυχία του εξώδικου συμβιβασμού σημασία παίζουν:

1. ο Συνήγορος του Καταναλωτή,
2. Ένωση Καταναλωτών που είναι εγγεγραμμένη στο μητρώο που προβλέπεται στην παράγραφο 4 του άρθρου 10 Ν. 2251/94,
3. η Επιτροπή Φιλικού Διακανονισμού που λειτουργεί ήδη σε κάθε Νομαρχία,
4. ο Μεσολαβητής Τραπεζικών Επενδυτικών Υπηρεσιών
5. ο δικηγόρος.

Η απόπειρα εξώδικου συμβιβασμού ξεκινάει να λαμβάνει χώρα από τη στιγμή που ο οφειλέτης προτείνει στους πιστωτές του μια ρύθμιση σχετική με το ποσό του χρέους που δύναται να καλύψει. Για να ληφθεί όμως σοβαρά η πρόταση του αυτή θα πρέπει να συνοδεύεται από ειλικρίνεια και ορθά στοιχεία όσον αφορά την οικονομική και περιουσιακή του κατάσταση ώστε να εκτιμηθούν οι ανάγκες του και οι δυνατότητες εξυπηρέτησης των χρεών. Υποδείγματα παρόμοιων προτάσεων έχουν διατυπωθεί από την Γραμματεία Καταναλωτή ώστε να γίνει πιο εύκολη η συμπλήρωση της σχετικής αίτησης.

Προκειμένου ο δανειολήπτης να αποτυπώσει ορθά και με πληρότητα τις υποχρεώσεις του, συνήθως απαιτείται τυπική πληροφόρηση από τους πιστωτές. Εξειδικεύοντας για τα τραπεζικά ιδρύματα, ο Ν. 3869/2010 ξεκάθαρα κάνει λόγο (στο άρθρο 2 παρ.4) για την υποχρέωσή τους να παρέχουν αμισθί, και εντός 5 εργάσιμων ημερών από την υποβολή της αίτησης, όσο το δυνατόν αναλυτικότερη κατάσταση των χρεών του αιτούντος σε κεφάλαιο, λοιπά έξοδα και τόκους. Μια μη εκπλήρωση του όρου αυτού τιμωρείται με πρόστιμο που κυμαίνεται μέχρι και τις 10.000 ευρώ. Σε κάθε περίπτωση, αν ο οφειλέτης δεν έχει καλή εικόνα της οφειλής του προς κάποιο πιστωτή, είναι σε θέση, σε πρώτο στάδιο να βασιστεί στην δική του εκτίμηση και να προβεί σε διορθώσεις κατά την εξέλιξη της διαδικασίας του συμβιβασμού.

Η υποβολή ή και η αποστολή της αίτησης προς τους πιστωτές μπορεί να πραγματοποιηθεί με διάφορους τρόπους αρκεί να είναι τελεσφόροι (επί παραδείγματι, μέσω ίντερνετ ή φαξ), και δεν απαιτείται καμιά ειδική διαδικασία που να χαρακτηρίζεται από προσήλωση στους τύπους (εξώδικο ή συστημένη επιστολή). Σε αρχικό στάδιο, μάλιστα, δεν αποκλείεται και η προφορική κοινοποίηση της επιθυμίας για συμβιβασμό. Επιπλέον σ' αυτό το σημείο – στάδιο εξωδικαστικού συμβιβασμού– δεν είναι υποχρεωτική η προσκόμιση αναλυτικών εγγράφων με στοιχεία που να αποδεικνύουν την ορθότητα ισχυρισμών από την πλευρά του οφειλέτη. Ωστόσο, εάν εκδηλώνεται πράγματι ενδιαφέρον των πιστωτών για την αποδοχή της πρότασης ή τη βελτίωσή της με συζητήσιμες για τον οφειλέτη τροποποιήσεις, είναι προς το συμφέρον του οφειλέτη να συνεργαστεί προς αυτή την κατεύθυνση.

2.6 Διαδικασία προδικαστικού συμβιβασμού

Οι αντισυμβαλλόμενες πλευρές μπορούν πριν την κατάθεση της αίτησης του άρθρου 4 παράγραφος 1 να καταφύγουν στη διαδικασία της διαμεσολάβησης. Αν τελικά επιλεγεί αυτή η ατραπός και εν τέλει αποτύχει, ο οφειλέτης μπορεί να προσκομίσει την αίτηση του άρθρου 4 στο Ειρηνοδικείο. Μετά την υποβολή της

αίτησης του άρθρου 4 ενώπιον του αρμόδιου δικαστηρίου, ο οφειλέτης υποχρεούται να ακολουθήσει την διαδικασία που προβλέπεται απ' τον Νόμο στο άρθρο 5. Ας τονιστεί πως στο στάδιο αυτό ο οφειλέτης έχει τη δυνατότητα να ζητήσει συμβουλευτική βοήθεια από τον Συνήγορο του Καταναλωτή της Επιτροπής Φιλικού Διακανονισμού που προβλέπεται στο άρθρο 11 του ν. 2251/1994 (Α` 191) της Ένωσης Καταναλωτών που είναι εγγεγραμμένη στο Μητρώο που προβλέπεται στην παρ. 4 του άρθρου 10 του ν. 2251/1994 ή του Μεσολαβητή Τραπεζικών Επενδυτικών Υπηρεσιών ή δικηγόρου.

Οι τραπεζικοί οργανισμοί είναι υποχρεωμένοι 10 ημέρες μετά την υποβολή της αίτησης του οφειλέτη να κομίσουν δίχως κόστος, αναλυτικές καταστάσεις με τις οφειλές του κατά κεφάλαιο, τόκους και έξοδα, καθώς και το επιτόκιο με το οποίο εκτοκίζεται η οφειλή, καθώς και να τον ενημερώσουν εγγράφως για το ποσό που αντιστοιχεί στο 10% της τελευταίας ενήμερης δόσης. Ο Υπουργός Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας επιβάλλει για κάθε μη συμμόρφωση σ' αυτό τον κανόνα πρόστιμο που κυμαίνεται από 10 έως και πεντακόσιες χιλιάδες ευρώ. Οι καταγγελίες για τις παραβάσεις αυτές γίνονται δεκτές στη Γενική Γραμματεία Καταναλωτή του Υπουργείου Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας.

2.7 Προδικασία

Δεκαπέντε ημέρες μετά από την υποβολή της αίτησης, ο οφειλέτης πρέπει να επιδώσει την αίτηση στους πιστωτές (καθώς και στους εγγυητές). Μέσα στον επόμενο μήνα οι πιστωτές υποχρεούνται να υποβάλλουν με τη σειρά τους τις ιδέες τους για την διαδικασία της ρύθμισης. Σε περίπτωση τήρησης των διάφορων προϋποθέσεων όσον αφορά τη συναίνεση, σύμφωνα με το άρθρο 7 παράγραφοι 2-4 του 3869, λαμβάνει χώρα ο προδικαστικός συμβιβασμός των αντισυμβαλλόμενων. Η επικύρωση του συμβιβασμού πραγματοποιείται από τον Ειρηνοδίκη την ταχθείσα ημέρα κατά τα άρθρα 210 επ. και 293 Κ.Πολ.Δ και επιφέρει την ανάκληση της αίτησης.

Σε περίπτωση που ο συμβιβασμός δεν ευοδώσει και οι διαδικασίες δεν προχωρήσουν, ο Ειρηνοδίκης παίρνει την απόφαση μετά από αιτήματα του οφειλέτη ή πιστωτή (μπορεί και αυτεπαγγέλτως) για αναστολή των καταδικωτικών μέτρων κατά του οφειλέτη, τη διατήρηση της πραγματικής κατάστασης της περιουσίας του, καθώς και την πληρωμή μηνιαίων δόσεων, οι οποίες κατανέμονται συμμετρως, εφόσον πρόκειται για καταβολές του άρθρου 8 παράγραφος 2, ή σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο άρθρο 9 παράγραφος 2, εφόσον υφίσταται αίτημα εξαίρεσης εκποίησης των δικαιωμάτων στην κύρια κατοικία και όλα αυτά μέχρι την έκδοση αμετάκλητης απόφασης. Οι μηνιαίες καταβολές από την κατάθεση της αίτησης μέχρι την έκδοση οριστικής απόφασης, υπολογίζονται στο χρονικό διάστημα καταβολών του άρθρου 8 παράγραφος 2 ή αντίστοιχα του άρθρου 9 παράγραφος 2. Οι πρόσφατες μηνιαίες καταβολές πρέπει να είναι εύλογες και να συνάδουν με τις οικονομικές δυνατότητες του αιτούντος. Παρόλα αυτά δεν υα πρέπει να είναι μικρότερες του δέκα τα εκατό του ποσού των μηνιαίων δόσεων που όφειλε εξαρχής απέναντι στους πιστωτές του, το δε ελάχιστο ποσό καταβολής συνολικά στους δανειστές ανέρχεται σε 40 ευρώ μηνιαίως..

2.8 Οι κυριότερες τροποποιήσεις στον Ν. 3869/2010 με τον Ν. 4161/2013 και λοιπών (3996/2011 και 4019/2011)

Ο συγκεκριμένος νόμος 3869/2010, αφορά τα υπερχρεωμένα νοικοκυριά. Δημιουργήθηκε μετά από μεγάλη χρονική περίοδο αλόγιστων υπερχρεώσεων στην χώρα μας, δίχως να υπάρχει άμεση συνενοχή των τραπεζικών συστημάτων. Το γεγονός αυτό γινόταν εξαιτίας μιας πιο γενικής τάσης, που είχε αναπτυχθεί εκείνη την εποχή για εύκολους δανεισμούς, καθώς από τα μέσα κιάλας του 2000 είχαν παρουσιαστεί μεγάλες αυξήσεις των ποσοστών μη εξυπηρετούμενων δανεισμών.¹⁰⁷

---

¹⁰⁷ Κ. Δουρούκας, (2010), *Υπερχρεωμένα νοικοκυριά : Τι προβλέπεται από το νόμο, πως θα ενταχθείτε*, 7 Σεπτεμβρίου, Αθήνα. http://kdouroukas.blogspot.gr/2010/09/blog-post_2223.html, τελευταία επίσκεψη 10/9/2014

Το παραπάνω γεγονός είχε σαν αποτέλεσμα το 2009, να υπάρχει μια ασύδοτη κατάσταση υπερχρέωσης. Από τα μέσα εκείνης της χρονιάς, ακόμα, η αξιωματική αντιπολίτευση έφερε στην επιφάνεια μια νέα πρόταση, που δημιούργησε νέες ελπίδες στους οφειλέτες. Στην αρχή από πολλά Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης θεωρήθηκε σαν χάρισμα οφειλών, κάτι το οποίο όπως αποδείχθηκε στην συνέχεια δεν ίσχυε γιατί δεν ήταν κάτι τόσο απλοϊκό.

Με τον τρόπο αυτόν δημιουργήθηκε ο νόμος 3869/2010 για τα υπερχρεωμένα νοικοκυριά, ο οποίος, όμως, στην αρχή είχε λιγότερα άρθρα και αρκετά αδύναμα σημεία. Τα σημεία αυτά τροποποιήθηκαν κατάλληλα μέχρι να ισχύσει επίσημα ο συγκεκριμένος νόμος. Ένα τέτοιο χαρακτηριστικό παράδειγμα μειονεκτήματος του νόμου αυτού ήταν το όριο που υπήρχε στο 10% της αποπληρωμής των οφειλών που, όμως, δεν ίσχυσε στην τελική μορφή του εν λόγω πλαισίου.

Στην συνέχεια, υπήρξαν νέες τροποποιήσεις του νόμου αυτού όπως ήταν στους νόμους 3996/2011, 4019/2011 αλλά και στον πιο πρόσφατο που ήταν ο νόμος 4161/2013. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι με το άρθρο 85 του νόμου 3996/2011 υπήρξε μεγάλη αποσαφήνιση του περιεχομένου που υπήρχε σε αρκετές διατάξεις του νόμου 3869/2010 για ρυθμίσεις των χρεών με βασικότερο στόχο την απλοποίηση αλλά και την διευκόλυνση της εφαρμογής του αλλά και των διατάξεων του, που αφορούσαν τα εμπλεκόμενα μέρη.¹⁰⁸

Αντίθετα, με τον πιο πρόσφατο νόμο που αναπτύχθηκε, το Ν. 4161/2013, επικυρώθηκε αλλά παράλληλα απλοποιήθηκε ο νόμος για τα υπερχρεωμένα νοικοκυριά. Με τον τρόπο αυτόν έγιναν πιο απλές οι περισσότερες διαδικασίες του,

---

¹⁰⁸ Αιτιολογική έκθεση νόμου 4161/2013. Ηλεκτρονικά διαθέσιμο: <http://www.hellenicparliament.gr/UserFiles/2f026f42-950c-4efc-b950-340c4fb76a24/p-enidan-eis.pdf>. Ανακτήθηκε στις 20/11/2014. σελ 1-13

διευκολύνοντας κυρίως την πρόσβαση των δανειοληπτών στην συγκεκριμένη δραστηριότητα.

Η δικαιοπολιτική αιτία όλων αυτών των τροποποιήσεων εντοπίζεται κατά βάση στην βραδύτητα με την οποία παίρνονται οι αποφάσεις στα Δικαστήρια της χώρας μας. Αυτό συμβαίνει κυρίως σε ότι αφορά τις υποθέσεις αυτές καθώς μπορούσαν να διαρκέσουν μέχρι και 7 έτη από την ημέρα που θα κάνει την υποβολή της αίτησης ο δανειολήπτης.¹⁰⁹

Με το σύνολο των τροποποιήσεων που υπήρξε, βελτιώθηκε η διαδικασία των διευθετήσεων των χρεών ανάμεσα στους οφειλέτες και τους πιστωτές, με συνέπεια την ελάττωση του χρόνου που απαιτείται από την υποβολή της αίτησης μέχρι να πραγματοποιηθεί η συζήτηση για τις οφειλές αυτές. Ακόμα, βάση των τροποποιήσεων που έγιναν καταργήθηκε ο εξωδικαστικός συμβιβασμός που όπως έχουμε προαναφέρει αντικαταστάθηκε από τον θεσμό του προδικαστικού συμβιβασμού.

Με την ανάπτυξη του συγκεκριμένου θεσμού, υπάρχει εξασφάλιση των μερών για διαπραγμάτευση με καλύτερους όρους από ότι θα όριζε ο δικαστής. Αυτό συμβαίνει καθώς οι πιστωτές, θα μπορούν από το ξεκίνημα ακόμα να έχουν στην κατοχή τους όλα τα απαραίτητα έγγραφα του οφειλέτη, έτσι ώστε να έχουν μια πιο ξεκάθαρη γνώμη για την οικονομική κατάσταση του.¹¹⁰

Για τα νοικοκυριά που είχαν χρεωθεί υπερβολικά υπήρξε μια νέα διάταξη που δύναται να παρέχει βοήθεια στην εν λόγω διαδικασία εξάλειψης του χρέους και έχει να κάνει με το στάδιο της προδικαστικής λύσης, στάδιο προδικαστικού

---

¹⁰⁹ Α. Γ. Κρητικός,(2012), *Ρύθμιση των οφειλών υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων με βάση τον Ν. 3869/2010 όπως ισχύει με τις επελθούσες νομοθετικές μεταβολές*, δεύτερη έκδοση. Σελ 180

¹¹⁰ ΝΕΟ Ι.Ν.Κ.Α., (2013), *Έρευνα για τα υπερχρεωμένα νοικοκυριά*, 31 Οκτωβρίου, Αθήνα. Ηλεκτρονικά διαθέσιμο: <http://www.newinka.gr/index.php/section-blog/2-uncategorised/106-erevna-gia-ta-ypexreomena-noikokyria>. Ανακτήθηκε στις 02/11/2014

συμβιβασμού. Πια, υφίσταται η αποδοχή του πλάνου για την διευθέτηση των οφειλών από τους περισσότερους πιστωτές, αρκεί βέβαια οι τελευταίοι να συμφωνήσουν. Με αυτό τον τρόπο το Δικαστήριο διαδραματίζει τον ρόλο του επόπτη του προδικαστικού συμβιβασμού, ελαχιστοποιώντας έτσι τον κίνδυνο κατάχρησης από κάποιους οφειλέτες..

Η πιο μεγάλη καινοτομία των τροποποιήσεων αυτών, πάντως, ήταν η είσοδος της υποχρέωσης των δανειοληπτών να καταβάλουν ευθέως από τη υποβολή της αίτησης, το ύψος της καταβολής αυτής. Αυτό έχει να κάνει κυρίως για την χρονική διάρκεια που μεσολαβεί από την υποβολή μέχρι την συζήτηση η οποία ορίζεται από τον δανειολήπτη και εξαρτάται από τη οικονομική κατάσταση που ο ίδιος βρίσκεται.

Παρόλα αυτά, σαν ελάχιστη καταβολή υπάρχει το όριο του 10% της δόσης που ορίζει ο οφειλέτης βάση της διαμόρφωσης που υπήρξε κατά την υποβολή της αίτησης. Εάν το όριο αυτό, όμως, είναι κάτω από 40 ευρώ τότε η μικρότερη καταβολή που ορίζει ο νόμος είναι 40 ευρώ.

Την ημέρα που θα παρθεί η απόφαση, επικυρώνεται ο προδικαστικός συμβιβασμός ή ο Πρόεδρος Υπηρεσίας του υπεύθυνου Δικαστηρίου καθορίζει το ύψος της δόσης που θα καταβάλλεται κάθε μήνα. Την δόση αυτή θα πρέπει να την καταβάλει ο δανειολήπτης έως την έκδοση της οριστικής απόφασης στην οποία θα διευθετηθεί παράλληλα εάν χορηγείται αναστολή των καταδικαστικών μέτρων ή όχι.¹¹¹

Τέλος, σε ότι έχει να κάνει με την βασική κατοικία βάση του άρθρου 9 παράγραφος 2 του νόμου 4161/2013, ο δανειολήπτης θα πρέπει να πληρώσει ποσοστό 80% της πραγματικής αξίας του συγκεκριμένου ακινήτου και όχι της

---

¹¹¹ Αιτιολογική έκθεση νόμου 4161/2013. Ηλεκτρονικά διαθέσιμο: <http://www.hellenicparliament.gr/UserFiles/2f026f42-950c-4efc-b950-340c4fb76a24/p-enidan-eis.pdf>. Ανακτήθηκε στις 20/11/2014. σελ 1-13

εμπορικής αξίας που το ακίνητο αυτό έχει. Αυτό γινόταν με τις προηγούμενες διατάξεις του νόμου για τα υπερχρεωμένα νοικοκυριά.

Σε ότι αφορά τις τροποποιήσεις που έγιναν με το νόμο 3996/2011 αναφέρονται παρακάτω και είναι οι εξής :

- ❖ Η ρύθμιση των χρεών αφορά το σύνολο των δανειοληπτών, και αναφέρεται στις ληξιπρόθεσμες αλλά και στις μη ληξιπρόθεσμες οφειλές
- ❖ Δεν απαιτείται με την επίδοση της αίτησης να δοθεί ξεχωριστά η κατάσταση χρεών. Η κατάσταση αυτή δίνεται στους δανειστές με την διευθέτηση, σε περίπτωση, όμως, που υπάρχει λίστα της αίτησης που έχει κατατεθεί από τον οφειλέτη
- ❖ Το υπεύθυνο Ειρηνοδικείο είναι σε θέση να υποβάλει την αίτηση, να εκδίδει προσωρινές διαταγές είτε να παίρνει προληπτικά μέτρα έως την έκδοση της τελικής απόφασης κάτι το οποίο βοηθάει ιδιαίτερα στον περιορισμό των υποθέσεων (αλλά και του κόστους) λήψης ασφαλιστικών μέτρων
- ❖ Η αίτηση που πραγματοποιείται για την υποκατάσταση της συναίνεσης των δανειστών με στόχο τη επίτευξη του Δικαστικού συμβιβασμού εκδίδεται στην δικάσιμο, η οποία έχει καθοριστεί για να πραγματοποιηθεί η απαιτούμενη συζήτηση της αίτησης δικαστικής ρύθμισης των οφειλών
- ❖ Οι ρυθμίσεις των οφειλών που αφορούν την προστασία της πρώτης κατοικίας έως 20 χρόνια, θα μπορούσαν να

πραγματοποιηθούν μέσω μόνιμου επιτοκίου, έτσι ώστε να μην επηρεάζεται ο υπολογισμός των συνολικών υποχρεώσεων¹¹²

- ❖ Το ακίνητο το οποίο χρησιμοποιείται σαν πρώτη κατοικία βρίσκεται υπό προστασία ακόμα και στην περίπτωση στην οποία ο οφειλέτης έχει την επικαρπία είτε την ψιλή κυριότητα της¹¹³
- ❖ Η τράπεζα, στην φάση χρεών που προσφέρει στον οφειλέτη, απαιτεί να αναφερθεί και το επιτόκιο βάσει του οποίου γίνεται η αποπληρωμή του χρέους με αποτέλεσμα να αποτελεί πιο πλήρης κατάσταση των υποχρεώσεων του δανειολήπτη έως να φτάσει ο χρόνος της έκδοσης και της εκδίκασης της αίτησης που έχει υποβληθεί
- ❖ Οι όροι των δανειστών δεν θίγονται καθώς δεν εμπεριέχονται στην αίτηση που υποβάλλεται από τον οφειλέτη με στόχο την ρύθμιση των οφειλών¹¹⁴

Όσον αφορά τον πιο πρόσφατο νόμο που περιέχει τροποποιήσεις για το νόμο για τα υπερχρεωμένα νοικοκυριά, το νόμο 4161/2013 δηλαδή, τέθηκε σε ισχύ στις 14 Ιουνίου 2013. Οι οφειλέτες είχαν ήδη καταθέσει αίτηση για ρύθμιση χρεών

---

¹¹² Σ. Αντωνοπούλου, (2013), *Υπερχρεωμένα νοικοκυριά : Τι ισχύει σήμερα*, Attica Lawyers, 31 Οκτωβρίου, Αθήνα. Ηλεκτρονικά διαθέσιμο: <http://atticalawyers.gr/%CF%85%CF%80%CE%B5%CF%81%CF%87%CF%81%CE%B5%CF%89%CE%BC%CE%AD%CE%BD%CE%B1-%CE%BD%CE%BF%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CE%BA%CF%85%CF%81%CE%AF%CE%B1-%CF%84%CE%B9-%CE%B9%CF%83%CF%87%CF%8D%CE%B5%CE%B9-%CF%83%CE%AE/>. Ανακτήθηκε στις 2/11/2014

¹¹³ Κ. Δουρούκας, (2010), *Υπερχρεωμένα νοικοκυριά : Τι προβλέπεται από το νόμο, πως θα ενταχθείτε*, 7 Σεπτεμβρίου, Αθήνα. Ηλεκτρονικά διαθέσιμο: http://www.aegeanews.gr/default.asp?id=27&lg_id=1&Records=Details&_id=380143. Ανακτήθηκε στις 20/11/2014

¹¹⁴ Ηλεκτρονικά διαθέσιμο: http://www.efpolis.gr/filesbase/1340_sitefile-10532.pdf. Ανακτήθηκε στις 19/11/2014. Σελ 1

σύμφωνα με τον προηγούμενο νόμο ακολουθώντας την εξωδικαστική διαδικασία. Οι δέκα πιο σημαντικές τροποποιήσεις που επήλθαν με το συγκεκριμένο νόμο είναι οι εξής :

1. Δεν υποβάλλεται αίτηση εξωδικαστικής ρύθμισης χρεών με προτάσεις στην Τράπεζα στην οποία είναι κάποιος δανειολήπτης
2. Συνεχίζεται η αίτηση βεβαίωσης χρεών από όλους τους φορείς που προαναφέρθηκαν ενώ παράλληλα οι Τραπεζικές Εταιρείες θα πρέπει εντός 10 εργάσιμων ημερών από την καταβολή της αίτησης να του δώσουν δίχως καμία επιβάρυνση την αναλυτική κατάσταση. Η κατάσταση αυτή ορίζεται για τις οφειλές των δανειοληπτών αλλά υπάρχει και αναλυτική κατάσταση του επιτοκίου και η γραπτή ενημέρωση του αντίστοιχου ποσού του 10% της δόσης που πραγματοποιήθηκε τελευταία
3. Η υποβολή της αίτησης θα πρέπει να συνοδεύεται από διάφορα έγγραφα τα οποία θα ορίζουν τα πραγματικά περιουσιακά στοιχεία και τα έσοδα του, το σύνολο των δανειστών και τις απαιτήσεις τους αλλά και μια υπεύθυνη δήλωση με την οποία αποδεικνύουν πως όλα τα παραπάνω στοιχεία είναι αληθή¹¹⁵
4. Υποχρεωτικός ορισμός αντικλήτου¹¹⁶ στην επικράτεια της χώρας μας που αφορά το σύνολο των περιπτώσεων εκχώρησης απαιτήσεων σε ξένα

---

¹¹⁵ Α. Γ. Κρητικός,(2012), *Ρύθμιση των οφειλών υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων με βάση τον Ν. 3869/2010 όπως ισχύει με τις επελθούσες νομοθετικές μεταβολές*, δεύτερη έκδοση, σελ.40

¹¹⁶ Αντίκλητος = αντιπρόσωπος που διορίζεται από κάποιον διάδικο ώστε να τον εκπροσωπεί στις σχέσεις του με όλες τις αρμόδιες αρχές. Πρόσωπο που ορίζεται από τον δανειολήπτη ως πρόσωπο επικοινωνίας σε περίπτωση που δεν είναι δυνατό να ευρεθεί ο ίδιος ο δανειολήπτης.

πιστωτικά ιδρύματα. Σε αντίθετη περίπτωση θεωρείται σαν αντίκλητος η τράπεζα η οποία πρόσφερε τον συγκεκριμένο δανεισμό¹¹⁷

5. Η δικάσιμος για την πραγματοποίηση της συζήτησης ορίζεται εντός 6 μηνών από τότε που ο οφειλέτης θα υποβάλει την αίτηση. Ακόμα, ορίζεται με την υποβολή της αίτησης, ημερομηνία επικύρωσης 2 μηνών ύστερα από την υποβολή της. Κατά το συγκεκριμένο χρονικό διάστημα αναμονής, ο οφειλέτης και οι πιστωτές θα πρέπει να προσπαθήσουν να έρθουν σε συμφωνία για διευθέτηση των χρεών σύμφωνα πάντα με το σχέδιο που πρότεινε ο οφειλέτης. Κατά την διάρκεια αυτή, μέχρι την επικύρωση της απόφασης, δεν επιτρέπεται καμία νομική αλλαγή και οικονομική κατάσταση του οφειλέτη και η λήψη καταδικωκτικών μέτρων εναντίον του. Ο οφειλέτης υποχρεούται ωστόσο να καταβάλει το ελάχιστο ποσό της μηνιαίας δόσης που προβλέπεται στο άρθρο 5 παράγραφος 2 του Ν. 3869/2010¹¹⁸
6. Το Δικαστήριο, εξαιρεί από την εκποίηση την πρώτη κατοικία του οφειλέτη ρυθμίζοντας παράλληλα την ικανοποίηση των απαιτήσεων των πιστωτών. Επίσης, δίνεται η δυνατότητα στο δικαστήριο να ρυθμίσει την οφειλή για την εξαίρεση από τη ρευστοποίηση της κύριας κατοικίας και σε μεγαλύτερη των 20 ετών και μέχρι 35 ετών περίοδο, όταν η διάρκεια των συμβάσεων ήταν μεγαλύτερη των 20 ετών¹¹⁹.

---

¹¹⁷ Κ. Δουρούκας, (2010), *Υπερχρεωμένα νοικοκυριά : Τι προβλέπεται από το νόμο, πως θα ενταχθείτε*, 7 Σεπτεμβρίου, Αθήνα. Ηλεκτρονικά διαθέσιμο: http://www.aegeanews.gr/default.asp?id=27&lg_id=1&Records=Details&id=380143. Ανακτήθηκε στις 20/11/2014

¹¹⁸ Ένωσης Προστασίας Καταναλωτή, (2013), *Οι δέκα σημαντικές αλλαγές στο νόμο για τα υπερχρεωμένα νοικοκυριά*, Οικονομία, 20 Ιουνίου, Κρήτη. Ηλεκτρονικά διαθέσιμο: <http://www.ergasiaka-gr.net/2013/06/poies-einai-oi-10-shmantikes-allages-sto-Nomo-Katselh.html>. Ανακτήθηκε στις 20/11/2014

¹¹⁹ Θ. Σιδέρης, (2012), *Οδηγίες για τα υπερχρεωμένα νοικοκυριά*, Αντικλείδι, 12 Μαρτίου, Θεσσαλονίκη. διαθέσιμη δημοσίευση:

7. Σε περίπτωση όπου μετά από την συζήτηση που θα γίνει ο δικαστής θεωρήσει πως ο δανειολήπτης θα έπρεπε να πληρώνει μεγαλύτερες δόσεις, τότε του επιβάλλει την υποχρεωτική εξόφληση αυτών των οφειλών και των τόκων μέσα σε έναν χρόνο
8. Ο οφειλέτης ο οποίος είναι σε μεταβατικό στάδιο, αφού έχει υποβάλει την αίτηση αλλά δεν έχει βγει ακόμα η οριστική απόφαση, θα πρέπει να πληρώσει δόσεις σύμφωνα με δική του πρόταση για το ύψος που θα ανέρχονται αυτές
9. Δεν απαιτείται πλέον βεβαίωση επιτυχίας ή αποτυχίας¹²⁰

2.9 Συνέπειες μη τήρησης κανόνων

Για να επέλθει απαλλαγή του υπολοίπου των χρεών του οφειλέτη θα πρέπει να εκπληρωθούν όλες οι παραπάνω ενέργειες για 4 χρόνια. Σε περίπτωση όπου ο οφειλέτης καθυστερεί επανειλημμένα να εκπληρώσει τις παραπάνω υποχρεώσεις του τότε εμπίπτει από την ρύθμιση. Ταυτόχρονα οι απαιτήσεις που υπήρχαν επανέρχονται στο ίδιο ακριβώς ύψος που ήταν πριν από την αίτηση ρύθμισης χρεών και την θετική εξέλιξη που αυτή είχε.¹²¹

Μια άλλη κατάσταση μη τήρησης των κανόνων που επιφέρει βαριές συνέπειες στους οφειλέτες είναι η περίπτωση στην οποία δεν είναι ειλικρινείς αλλά και συνεπείς στις δηλώσεις τους. Ο οφειλέτης είναι υποχρεωμένος να κάνει ειλικρινή

<http://antikleidi.com/useful/%CF%85%CF%80%CE%B5%CF%81%CF%87%CF%81%CE%B5%CF%89%CE%BC%CE%AD%CE%BD%CE%B1-%CE%BD%CE%BF%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CE%BA%CF%85%CF%81%CE%B9%CE%AC/>. Ανακτήθηκε στις 27/10/2014

¹²⁰ Ένωσης Προστασίας Καταναλωτή, (2013), *Οι δέκα σημαντικές αλλαγές στο νόμο για τα υπερχρεωμένα νοικοκυριά*, Οικονομία, 20 Ιουνίου, Κρήτη.

¹²¹ Β. Ρούσσο,(2011) *Υπερχρεωμένα φυσικά πρόσωπα-Δομή και λειτουργία Ν. 3869/2010*, Νομική Βιβλιοθήκη. Ηλεκτρονικά διαθέσιμο: <http://www.greekjustice.gr/include/print.php?aWQ9MzM2JmxhbmDJZD0xJmNhdD0x>. Ανακτήθηκε στις 02/11/2014

αίτηση που αφορά τα πραγματικά του περιουσιακά στοιχεία ,τα έσοδα τα δικά του και της συζύγου του.

Αν υπάρξει περίπτωση μη συμμόρφωσης με τις διατάξεις του εν λόγω κανόνα και αποδειχτεί δόλος είτε βαριάς μορφής αμέλειας, τότε ο οφειλέτης εξαιρείται από την ρύθμιση των χρεών. Την ίδια στιγμή γίνεται απαλλαγή του από τα μέχρι τότε ορισθέντα εκ μέρους της δικαστικής Απόφασης.

Επίσης, το Δικαστήριο στην περίπτωση αυτή, έχει το δικαίωμα απαλλαγής και ανάκλησης όλων των παραπάνω ακόμα και μετά από 2 χρόνια από την προκαθορισμένη τετραετία. Αυτό, όμως, θα ισχύει μόνο σε περίπτωση που υπάρχει απόδειξη αποσιώπησης ή απόκρυψης σημαντικών στοιχείων. Εκτός από όλα τα παραπάνω, πάντως, η μη αληθής αίτηση περιλαμβάνει και ποινικές κυρώσεις.¹²²

Γενικότερα, σε περίπτωση στην οποία ο οφειλέτης δεν είναι σε θέση να ανταποκριθεί στην ρύθμιση των χρεών που του έγινε και δεν υποβάλει τις δόσεις που ορίζονται προς τους πιστωτές του για πάνω από 3 μήνες, ή εμφανίζει μεγάλη καθυστέρηση επανειλημμένα στις καταβολές των δόσεων, τότε κάποιος από τους πιστωτές του έχει το δικαίωμα εντός 4 μηνών από την ώρα που έγινε η καθυστέρηση αυτή, να καταθέσει μια αίτηση στο Ειρηνοδικείο το οποίο έλαβε την απόφαση και την ρύθμιση αυτή.

Η συγκεκριμένη αίτηση θα πρέπει να κοινοποιηθεί στην συνέχεια και στον οφειλέτη μέσα σε χρονική διάρκεια 15 ημερών πριν γίνει ξανά η δικάσιμος. Παράλληλα, η αίτηση αυτή αν και δεν ορίζεται από το νόμο, θα πρέπει να κοινοποιηθεί σε συγκεκριμένο χρονικό διάστημα και στους υπόλοιπους πιστωτές, έτσι

---

¹²² Ηλεκτρονικά διαθέσιμο: http://www.efpolis.gr/filesbase/1340_sitefile-10532.pdf. Ανακτήθηκε στις 19/11/2014. Σελ 1

ώστε να μπορέσουν και αυτοί εάν το επιθυμούν να πραγματοποιήσουν κάποια παρέμβαση στην δίκη.¹²³

2.10 Συνέπειες νόμου στον τραπεζικό τομέα

Από την αρχή της δημιουργίας του νόμου αυτού, ο τραπεζικός τομέας έφερε αντιρρήσεις πάνω στο θέμα της ρύθμισης των χρεών φυσικών προσώπων. Το ίδιο συνέβη και στις αρχές του 2013. Την περίοδο εκείνη, η Τράπεζα της Ελλάδος έφερε αρκετά εμπόδια στην σκέψη των νέων κρατικών παρεμβάσεων. Το γεγονός αυτό συνέβη καθώς φοβόταν για το οικονομικό κόστος το οποίο θα είχαν οι συγκεκριμένες παρεμβάσεις στον τραπεζικό τομέα.

Όπως είναι λογικό, οι τράπεζες είναι κατά του νόμου αυτού εξαιτίας των χρημάτων που θα χαθούν σε περίπτωση που οι αιτήσεις των οφειλετών γίνουν δεκτές. Αυτός είναι και ο λόγος που τις περισσότερες φορές ακόμα και όταν γίνει δεκτή μια αίτηση ενός δανειολήπτη τότε οι πιστωτές αμφισβητούν την συγκεκριμένη απόφαση χρησιμοποιώντας διάφορους λόγους. Παρόμοιες αιτίες είναι η έλλειψη απαραίτητων εγγράφων, δόλος ή πως από την ώρα που υπήρξε η συζήτηση έχουν αλλάξει κάποια δεδομένα στην οικονομική κατάσταση του οφειλέτη.¹²⁴

---

¹²³ Β. Ρούσσο,(2011) *Υπερχρεωμένα φυσικά πρόσωπα-Δομή και λειτουργία Ν. 3869/2010*, Νομική Βιβλιοθήκη. Ηλεκτρονικά διαθέσιμο: <http://www.greekjustice.gr/include/print.php?aWQ9MzM2JmxhbmJZD0xJmNhdD0x>. Ανακτήθηκε στις 02/11/2014

¹²⁴ Σ. Αντωνοπούλου, (2013), *Υπερχρεωμένα νοικοκυριά : Τι ισχύει σήμερα*, Attica Lawyers, 31 Οκτωβρίου, Αθήνα. Ηλεκτρονικά διαθέσιμο: <http://atticalawyers.gr/%CF%85%CF%80%CE%B5%CF%81%CF%87%CF%81%CE%B5%CF%89%CE%BC%CE%AD%CE%BD%CE%B1-%CE%BD%CE%BF%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CE%BA%CF%85%CF%81%CE%AF%CE%B1-%CF%84%CE%B9-%CE%B9%CF%83%CF%87%CF%8D%CE%B5%CE%B9-%CF%83%CE%AE/>. Ανακτήθηκε στις 2/11/2014

Παρόλο που και στο νόμο 3869/2010 αλλά και στο νόμο που δημιουργήθηκε το 2013, το νόμο 4161/2013, το τραπεζικό σύστημα της χώρας μας συμφώνησε, δημιουργούνται τα παραπάνω προβλήματα. Αυτό γίνεται καθώς ο τραπεζικός τομέας είναι αυτός που θίγεται περισσότερο από τα 2 αυτά μέρη μιας και χάνει μέρος των χρημάτων του.

Για παράδειγμα, η Τράπεζα της Ελλάδος το 2013 έφερε μεγάλα εμπόδια στις τροποποιήσεις που θα γίνονταν στο νόμο 3869/2010. Το 2013, υπήρχαν πάρα πολύ μεγάλοι προβληματισμοί για τις επιπτώσεις που θα έχει μια οριζόντια ρύθμιση των χρεών των οφειλετών στον τραπεζικό τομέα. Οι συζητήσεις, όμως, με το Υπουργείο Ανάπτυξης συνεχίστηκαν και επήλθε η συμφωνία. Θεωρήθηκε πως το συγκεκριμένο νομοθετικό πλαίσιο δεν θα έχει μεγάλες συνέπειες για το τραπεζικό σύστημα αφού οι εν λόγω επιπτώσεις θα είναι ιδιαίτερα εύκολες και αρκετά διαχειρίσιμες.¹²⁵

Οι συνέπειες αυτές κυρίως αφορούν το οικονομικό κόστος που θα υπάρχει για τις Τράπεζες, μιας και μέχρι τώρα υπήρχε διαχείριση δανεισμών αξίας αρκετών δισεκατομμυρίων ευρώ. Μετά τις τροποποιήσεις που τελικά επήλθαν, υπήρξαν μεγάλες επιπτώσεις στην αγορά, προκαλώντας έτσι αρνητικές επιπτώσεις για τον τραπεζικό τομέα. Μειώθηκε το κόστος μιας και οι τράπεζες ζητούσαν αρκετά μεγαλύτερα επιτόκια.¹²⁶

Σύμφωνα με έρευνες που έχουν πραγματοποιηθεί έχει αποδειχτεί πως για κάθε 10% άνοδο των επονομαζόμενων κόκκινων δανεισμών, παρουσιάζεται ελάττωση

---

¹²⁵ Χ. Κολώνα, (2013), *Σκληρή μάχη τρόικας - κυβέρνησης για τους πλειστηριασμούς*, ΗΜΕΡΗΣΙΑ, 7 Δεκεμβρίου. Ηλεκτρονικά διαθέσιμο: <http://www.kathimerini.gr/60889/article/epikairothta/politikh/sklhrh-maxh-me-thn-troika-gia-pleisthriasmoyis-kai-apolyseisbr>. Ανακτήθηκε στις 20/11/2014

¹²⁶ Σ. Ψυχομάνης, (2012), *Δίκαιο του τραπεζικού συστήματος- Οι τράπεζες και η εποπτεία τους*, Β' έκδοση., σελ. 99-100.

της τάξης του 4% στις χορηγήσεις που δίνονται. Αυτό έχει σαν συνέπεια ο φαύλος κύκλος της χρηματοοικονομικής κρίσης να διογκώνεται.

Σύμμαχος όλης αυτής της διαδικασίας υπήρξε και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο. Το ΔΝΤ πρότεινε για την καταπολέμηση των δημοσιονομικών ζητημάτων στην χώρα μας, να αναπτυχθούν νέες τροποποιήσεις. Οι μεταρρυθμίσεις αυτές αφορούν αλλαγές στους δανεισμούς για τα υποχρεωμένα νοικοκυριά.¹²⁷

Με λίγα λόγια η πρόταση αυτή, αφορούσε τον τραπεζικό τομέα από τον οποίο ζητούσε να πραγματοποιήσει αναδιάρθρωση των οφειλών, είτε να είναι πιο συζητήσιμος στον προδικαστικό συμβιβασμό με τους οφειλέτες. Μέσα στην πρόταση αυτή, περιλαμβάνονταν, όμως, το γεγονός της αντιστάθμισης όλων των συνεπειών που θα προκληθούν από τις αλλαγές αυτές. Οι τροποποιήσεις αυτές θα γίνονταν από τις Κυβερνήσεις μέσω κινήτρων που θα έχουν κυρίως φορολογική ιδιότητα αλλά και από το σύνολο των εποπτικών αρχών.

Όπως υπολογίζεται, το κόστος που θα περιέλθει, μέσω όλων των παραπάνω διαδικασιών και αποφάσεων, στον τραπεζικό τομέα για τα επόμενα 4 χρόνια, θα είναι σχεδόν 1-2 δισεκατομμύρια ευρώ. Το συγκεκριμένο κόστος από την Κυβέρνηση θεωρείται διαχειρίσιμο αφού θα πραγματοποιηθεί τεράστια απελευθέρωση πόρων προς την αγορά.¹²⁸

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να επισημάνουμε πως το ποσό που υπολογίζεται μέχρι και σήμερα, στο οποίο ανέρχονται τα καταναλωτικά, τα επιχειρηματικά αλλά και τα στεγαστικά δάνεια της χώρας μας, είναι περίπου 30, 120 και 50 δισεκατομμύρια ευρώ αντίστοιχα. Από τα οποία τα 10 δισεκατομμύρια ευρώ

---

¹²⁷ Β. Πλάκας (2012), *Υπερχρεωμένα νοικοκυριά*, : *Χάρτης πορείας για δανειολήπτες*, Μακεδονία, 16 Δεκεμβρίου, Θεσσαλονίκη. Ηλεκτρονικά διαθέσιμο: <http://www.makthes.gr/news/economy/97703/>. Ανακτήθηκε στις 03/11/2014

¹²⁸ Βενέρης-Κατσάς,(2012) *Εφαρμογή του ν. 3869/2010 για τα υπερχρεωμένα φυσικά πρόσωπα*, Νομική Βιβλιοθήκη, σελ. 89.

(των στεγαστικών δανεισμών) αποτελούν μη εξυπηρετούμενα. Από το ποσό αυτό των μη εξυπηρετούμενων χρημάτων, τα μισά χρήματα έχουν δοθεί για τις ανάγκες του νόμου 3869/2010 και των τροποποιήσεων του.¹²⁹

Γενικότερα, η θέση του τραπεζικού συστήματος σε όλα αυτά είναι πως δεν θα πρέπει να πραγματοποιούνται απαλλαγές από τις οφειλές. Παράλληλα, όμως, να επιτρέπεται η επιμήκυνση της χρονικής περιόδου των χρεών αυτών. Την ίδια ώρα, η ελάττωση του ποσού των δόσεων σε συνδυασμό με τις εισροές που δηλώνονται θα πρέπει να πραγματοποιούνται βάση συγκεκριμένων κριτηρίων.¹³⁰

Μια ακόμα σημαντική επίπτωση σε όλο αυτό, θα είναι ο τραπεζικός τομέας να παρουσιάσει ελάττωση των εποπτικών του κεφαλαίων, έχοντας σαν αποτέλεσμα να κινδυνεύει ακόμα και η βιωσιμότητα του. Τέλος, συνέπεια όλων αυτών θα αποτελέσει και ο μεγάλος επηρεασμός και η μαζική μείωση των ακινήτων, γεγονός που θα έχει πολύ σοβαρές αλληλουχίες στις δημοσιονομικές εισροές αλλά και στα κεφάλαια των Τραπεζών.¹³¹

Εκτός, όμως, από αρνητικές συνέπειες, υπάρχουν και κάποιες ωφέλειες από όλη αυτή την διαδικασία για τις τράπεζες. Τα θετικά αυτά επακόλουθα για το τραπεζικό σύστημα είναι τα εξής :

---

¹²⁹ Χ. Κολώνα, (2013), Σκληρή μάχη τρόικας - κυβέρνησης για τους πλειστηριασμούς, ΗΜΕΡΗΣΙΑ, 7 Δεκεμβρίου. Ηλεκτρονικά διαθέσιμο: <http://www.kathimerini.gr/60889/article/epikairothta/politikh/sklhrh-maxh-me-thn-troika-gia-pleisthriasmoyis-kai-apolyseisbr> Ανακτήθηκε στις 20/11/2014

¹³⁰ Κ. Δουρούκας, (2010), *Υπερχρεωμένα νοικοκυριά : Τι προβλέπεται από το νόμο, πως θα ενταχθείτε*, 7 Σεπτεμβρίου, Αθήνα. Ηλεκτρονικά διαθέσιμο: http://www.aegeanews.gr/default.asp?id=27&lg_id=1&Records=Details&id=380143. Ανακτήθηκε στις 20/11/2014

¹³¹ Χ. Κολώνα, (2013), Σκληρή μάχη τρόικας - κυβέρνησης για τους πλειστηριασμούς, ΗΜΕΡΗΣΙΑ, 7 Δεκεμβρίου. Ηλεκτρονικά διαθέσιμο: <http://www.kathimerini.gr/60889/article/epikairothta/politikh/sklhrh-maxh-me-thn-troika-gia-pleisthriasmoyis-kai-apolyseisbr>. Ανακτήθηκε στις 20/11/2014

- Επιτυγχάνεται μια σταθερή είσπραξη δόσεων σε μηνιαία βάση για σχεδόν τρία με τέσσερα χρόνια όπως ορίζει η απόφαση που λαμβάνεται. Κάτι το οποίο δεν θα γινόταν σε διαφορετική περίπτωση καθώς οι περισσότεροι από αυτούς τους οφειλέτες δεν θα κατέβαλαν καμία δόση του δανείου τους¹³²
- Λαμβάνουν μια εικόνα της αληθινής κατάστασης των περιουσιακών στοιχείων που έχουν στην κατοχή τους οι δανειολήπτες¹³³
- Μετά το πέρας της διαδικασίας υπάρχει μόνο ένα 5-10% σχεδόν των περιπτώσεων το οποίο υπάγεται στο νόμο για τα υπερχρεωμένα νοικοκυριά. Από το υπόλοιπο 90-95% οι τράπεζες θα μπορούν να πάρουν τις οφειλές των δανειοληπτών καθώς πλέον θα έχουν και δικαστική απόφαση η οποία θα ορίζει πως είναι σε θέση οι οφειλέτες να καταβάλουν τα χρέη τους¹³⁴.

2.11 Σύγκριση με πτωχευτικό κώδικα

Το πτωχευτικό δίκαιο αποκτά ολοένα και μεγαλύτερη σπουδαιότητα. Αρχικά βραχυχρόνια, γιατί η παγκόσμια ύφεση κάνει επιτακτική τη συχνή του χρήση. Από τις αρχές της ύφεσης έλαβαν χώρα οι πιο πολύκροτες - διεθνώς - πτωχεύσεις που γνώρισε η ανθρωπότητα. Αλλά η σπουδαιότητα του πτωχευτικού δικαίου διαφαίνεται και σε βάθος χρόνου, κι αυτό γιατί το εν λόγω δίκαιο δεν είναι πια μια διαφορετική μορφή διακανονισμού αποκλειστικά για το παθητικό. Είναι μια φόρμουλα για την

---

¹³² Σ. Ψυχομάνης, (2012), *Δίκαιο του τραπεζικού Συστήματος- Οι τράπεζες και η εποπτεία τους*, Β' έκδοση., σελ. 55.

¹³³ Α. Γ. Κρητικός,(2012), *Ρύθμιση των οφειλών υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων με βάση τον Ν. 3869/2010 όπως ισχύει με τις επελθούσες νομοθετικές μεταβολές*, δεύτερη έκδοση, σελ.40

¹³⁴ Κ. Ζηκογιάννης, (2014), *Μία παγίδα, στα μέτρα των τραπεζών και ποια είναι η λύση.*, Καθημερινή, 15 Μαρτίου, Αθήνα. Ηλεκτρονικά διαθέσιμο: <http://zikogiannis.blogspot.gr/2014/03/386910.html>. Ανακτήθηκε στις 20/11/2014

ανασυγκρότηση των επιχειρήσεων, ένα διαχειριστικό εργαλείο ανακατανομής ισχύος και πόρων. Η σημασία του αποτυπώνεται και με την εισαγωγή, στην Ελλάδα και αλλού, καινοφανούς νομοθετημάτων που αφορούν την πτώχευση.

Ο ΝΠΚ (νέος πτωχευτικός κώδικας) Ν 3588/2007 παίζει σημαντικό ρόλο όσον αφορά την εξάλειψη του κινδύνου που σχετίζεται με την αφερεγγυότητα των επιχειρήσεων. . Οι διατάξεις του εν λόγω νομοθετήματος χρησιμοποιούνται από κάθε οργανισμό ο οποίος χορηγεί πιστώσεις στον Ελλαδικό χώρο δυνάμει των σημείων 1 και 22 της παρ. 1 του άρθρου 3, της παρ. 2 του άρθρου 9 και των άρθρων 34, 36, 38, 41 και 43 του Ν. 4261/2014, εμπεριέχοντας και τα καταστήματα ξένων πιστωτικών οργανισμών καθώς και τους οργανισμούς χρηματοδότησης του άρθρου 3 παρ. 1 σημείο 22 του Ν. 4261/2014.

Για τους σκοπούς εφαρμογής του Κώδικα υιοθετούνται οι έννοιες του «συνεργάσιμου δανειολήπτη» και των «ευλόγων δαπανών διαβίωσης», όπως εκάστοτε ορίζονται από το Κυβερνητικό Συμβούλιο Διαχείρισης Ιδιωτικού Χρέους του Ν. 4224/2013.

Για τους στόχους που θέλει να επιτύχει ο Κώδικας, το «δάνειο» ορίζεται κάθε μορφή οφειλής απέναντι σε οργανισμό ή ίδρυμα που τηρεί τον Κώδικα.

Ως «λύση ρύθμισης» εννοείται η τροποποίηση της σύμβασης με νέους όρους εξυπηρέτησης της οφειλής ως αποτέλεσμα των δυσχερειών που αντιμετωπίζει ο δανειολήπτης.

Με τον όρο «λύση οριστικής διευθέτησης» ορίζεται ο διακανονισμός μεταξύ οργανισμού ή ιδρύματος και δανειολήπτη και έχει να κάνει με την οριστική αποπληρωμή των οφειλών υπό όρους, που μπορεί να εμπεριέχουν μεταβολή πάνω στην κυριότητα των Διασφαλίσεων ή άλλων περιουσιακών αξιών του δανειολήπτη, αρκεί να υπάρχει η συναίνεση του.

Με τον Κώδικα θεσπίζονται οι γενικές αρχές συμπεριφοράς και υιοθετούνται βέλτιστες πρακτικές, οι οποίες έχουν ως στόχο την ενίσχυση του κλίματος

εμπιστοσύνης, την αμοιβαία δέσμευση και την ανταλλαγή μεταξύ δανειολήπτη και ιδρύματος της αναγκαίας πληροφόρησης, προκειμένου κάθε πλευρά να είναι σε θέση να σταθμίσει τα οφέλη ή τις συνέπειες εναλλακτικών λύσεων εξυπηρέτησης (λύσεις ρύθμισης) ή οριστικού διακανονισμού (λύσεις οριστικής διευθέτησης) των δανείων σε καθυστέρηση των οποίων η σύμβαση δεν έχει καταγγελθεί με τελικό σκοπό, την επιλογή της καταλληλότερης, κατά περίπτωση, λύσης.

Η Τράπεζα της Ελλάδος έχει παράσχει με την ΠΕΕ 42/30.05.2014 κατευθυντήριες γραμμές στα εποπτευόμενα από αυτή πιστωτικά ιδρύματα για το σχεδιασμό και αξιολόγηση βιώσιμων τύπων ρύθμισης, σύμφωνα με τις οποίες πρέπει να λαμβάνουν υπόψη την τρέχουσα και την, επί τη βάσει συντηρητικών και αξιόπιστων παραδοχών, εκτιμώμενη μελλοντική ικανότητα αποπληρωμής κάθε δανειολήπτη φυσικού ή νομικού προσώπου μέχρι το πέρας του νέου προγράμματος αποπληρωμής, ώστε η ρύθμιση να μη χρησιμοποιείται για να συγκαλύψει απλώς τα πραγματικά επίπεδα κινδύνων των συγκεκριμένων ανοιγμάτων, οδηγώντας έτσι σε μεγαλύτερη υπερχρέωση του δανειολήπτη και αυξάνοντας τις πιθανές ζημιές για την τράπεζα.

Για το λόγο αυτό ως «κατάλληλη λύση», για τους σκοπούς του Κώδικα, θεωρείται εκείνη που διασφαλίζει τη συμμόρφωση της τράπεζας με τις εποπτικές της υποχρεώσεις, λαμβάνοντας όμως, παράλληλα υπόψη το επίπεδο «εύλογων δαπανών διαβίωσης» του δανειολήπτη, εφόσον είναι φυσικό πρόσωπο. Εάν, παρά το ότι αμφότερες οι συνθήκες τηρούνται, τα μέρη δεν συμφωνήσουν τελικώς σε κοινά αποδεκτή λύση, τότε η διαφωνία τους, μπορεί να επιλύεται εξωδικαστικά μέσω του Συνηγόρου του Καταναλωτή ή άλλων φορέων με αντικείμενο τη διαμεσολάβηση ή από τα αρμόδια δικαστήρια.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Με το πέρας της πτυχιακής αυτής εργασίας, είμαστε σε θέση να γνωρίζουμε σημαντικές λεπτομέρειες για το νόμο των υπερχρεωμένων νοικοκυριών και γενικότερα για το φαινόμενο αυτό της υπερχρέωσης. Στόχος μας ήταν η ανάδειξη όλων των πτυχών που αφορούν το νόμο. Θεωρούμε πως επιτύχαμε τον στόχο που θέσαμε, καθώς είμαστε σε θέση να γνωρίζουμε τα πάντα πάνω στο συγκεκριμένο ζήτημα.

Μέσα από το εισαγωγικό κεφάλαιο κατανοήσαμε βασικές έννοιες που αφορούν το φαινόμενο της υπερχρέωσης. Κάνοντας μας να κατανοήσουμε καλύτερα το πόσο σημαντικό και σοβαρό είναι και τι επιπτώσεις μπορεί να επιφέρει στην οικονομία, στην κοινωνία αλλά και στην πολιτική μιας χώρας. Ακόμα, κατανοήσαμε τις διαφορές και τα κοινά σημεία που εντοπίζονται στο ελληνικό αυτό νομοθετικό πλαίσιο αλλά και στα άλλα ευρωπαϊκά παρόμοια θεσμικά πλαίσια. Παράλληλα μάθαμε πόσο επηρέασε η καθυστέρηση της ανάπτυξης του νόμου αυτού την κατάσταση της υπερχρέωσης στην χώρα μας.

Μέσα από την εκπόνηση της εργασίας αυτής βγάλαμε πάρα πολύ χρήσιμα συμπεράσματα για τις αιτίες που δημιουργείται το φαινόμενο της υπερχρέωσης αλλά και το πόσο σημαντικό ρόλο έπαιξε η είσοδος της χώρας μας στην παγκόσμια χρηματοοικονομική κρίση κατά την διάρκεια του 2008. Ταυτόχρονα, παρουσιάσαμε τον τρόπο με τον οποίο άλλαξε τα πράγματα σε όλα τα επίπεδα στην χώρα μας η κατάσταση αυτή αλλά και την σημαντικότητα που έπαιξε στην δημιουργία του νόμου για τα υπερχρεωμένα νοικοκυριά.

Σε ό,τι αφορά το νόμο αυτό, μελετήσαμε διεξοδικά όλες τις πτυχές του αλλά και το πώς τον επηρέασαν οι τροποποιήσεις που επήλθαν το 2011 και κυρίως αυτών του 2013. Αναλύσαμε και κατανοήσαμε όλη την διαδικασία και τα στάδια που περιέχονται σε αυτή για να ενταχθεί ένας οφειλέτης στο νόμο των υπερχρεωμένων νοικοκυριών έτσι ώστε να καταφέρει να επιτύχει ρύθμιση των χρεών του προς τους πιστωτές του.

Βασικό συμπέρασμα της εργασίας, το οποίο βγήκε κυρίως στο τελευταίο κεφάλαιο και στην τελευταία ενότητα που αφορά την έρευνα που πραγματοποιήσαμε για την κοινή γνώμη, είναι πως ο νόμος αυτός είναι πολύ σημαντικός και μπορεί να βοηθήσει αρκετούς ανθρώπους να επανενταχθούν στην ζωή μετά από δύσκολες συνθήκες που επικρατούν καθώς μπορεί να επιφέρει σημαντικές αλλαγές. Παράλληλα, όμως, θα πρέπει να πραγματοποιείται με μεγάλη προσοχή καθώς κρύβει πολλές παγίδες, με αρνητικά στοιχεία, όπως, πως αποτελεί μια άκρως χρονοβόρα διαδικασία. Το γεγονός αυτό είναι κάτι που φοβίζει ιδιαίτερα την κοινή γνώμη.

Τέλος, μια πρόταση μας για μελλοντική έρευνα είναι μετά από λίγα χρόνια να μελετηθούν οι επιδράσεις και οι επιρροές που έχει ο νόμος 4161/2013 ο οποίος δεν είναι δυνατόν να κριθεί ακόμα καθώς έχει μικρή διάρκεια ζωής. Για τον λόγο αυτόν θα ήταν ιδιαίτερα σημαντικό να μελετηθούν όλα αυτά τα στοιχεία και οι αλλαγές που θα επέλθουν στο μέλλον στα υπερχρεωμένα νοικοκυριά από το συγκεκριμένο νομοθετικό πλαίσιο και τις τροποποιήσεις που περιέχει.

Πηγές και αναφορές

Ξενόγλωσσες

De la Porte, C. (2002). Is the Open Method of Coordination appropriate for organizing activities at European level in sensitive policy areas?, *European Law Journal*, Vol. 8 no1, pp. 38

European Commission (2008), Towards a common operational European definition of over-indebtedness, Available on line: <http://www.google.gr/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0CCYQFjAA&url=http%3A%2F%2Fec.europa.eu%2Fsocial%2FBlobServlet%3FdocId%3D5093%26langId%3Den&ei=ttV2VPWKPIWBywOt0IGABg&usg=AFQjCNGshMadFhObltUmri1INRvdKkm86Q&sig2=33aQNAw-PaFQsWeRcHZ82Q> Ανακτήθηκε στις 20/11/2014

Korczak, D. (2004) *Money advice and budgeting service: A Synthesis Report on the peer review meeting held in Cork*, 18-19 Νοεμβρίου 2004, European Commission DG Employment, Social Affairs and Equal Opportunities, Βρυξέλες. (<http://www.peer-review-social-inclusion.eu/>). Ανακτήθηκε στις 10/9/2014

Mitrakos, T., Simigiannis G., Tzamourani, P. (2005) Indebtedness of Greek Households: evidence from a survey, *Bank of Greece Economic Bulletin* 25, pp. 13-35

O. Haas, (2006) Overindebtedness in Germany, Working Paper 44, International Labour Organisation (ILO). Available on line: http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_emp/documents/publication/wcms_117963.pdf. [Accessed: 04th November, 2014]. Pp 7-10

Ελληνόγλωσσες

Αλβανός, Α. (2013), Μελέτη για την υποστήριξη Υπερχρεωμένων Νοικοκυριών. Διαθέσιμο ηλεκτρονικά: <http://www.newinka.gr/index.php/2013-05-26-14-36-23/2013-01-21-13-00-22/item/160-%CE%BC%CE%B5%CE%BB%CE%AD%CF%84%CE%B7-%CE%B3%CE%B9%CE%B1-%CF%84%CE%B7%CE%BD-%CF%85%CF%80%CE%BF%CF%83%CF%84%CE%AE%CF%81%CE%B9%CE%BE%CE%B7-%CF%85%CF%80%CE%B5%CF%81%CF%87%CF%81%CE%B5%CF%89%CE%BC%CE%AD%CE%BD%CF%89%CE%BD-%CE%BD%CE%BF%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CE%BA%CF%85%CF%81%CE%B9%CF%8E%CE%BD>. Ανακτήθηκε στις 27/10/2014.

Αμίτσης, Γ. (2001) *Αρχές οργάνωσης και λειτουργίας του Συστήματος Κοινωνικής Πρόνοιας*, Εκδόσεις Παπαζήσης, Αθήνα.

Αντωνοπούλου, Σ. (2013), Υπερχρεωμένα νοικοκυριά : Τι ισχύει σήμερα, Attica Lawyers, 31 Οκτωβρίου, Αθήνα. Ηλεκτρονικά διαθέσιμο: <http://atticalawyers.gr/%CF%85%CF%80%CE%B5%CF%81%CF%87%CF%81%CE%B5%CF%89%CE%BC%CE%AD%CE%BD%CE%B1-%CE%BD%CE%BF%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CE%BA%CF%85%CF%81%CE%AF%CE%B1-%CF%84%CE%B9-%CE%B9%CF%83%CF%87%CF%8D%CE%B5%CE%B9-%CF%83%CE%AE/>, τελευταία επίσκεψη 2/11/2014

Αρνούτσης, Α. (2013), Διαδικασία Υπερχρεωμένων Νοικοκυριών, 24 Οκτωβρίου, Αθήνα ηλεκτρονικά διαθέσιμο: <http://armoutsis.com/%CE%B1%CF%80%CE%BB%CE%AC-%CE%B2%CE%AE%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B1-%CE%B3%CE%B9%CE%B1-%CF%84%CE%B7-%CF%83%CF%89%CF%83%CF%84%CE%AE->

[%CE%B4%CE%B9%CE%B1%CE%B4%CE%B9%CE%BA%CE%B1%CF%83%CE%AF%CE%B1-%CF%84%CF%89/](#), τελευταία επίσκεψη 20/08/2014

Αιτιολογική έκθεση του Ν.3869/2010 στο σχέδιο νόμου για τη «ρύθμιση των οφειλών των υπερχρεωμένων προσώπων». Ηλεκτρονικά διαθέσιμο: <http://www.taxheaven.gr/laws/circular/view/id/16556>. Ανακτήθηκε στις 02/11/2014

Αιτιολογική έκθεση νόμου 4161/2013. Ηλεκτρονικά διαθέσιμο: <http://www.hellenicparliament.gr/UserFiles/2f026f42-950c-4efc-b950-340c4fb76a24/p-enidan-eis.pdf>. Ανακτήθηκε στις 20/11/2014. σελ 1-13

Βαονάκης, (2012), Υπερχρεωμένα Νοικοκυριά – Νόμος Κατσέλη (ν. 3869/2010, ηλεκτρονικά διαθέσιμο: <http://www.vaonakis.gr/%CF%84%CE%BF%CE%BC%CE%B5%CE%AF%CF%82-%CE%B4%CF%81%CE%B1%CF%83%CF%84%CE%B7%CF%81%CE%B9%CF%8C%CF%84%CE%B7%CF%84%CE%B1%CF%82/%CF%85%CF%80%CE%B5%CF%81%CF%87%CF%81%CE%B5%CF%89%CE%BC%CE%AD%CE%BD%CE%B1-%CE%BD%CE%BF%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CE%BA%CF%85%CF%81%CE%B9%CE%AC-%CE%BD-38692010/>, τελευταία επίσκεψη στις 10/08/2014

Βενέρης-Κατσάς, (2012) Εφαρμογή του ν. 3869/2010 για τα υπερχρεωμένα φυσικά πρόσωπα, Νομική Βιβλιοθήκη

Γενική Γραμματεία Καταναλωτή, Ρύθμιση των οφειλών υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων, ηλεκτρονικά διαθέσιμο|: <http://www.efpolis.gr/el/diasfalisi-oikonomikon-symefronton-katanaloton/xrimatopistotikes-ypireseies/1455-rithmisi-ofeilonyperxreomenonfinal.html>. Ανακτήθηκε στις 15/11/2014

Γιαλλουρίδης, Κ. (2010). Ρύθμιση Οφειλών Υπερχρεωμένων Φυσικών Προσώπων – ν. 3869/2010. Ηλεκτρονικά διαθέσιμο: <http://curia.gr/rithmisi-ofeilon-iperxreomenon-fisikon-prosopon-n-38692010/>. Ανακτήθηκε στις 18/11/2014

Δουρούκας, Κ. (2010), Υπερχρεωμένα νοικοκυριά : Τι προβλέπεται από το νόμο, πως θα ενταχθείτε, 7 Σεπτεμβρίου, Αθήνα, ηλεκτρονικά διαθέσιμο: http://kdouroukas.blogspot.gr/2010/09/blog-post_2223.html, τελευταία επίσκεψη 10/9/2014

Ένωσης Προστασίας Καταναλωτή, (2013), Οι δέκα σημαντικές αλλαγές στο νόμο για τα υπερχρεωμένα νοικοκυριά, Οικονομία, 20 Ιουνίου, Κρήτη

Ζηκογιάννης, Κ. (2014), Μία παγίδα, στα μέτρα των τραπεζών και ποια είναι η λύση., Καθημερινή, 15 Μαρτίου, Αθήνα. Ηλεκτρονικά διαθέσιμο: <http://zikogiannis.blogspot.gr/2014/03/386910.html>. Ανακτήθηκε στις 20/11/2014

Ηλεκτρονικό άρθρο στην σελίδα της εφημερίδας Capital.gr (2013). Ποιους καλύπτει ο νόμος για τα υπερχρεωμένα νοικοκυριά. Διαθέσιμο: <http://www.capital.gr/news.asp?id=1916928>. Ανακτήθηκε στις 20/11/2014

Ιστοσελίδα Ένωσης Καταναλωτών: <http://www.ekpizo.gr/>, τελευταία επίσκεψη 09/08/2014

Κολώνα, Χ. (2013), Σκληρή μάχη τρόικας - κυβέρνησης για τους πλειστηριασμούς, ΗΜΕΡΗΣΙΑ, 7 Δεκεμβρίου. Ηλεκτρονικά διαθέσιμο: <http://www.kathimerini.gr/60889/article/epikairothta/politikh/sklhrh-maxh-me-thn-troika-gia-pleisthriasmoys-kai-apolyseisbr>. Ανακτήθηκε στις 20/11/2014

Κοσσένα, Ε. και Παπαδημητρίου, Α.Σ. (2012), Διαδικασία ρύθμισης οφειλών υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων, Νομική βιβλιοθήκη, ηλεκτρονικά διαθέσιμο: <http://www.nb.org/blog/?p=3434>, τελευταία επίσκεψη 3/11/2014

Κρητικός Α.Γ. (2012). *Ρύθμιση των οφειλών υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων με βάση τον Ν. 3869/2010 όπως ισχύει με τις επελθούσες νομοθετικές μεταβολές*, δεύτερη έκδοση, Αθήνα

Κρητικός Α. (2011), ΜΙΑ ΠΡΩΤΗ ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ 3869 /2.9.2010 για τη Ρύθμιση των οφειλών υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων, ηλεκτρονικά διαθέσιμο: http://www.google.gr/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=3&cad=rja&uact=8&ved=0CDAQFjAC&url=http%3A%2F%2Fdspatras.gr%2Fv%2F2Fattachments%2Farticle%2F1825%2F%25CE%25A0%25CE%25A1%25CE%259F%25CE%25A3%25CE%2595%25CE%2593%25CE%2593%25CE%2599%25CE%25A3%25CE%2597%25CE%259D%25CE%2593%25CE%25A1%25CE%259A%25CE%259F%25CE%259C%25CE%25A0%25CE%259F%25CE%259B%25CE%2599%25CE%25A4%25CE%2597.doc&ei=qFIUVN-HwLliGywOE1YH4Cw&usg=AFQjCNEO-3odhM4jWKIIS_k2SG8ImW1prA&sig2=Eg3LG6eJDin74aEQvpWYvA, τελευταία επίσκεψη, 18/11/2014

Λεωτσάκος, Π. (2014). Η αναδιάρθρωση των χρεών επιχειρήσεων και νοικοκυριών κλειδί για την ανάπτυξη της χώρας και την ισορροπία των Τραπεζών

Λυρίτσης, (2013), Υπερχρεωμένα νοικοκυριά, Δικηγορικό γραφείο, Αθήνα

Μάνδρου, Χ. (2011). Απόφαση οδηγός για την ρύθμιση οφειλών, Καθημερινή, 24 Ιουλίου 2011 στο ΝΕΟ ΙΝΚΑ, Έρευνα για τα Υπερχρεωμένα Νοικοκυριά, ηλεκτρονικά διαθέσιμο: <http://www.newinka.gr/index.php/component/content/article/2-uncategorised/106-erevna-gia-ta-yperxreomena-noikokyria>, τελευταία επίσκεψη 2/11/2014

ΝΕΟ ΙΝΚΑ (2011), Έρευνα για τα Υπερχρεωμένα Νοικοκυριά, ηλεκτρονικά διαθέσιμο: <http://www.newinka.gr/index.php/component/content/article/2-uncategorised/106-erevna-gia-ta-yperxreomena-noikokyria>, Ανακτήθηκε στις 02/11/2014

Οδηγίες για την υποβολή αίτησης ρύθμισης των οφειλών υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων στο Ειρηνοδικείο. Ηλεκτρονικά διαθέσιμο:

http://www.efpolis.gr/filesbase/1231_sitefile-10397.pdf. Ανακτήθηκε στις 20/10/2014. σελ 1-6

Πλάκας, Β. (2012). Υπερχρεωμένα νοικοκυριά, : Χάρτης πορείας για δανειολήπτες, Μακεδονία, 16 Δεκεμβρίου, Θεσσαλονίκη. Ηλεκτρονικά διαθέσιμο: <http://www.makthes.gr/news/economy/97703/>, τελευταία επίσκεψη 03/11/2014

Ρούσος, Β. (2011). Υπερχρεωμένα φυσικά πρόσωπα-Δομή και λειτουργία Ν. 3869/2010, Νομική Βιβλιοθήκη. Ηλεκτρονικά διαθέσιμο: <http://www.greekjustice.gr/include/print.php?aWQ9MzM2JmxbmdJZD0xJmNhdD0x>, τελευταία επίσκεψη 2/11/2014

Σιδέρης, Θ. (2012), Οδηγίες για τα υπερχρεωμένα νοικοκυριά, Αντικλείδι, 12 Μαρτίου, Θεσσαλονίκη. Ηλεκτρονικά διαθέσιμη δημοσίευση: <http://antikleidi.com/useful/%CF%85%CF%80%CE%B5%CF%81%CF%87%CF%81%CE%B5%CF%89%CE%BC%CE%AD%CE%BD%CE%B1-%CE%BD%CE%BF%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CE%BA%CF%85%CF%81%CE%B9%CE%AC/>. Ανακτήθηκε στις 27/10/2014

Φραγκάκη, Μ. (2013). Η υπερχρέωση των νοικοκυριών - Κοινωνική διάσταση και πολιτικές προεκτάσεις, ηλεκτρονικά διαθέσιμο: <http://www.avgi.gr/article/1417443/i-uperxreosi-ton-noikokurion-koinoniki-diastrasi-kai-politikes-proektaseis>, τελευταία επίσκεψη στις 25/11/2014